

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า จ.ชัยภูมิ

URBAN LANDSCAPE DEVELOPMENT FOR TOURISM OF BANKHWAO
COMMUNITY, CHAIYAPHUM PROVINCE

ชฎิลกุล ไชยภักดิ์
CHADINKUN CHAIKITTI

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2549

ISBN 974-15-2616-4

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า จ.ชัยภูมิ

URBAN LANDSCAPE DEVELOPMENT FOR TOURISM OF BANKHWAO
COMMUNITY, CHAIYAPHUM PROVINCE

ชฎิลกุล ไชยภิตติ

CHADINKUN CHAIKITTI

เลขหมู่.....

เลขทะเบียน.....63303.....

วัน,เดือน,ปี..2.5.ค.2549

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2549

ISBN 974-15-2616-4

**URBAN LANDSCAPE DEVELOPMENT FOR TOURISM OF BANKHWAO
COMMUNITY, CHAIYAPHUM PROVINCE**

CHADINKUN CHAIKITTI

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF INDUSTRIAL EDUCATION IN ARCHITECTURE
SCHOOL OF GRADUATE STUDIES
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG**

2006

ISBN 974-15-2616-4

COPYRIGHT 2006

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว

นักศึกษา

ชุมชนบ้านเขว้า จ.ชัยภูมิ

รหัสประจำตัว

นายชฎิลกุล ไชยภักดี

ปริญญา

44064024

สาขาวิชา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

พ.ศ.

สถาปัตยกรรม

2549

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

ผศ.สมพล คำรังเสถียร

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณชุมชนบ้านเขว้า พฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า เพื่อเสนอแนวทางในการ พัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 185 คน ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า มีดังนี้

1. รูปแบบของย่าน ย่านพาณิชย์ให้ออกกฏข้อบังคับห้ามตั้งขายของรुकูล้ำ บริเวณทางเดิน ห้ามติดตั้งป้ายโฆษณาและควบคุมติดตั้งป้ายร้านค้า เพิ่มสิ่งประกอบบริเวณ ได้แก่ ถังขยะ ป้าย บอกรตำแหน่ง และป้ายบอกระยะทาง

2. รูปแบบของที่ว่างโล่ง ปรับปรุงพื้นที่บริเวณสระหลวง ให้เป็นสวนสาธารณะและลาน กิจกรรมกลางแจ้ง ให้มีที่นั่งพักผ่อนเพียงพอ เพิ่มสิ่งประกอบบริเวณ ได้แก่ ถังขยะ ป้ายบอก ตำแหน่ง และป้ายบอกระยะทาง

3. รูปแบบของเส้นทางสัญจร ปรับปรุงที่จอดรถสาธารณะ เพิ่มที่จอดรถบริเวณ โรงเรียน บ้านด่อน เพิ่มทางเดินเท้าและพันธุ์ไม้ประจำถิ่นสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

4. รูปแบบของที่หมายตา ปรับปรุงบริเวณสระหลวง โดยให้เป็นลานชุมชนกลางชุมชน มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวเป็นที่หมายตา

5. รูปแบบของสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

สิ่งก่อสร้าง เสนอสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว, ร้านค้า, ร้านอาหาร, เพิ่มจำนวน ห้องน้ำสาธารณะให้มีความสะอาดและเพียงพอต่อความต้องการ

สิ่งประกอบบริเวณ รูปแบบของผนังต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมมีความแข็งแรง
และมีจำนวนเพียงพอ ป้ายบอกสถานที่รูปแบบเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นตั้งเป็นระเบียบเรียบร้อยและ
สวยงาม

Thesis Title	Urban Landscape Development For Tourism of Bankhwao Community, Chaiyaphum Province
Student	Mr.Chadinkun Chaikitti
Student ID	44064024
Degree	Master of industrial Education
Programme	Architecture
Year	2006
Thesis Advisor	Assistant Professor Sompol Dumrongsatian
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr. Lertlak Klinhom

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the physical environment in Bankhwao community and the behavior of the community for tourists traveling to Bankhwao community in order to propose the guidelines of urban landscape development for tourism of Bankhwao community, Amphoe Bankhwao, Chaiyaphum Province. 185 random samples used in the research included people in the community itself, and tourists.

The followings are five models of the urban landscape development for tourism of Bankhwao community :

1. The model of location

In commercial location, it is proposed to reinforce regulations that no any trades should be allowed to locate across the footpath, and also the any advertising signs are not allowed to be set, the setting of store signs should be under control. Some other additional items in the area should be added, for example, bin, position sign, and distance sign.

2. The model of blank space

It is proposed to improve the area of Sra luang to become a park and outdoor activity area. There also should be enough benches for tourists. Other additional items are also recommended such as bin, position sign, and distance sign.

3. The model of commuting path

The parking lot in the area and the park space in the area of Banton school also should be expanded. The road for tourist's bicycling and for people in that area should be expanded.

4. The model of attractive place

The entrance Sra luang area should be improved by providing tourist's service center as the attractive place.

5. The model of construction and other additional items

In construction, the tourist's service center is proposed to be constructed. There should be OTOP shops, the building of youth center. The clean public toilets should be provided enough for the needs.

The additional items, the model of the benches must be related to the environment, strong, and should be provided in enough numbers. Place signs showing the unique local identity should be in order and fine set.

กิตติกรรมประกาศ

ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความเมตตาและความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาหลายๆ ท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาและแก้ไขในข้อผิดพลาด ในสิ่งที่ยังมีความรู้ไม่เพียงพอ และเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดหายไปของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ ผศ.สมผล คำรังเสถียร และ ผศ.ดร.เลิศลักษณ์ กลิ่นหอม ที่กรุณาให้คำแนะนำ และแนะแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์แก่ผู้วิจัย ซึ่งนอกจากนี้ท่านอาจารย์ทุกท่านยังได้สละเวลาอันมีค่า ในการช่วยตรวจทาน และปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยถือเป็นความเมตตาเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ และ ผศ.สุรศักดิ์ กังขาว คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณหน่วยงานเทศบาลต่างๆ ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ, ชาวบ้านบ้านด่อน ที่กรุณาให้ข้อมูลและคำปรึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณตา, คุณยาย, คุณพ่อ, คุณแม่, คุณน้า, คุณวรวรรณ วรวัฒน์นะ รวมไปถึงพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ที่ให้ความรัก ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุนตลอดจนให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอบเป็นเกียรติแก่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ชฎิลกุล ไชยกิตติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญรูป.....	IX
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตที่ใช้ในการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 นโยบายและแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ.....	9
2.3 ทฤษฎีและหลักการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว.....	34
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	53
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	56
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ.....	61
4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	106
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	106
5.2 อภิปรายผล.....	113
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	116
บรรณานุกรม.....	137
ภาคผนวก.....	139
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	140
ประวัติผู้เขียน.....	152

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า.....	15
2.2 แสดงมีสถิติรายรับ-รายจ่ายในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า.....	16
2.3 แสดงจำนวนโรงเรียนในตำบลบ้านเขว้า.....	25
4.1 แสดงจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว.....	50
4.2 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับย่าน.....	91
4.3 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง.....	93
4.4 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร.....	94
4.5 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา.....	96
4.6 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	97
4.7 แสดงจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชากรท้องถิ่น.....	98
4.8 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม.....	100
4.9 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง.....	101
4.10 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร.....	103
4.11 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา.....	104
4.12 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	105

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2.1	แสดงแผนที่ประเทศไทยและจังหวัดชัยภูมิ.....11
2.2	แสดงแผนที่จังหวัดชัยภูมิ.....12
2.3	แสดงแผนที่เขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า.....13
2.4	แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในคาบ 1 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 1.....20
2.5	แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในคาบ 1 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 2..... 21
2.6	แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในคาบ 1 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 3.....22
2.7	แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในคาบ 2 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 1.....23
2.8	แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในคาบ 2 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 2.....24
2.9	แสดงบริเวณย่านพาณิชย์กรรมค้าขายผ้าไหม.....29
2.10	ภาพแสดงบริเวณย่านศูนย์ราชการ..... 30
2.11	ภาพแสดงบริเวณย่านชุมชนผลิตหัตถกรรมผ้าไหม..... 30
2.12	แสดงปัญหาที่เกิดจากการขาดการดูแลบริเวณที่จอดรถบริเวณชุมชน ไม่มีระยะถอยร่น ใช้เขตทางเป็นที่จอดรถ ทำให้การจราจรติดขัด เกิดปัญหาการสัญจรภายในชุมชน 31
2.13	แสดงสภาพการขาดการเตรียมรูปแบบสถานที่สาธารณะสำหรับรองรับการจัดงาน เทศกาลและรองรับสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน ขาดการจอดรถในบริเวณย่านชุมชน ผลิตหัตถกรรมผ้าไหม.....31
2.14	แสดงที่ว่างโล่งสวนสาธารณะหนองบัว 31
2.15	แสดงถนนบูรพาชัยที่ขาดการดูแลและขาดทางเท้าและที่จอดรถเพื่อรองรับรถ ท่องเที่ยว ในย่านชุมชนบ้านด่อน.....32
2.16	แสดงที่หมายตาบริเวณหน้าร้านขายผ้าไหมที่ขาดเอกลักษณ์ประจำถิ่น..... 32
2.17	แสดงที่หมายตาบริเวณหน้าร้านขายผ้าไหมที่ขาดเอกลักษณ์ประจำถิ่น.....33
2.18	แสดงปัญหาสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ขาดการส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ ประจำถิ่น.....34
4.1	แสดงบ้านในชุมชนบ้านด่อน.....63
4.2	แสดงการทอผ้าไหมได้ถุนบ้าน.....63

สารบัญญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.3 แสดงวิถีชีวิตการทอผ้าไหม.....	64
4.4 แสดงวิถีชีวิตการทอผ้าไหม.....	64
4.5 แสดงบ้านและศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชนบ้านเขว้า.....	65
4.6 แสดงอาคารร้านค้าในย่านพานิชยกรรมชุมชนบ้านเขว้า.....	66
4.7 แสดงอาคารร้านค้าในย่านพานิชยกรรมชุมชนบ้านเขว้า.....	66
4.8 แสดงอาคารร้านค้าและรูปแบบสถาปัตยกรรมป้ายหน้าร้านที่แตกต่าง.....	67
4.9 แสดงมาตรการจัดการที่จอดรถให้แก่ชุมชนทำให้เกิดความไม่ประทับใจ.....	67
4.10 แสดงย่านสถานที่ราชการชุมชนบ้านเขว้า.....	68
4.11 แสดงย่านสถานที่ราชการชุมชนบ้านเขว้า ทางเข้าที่ว่า การอำเภอ.....	68
4.12 แสดงแผนที่ผลการสำรวจย่าน.....	69
4.13 แสดงที่ว่างโล่งประเภทประเภทสวนหย่อมทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัว.....	70
4.14 แสดงที่ว่างโล่งประเภทประเภทสวนหย่อมทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัว.....	70
4.15 แสดงที่ว่างโล่งประเภทประเภทลานกิจกรรม สวนสาธารณะหนองบัว.....	71
4.16 แสดงที่ทางวิ่งและทางเดินเพื่อสุขภาพ สวนสาธารณะหนองบัว.....	71
4.17 แสดงที่ลานจอดรถสะพานที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม.....	72
4.18 แสดงที่ลานจอดรถสะพานที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม.....	72
4.19 แสดงที่ลานกิจกรรมค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม.....	73
4.20 แสดงที่ขาดที่จอดรถลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม.....	73
4.21 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจที่ว่างโล่ง.....	74
4.22 แสดงที่จอดรถลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม ที่กีดขวางทางจราจร หลักสาย 225.....	75
4.23 แสดงที่ถนนภายในชุมชนบ้านด่อน.....	75
4.24 แสดงที่ลานจอดรถสะพานที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม.....	76
4.25 แสดงปัญหาการขาดการจัดการที่จอดรถหน้าตลาดเทศบาล.....	76
4.26 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจทางสัญจร.....	77
4.27 แสดงที่หมายต่าป้ายบอกทางเข้าชุมชนบ้านเขว้า.....	78

สารบัญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
4.28	แสดงที่หมายคาถาถึงเก็บน้ำสูง ชุ่มประตูทางเข้าวัด.....78
4.29	แสดงที่หมายคาถาป้ายแสดงชื่อร้านค้า.....79
4.30	แสดงที่หมายคาถาเสาโทรศัพท์ เสาไฟฟ้าและอาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม.....79
4.31	แสดงแผนที่แสดงการสำรวจที่หมายคาถา.....80
4.32	แสดงสิ่งก่อสร้าง ศาลานักท่องเที่ยว.....81
4.33	แสดงสิ่งก่อสร้าง ห้องน้ำบริเวณลานสระหลวง.....81
4.34	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ม้านั่งพักผ่อน.....82
4.35	แสดงสิ่งประกอบบริเวณและศาลาพักคอยรถหน้าโรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า.....83
4.36	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร.....83
4.37	แสดงป้ายแสดงชื่อร้านค้า.....84
4.38	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ตู้บริการATM. ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลผ้าไหมธนาคารไทยพาณิชย์.....84
4.39	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ป้ายชื่อชุมชน.....85
4.40	แสดงสิ่งประกอบบริเวณป้ายโฆษณา ริมถนนสาย 225และหน้าสวนสาธารณะหนองบัว.....85
4.41	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ถังขยะ โดยมากเป็นถังขยะสำเร็จรูป.....86
4.42	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ไฟฟ้าแสงสว่างลานสระหลวง.....86
4.43	แสดงสิ่งประกอบบริเวณ บริเวณหน้าวัดมีขมิ้นขาวและลานจอดรถหน้าตลาดเทศบาล...87
4.44	แสดงแผนที่แสดงการสำรวจสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ.....88
5.1	แสดงแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม..... 119
5.2	แสดงแนวความคิดในการวางผัง.....120
5.3	แสดงแนวความคิดในการวางผังถนนและการเข้าถึง โครงการ.....121
5.4	แสดงแนวความคิดในการวางผังสระหลวง.....122
5.5	แสดงแนวความคิดในการออกแบบศูนย์บริการนักท่องเที่ยว.....123
5.6	แสดงแนวความคิดในการออกแบบสิ่งประกอบบริเวณ.....124
5.7	แสดงแนวความคิดในการวางผังชุมชนบ้านด่อน.....125
5.8	แสดงแนวความคิดในการวางผังสวนสาธารณะสระบัว.....126

สารบัญญรูป (ต่อ)

รูปที่	หน้า
5.9	แสดงการจัดผังลานชุมชน สระหลวง.....127
5.10	แสดงภาพถ่ายลานชุมชนสระหลวง.....128
5.11	แสดงภาพถ่ายลานเวทีกลางแจ้ง.....129
5.12	แสดงภาพถ่ายศูนย์บริการนักท่องเที่ยว.....130
5.13	แสดงผังสวนสาธารณะหนองบัว.....131
5.14	แสดงภาพถ่ายสวนสาธารณะหนองบัว.....132
5.15	แสดงภาพถ่ายการจัดวางศาลาและประติมากรรม.....133
5.16	แสดงผังการจัดลานขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม.....134
5.17	แสดงผังการทำทางเข้าและปลูกต้นไม้เสริม.....135
5.18	แสดงผังการจัดการทางเข้าชุมชนบ้านด่อน.....136

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมทำรายได้แก่ประเทศปีละไม่ต่ำกว่าสามแสนล้านบาท จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบตั้งแต่การวางแผนนโยบาย การวางแผน และการวางแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน นับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศอย่างเป็นทางการได้กำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสังคมที่พึงประสงค์ในอนาคต ในกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - พ.ศ.2549) ดังนี้คือประการแรกเร่งเตรียมความพร้อมให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่น ประการที่สองเร่งยกระดับมาตรฐานคุณภาพและปฏิบัติการทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเน้นผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม และชุมชนท้องถิ่น ประการที่สามด้านการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของประเทศไทยไปนานาประเทศ ประการที่สี่เร่งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวและประการสุดท้ายปรับปรุงด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบัน และอนาคตตามลำดับ (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2547 : 1-3)

ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์) ได้กำหนดยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาไว้คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและอุตสาหกรรมสิ่งทอและยุทธศาสตร์ที่ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีกลยุทธ์การดำเนินงานคือ ฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต ตั้งแต่การเลี้ยงไหม การสาวไหม การฟอกและย้อมสี การทอผ้าด้วยเทคนิคต่างๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์และความต้องการของตลาด ให้กับสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการให้สามารถผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพมาตรฐาน, ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่จำนวนมาก ปรับปรุงถนนให้สามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดได้สะดวกและรวดเร็วขึ้นพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาค่าและบริการด้านการท่องเที่ยว โดยการบูรณะฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยวพร้อมจัดภูมิทัศน์ให้อยู่ในสภาพสวยงาม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548) (Internet)

จังหวัดชัยภูมิจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์) เป็นอีกจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงประกอบด้วยป่าภูเขาและที่ราบสูงเป็นแหล่งรวมอารยธรรม

โบราณนับพันปี ที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนวัฒนธรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ของชุมชน แบ่งวิสัยทัศน์ไว้ 4 ด้านโดยกำหนดให้ชุมชนด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดวิสัยทัศน์สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดชัยภูมิ มีแผนพัฒนา ด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวที่สามารถทำรายได้ แก่ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เตรียมชุมชนเมืองให้พร้อมรองรับตามสภาพความเติบโตให้น่าอยู่ อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งถือว่า ตามแผนการพัฒนาดังกล่าวนั้น ส่งเสริมให้มีการเกิดกระบวนการพัฒนาภายในชุมชนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม คุณค่าทางวัฒนธรรม คุณค่าเอกลักษณ์ ของชุมชนให้คงอยู่ และเผยแพร่ให้เกิดการรับรู้ อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ในชุมชนภายในจังหวัด (จังหวัดชัยภูมิ. 2548) (Internet) ชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัด ชัยภูมิ เป็นชุมชนเก่าเป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมความเป็นอยู่ด้านการถักทอหัตถกรรม ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีการถ่ายทอดมาจากบรรพชนตั้งแต่อดีต จวบจนปัจจุบัน ด้วยคุณภาพของผ้าไหม ลวดลายที่มีเอกลักษณ์ แปลกตา ฝีมือที่ประณีต และ ชื่อเสียงที่ได้รับจากการได้รับพระราชทานรางวัลชนะเลิศการประกวดผ้าไหมที่พระตำหนักภูพาน ราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ติดต่อกันหลายปีรวมถึงการประกวดในที่อื่น ๆ อีกหลายครั้ง ทำให้ผ้า ไหมมัดหมี่บ้านเขว้า เป็นผ้าไหมมัดหมี่ที่มีชื่อเสียงและมีคุณภาพดีที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศไทย ชุมชนบ้านเขว้าซึ่งเป็นชุมชนที่มีวัฒนธรรมด้านหัตถกรรมที่สมบูรณ์ที่สุด ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูก หม่อน เลี้ยงไหม การทำรังไหม การสาวไหมไปตลอดจนถักทอผ้าไหมที่มีลวดลายสวยงาม เป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถยกระดับชุมชนให้มีค่าครองชีพและอาชีพนอกเหนือจากการทำนา ทำสวน จากฝีมือการมัดหมี่ การทอ คุณภาพของผ้าไหม ฝีมือการตัดเย็บ จึงมีการพูดปากต่อปากว่า “ไหมดี ต้องไหมมัดหมี่บ้านเขว้า” ทำให้ผ้าไหมบ้านเขว้าเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับอย่างรวดเร็วเป็น สินค้าคุณภาพระดับจังหวัด ได้รับการสั่งทอจากทั่วทั้งประเทศ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาโดยการตัด เย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป การเพ้นท์สีและลายบนผืนผ้าไหม และการทำของที่ระลึกจากไหม ทำให้เกิด การค้าขายผ้าไหมอย่างกว้างขวาง มีร้านจำหน่ายผ้าไหมในเขตอำเภอบ้านเขว้า เกือบ 40 ร้าน สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านเขว้าเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เทศบาลตำบลบ้านเขว้าเกิด โครงการ “พัฒนา บ้านเขว้าสู่ศูนย์กลางการผลิต และจำหน่ายผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ หรือ โครงการสานกำแพง 2” โดยมี โครงการพัฒนาดังนี้

1. การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมผ้าไหม ซึ่งเป็นศูนย์รวมวิทยาการ ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ เรื่องผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิส่งเสริม, รักษาไว้ซึ่งองค์ความรู้และวัฒนธรรมการทอผ้าไหมมัดหมี่ อย่างเป็นระบบและครบวงจร

2. สร้าง “ถนนคนเดิน” เพื่อส่งเสริมการนำผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของกลุ่มแม่บ้านออกจำหน่าย ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อกับผู้ผลิตได้โดยตรง

3. การก่อสร้างและปรับปรุง “ถนนสายใหม่” (ถนนบูรพาเดิม) ระยะทาง 2 กิโลเมตร ให้มีความสวยงาม กว้างขวาง มีเอกลักษณ์ มีสิ่งอำนวยความสะดวก มีที่จอดรถ เพื่อสร้างให้เป็นจุดจอดแวะพักผ่อนของนักท่องเที่ยว

4. การกำหนดชื่อถนนและป้ายชี้ทาง ให้มีชื่อเกี่ยวข้องกับผ้าไหม สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการร่วมมือร่วมใจพัฒนาให้อำเภอบ้านเขว้าเป็นศูนย์กลางการผลิต การจำหน่ายผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ (เทศบาลตำบลบ้านเขว้า. 2548)(Internet)

จากแผนการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเส้นทางภายในจังหวัด และการพัฒนาชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จะเห็นได้ถึงสิ่งรองรับเพื่อการท่องเที่ยวที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมให้รองรับอย่างพอเพียง

ดังนั้นการพิจารณาถึงเส้นทางสัญจรเพื่อเข้าถึงภายในโครงการจากการท่องเที่ยวโดยรอบตลอดจนผู้สัญจรผ่านไปมา รวมทั้งระบบการเชื่อมต่อกันของเส้นทางท่องเที่ยวในชุมชน การก่อสร้างเตรียมพร้อมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนักท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาและคำนึงถึง

นอกจากนี้ปัญหาทางกายภาพอื่นที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ ได้แก่ ขาดที่ว่างโล่ง การจัดการสถานที่สาธารณะสำหรับจัดงานเทศกาลและกิจกรรมของชุมชน ขาดการพัฒนาโครงข่ายถนนให้เป็นระบบเพื่อรองรับรูปแบบการท่องเที่ยว ขาดการควบคุมสิ่งก่อสร้างเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ไม่มีระยะถอยร่นใช้เขตทางเป็นที่จอดรถ ทำให้การจราจรติดขัด ขาดทางเดินและทางจักรยานที่เป็นสัดส่วนและความปลอดภัยจากขวยควาน ขาดทางเดินและทางจักรยานที่เป็นสัดส่วนและความปลอดภัยจากขวยควาน ขาดการพัฒนาภูมิทัศน์ชุมชนที่สร้างภาพลักษณ์ความเป็นชุมชนท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งนอกจากจะสนองความต้องการของชุมชนแล้วยังเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ในส่วนของศักยภาพพื้นที่บริเวณนี้พบว่ามีคุณสมบัติที่ดีในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ การเป็นพื้นที่ทางผ่านที่เชื่อมต่อจากทางภาคเหนือเส้นทางจากจังหวัดเพชรบูรณ์ต่อเนื่องไปถึงเส้นทางหนองคาย ซึ่งเป็นเส้นทางการท่องเที่ยวอินโดจีนต่อเนื่องไปถึงประเทศลาว ซึ่งเป็นจุดดีในการขายสินค้าพื้นเมืองประจำจังหวัดอีกทั้งเป็นจุดดึงดูด อีกทั้งเป็นจุดแวะพักของนักท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดชัยภูมิที่ต้องสัญจรผ่านเส้นทางนี้ ก่อนเดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยว หรือระหว่างกลับจากการท่องเที่ยวแล้วก็ตาม

การพัฒนาชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมินี้ จะทำให้ชุมชนเดิมมีสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพที่ดีขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับโครงการพัฒนาบ้านเขว้าสู่ศูนย์กลางการผลิตและพุทธศาสตร์แนวทางร่วมกันระหว่างจังหวัดเพื่อเพิ่มศักยภาพของกลุ่มจังหวัดตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์) และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัดชัยภูมิซึ่งกำหนดให้

ชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิอยู่ในแผนการพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด

ดังนั้นการศึกษาปัญหาและศักยภาพของพื้นที่ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นพื้นที่ที่สามารถรองรับด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีให้แก่ชุมชนเดิมได้สืบต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภูมิทัศน์ชุมชนในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้างต้น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพื้นบ้านชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยทำการศึกษาสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ และพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยพิจารณาจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวครั้งนี้

1.3.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ใช้แนวคิดของเดชา บุญคำ (2531 : 41) เป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย มีแนวทางในการศึกษาองค์ประกอบของภูมิทัศน์เมืองดังนี้

1. ย่าน
2. ที่ว่างโล่ง
3. เส้นทางสัญจร
4. ที่หมายตา
5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

1.3.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยว

คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2531 : 31-35)

ได้เสนอว่า

สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง ได้แก่สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะเห็น ได้แก่ภูมิทัศน์ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยในลักษณะแปลกจากที่เคยเห็น

สิ่งที่ประชากรของเมืองคาดหวัง การคาดหวังของประชากรผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น อาจมีความคาดหวังทัศนยะ และค่านิยมที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวเล็กน้อยหรือตรงกันข้าม ประชากรพื้นถิ่นอาจมีแนวโน้มที่ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ไม่จำเจเหมือนเดิม ต้องการการพัฒนาที่ทันสมัยแบบชาวตะวันตก ซึ่งสวนทางกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมแบบตะวันออก แต่ทั้งนี้ก็มีข้อปัญหาใหญ่เพราะค่านิยมเป็นสิ่งที่สามารถอธิบาย และชี้แจงให้เข้าใจง่าย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาพื้นที่ในชุมชนบ้านเขว้า ชุมชนบ้านด่อน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มุ่งศึกษาประชากรในพื้นที่ผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม ผู้นำชุมชน นักท่องเที่ยวที่มาซื้อผ้าไหมและผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหม ในชุมชนบ้านเขว้า ชุมชนบ้านด่อน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.4.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มประชากร อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านด่อนประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชน และผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบริเวณชุมชนบ้านเขว้าและ ชุมชนบ้านด่อนจำนวน 2,198 หลังคาเรือน ประชากรจำนวน 8,337 คน

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อผ้าไหม ชุมชนบ้านเขว้า ทั้งชาวไทยและต่างประเทศในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2548 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นช่วงของการจัดงานเฉลิมฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมก และผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหม จำนวน 1,200 คน

1.4.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น กลุ่มตัวอย่าง ที่มาจากกลุ่มประชากรในบริเวณชุมชนบ้านเขว้าประกอบด้วยจำนวน 2,198 หลังคาเรือน ประชากร จำนวน 8,337 คน ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

- ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ศีกษาวิจัยทั้งหมด 5 คน
- ประชาชนในบริเวณชุมชนบ้านเขว้าที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการทอผ้าไหม จำนวน

60 คน

- กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม จำนวน 20 คน

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่เข้ามาบริเวณชุมชนบ้านเขว้ามาซื้อผ้าไหม มาศึกษาขั้นตอนการผลิตผ้าไหม ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2548 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 และผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหม จำนวน 100 คน

1.4.3 ตัวแปรที่ทำการศึกษา ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ

1.4.3.1 ลักษณะทางด้านกายภาพของชุมชนบ้านเขว้า ได้แก่

- การใช้ประโยชน์ของพื้นที่
- ระบบการจราจร
- ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
- ลักษณะขนาดชุมชน
- สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณท่องเที่ยว

1.4.3.2 พฤติกรรมความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้

1.5.1 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การพัฒนาพื้นที่ ชุมชนบ้านเขว้า อ.บ้านเขว้า จ.ชัยภูมิ โดยการปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวให้มีความเรียบร้อย สวยงาม และมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้มาท่องเที่ยวได้รับรู้ จดจำ วัฒนธรรมที่ดีทางด้าน หัตถกรรมการทอผ้าไหม ของชุมชนบ้านเขว้า

1.5.2 นักท่องเที่ยว หมายถึง กลุ่มคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณ ชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

1.5.3 การจัดภูมิทัศน์ หมายถึง การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนบ้านเขว้า โดยการปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวให้มีความเรียบร้อย เกิดความสวยงาม ตามรูปแบบแนวคิดในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.5.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง ลักษณะภูมิประเทศแหล่งน้ำ พืชพรรณ ธรรมชาติ ลักษณะภูมิอากาศบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่องแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั่วไป จากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอสาระสำคัญและเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 นโยบายและแผนต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
- 2.3 ทฤษฎีและหลักการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 นโยบายและแผนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศปีละที่ไม่ต่ำกว่า 250,000-300,000 ล้านบาท ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผน วางแผน และวางกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่ได้วางเอาไว้ ซึ่งมีนโยบายและแผนการท่องเที่ยวของประเทศที่สำคัญประกอบไปด้วย

2.1.1 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

(พ.ศ.2545-2549)

1. เตรียมความพร้อมให้การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการถ่ายโอนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พื้นฟู และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การท่องเที่ยวไทยยั่งยืน
2. ยกกระดับมาตรฐานคุณภาพและบริการทั้งในภาครัฐและเอกชน และเน้นการสร้างสมรรถนะของผู้ประกอบการขนาดกลาง ขนาดย่อม และชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้สอดคล้องกับความต้องการภารกิจและนวัตกรรมที่เปลี่ยนไป
3. ประชาสัมพันธ์ร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเสนอภาคลักษณะของประเทศไทยไปในนานาประเทศ ในฐานะ “Quality Destination” พัฒนาร่วมกับภาคเอกชนให้เกิด E-tourism อย่างสมบูรณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5E ได้แก่ E-tourinfo, E-trust, E-commerce capacity, E-tourism mall และ E-market place
4. ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้อง และอำนวยความสะดวก

5. การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.1.2 แผนแม่บทพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

เป้าหมายระยะเวลา ณ ปี พ.ศ.2555 เพื่อให้ การท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ไทย ในมาตรฐานสากล ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว การบริการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเป้าหมายระยะสั้น ระหว่างปี พ.ศ.2541-2546 “เที่ยวไทย...รักไทย” โดยพัฒนาการท่องเที่ยวไทยไปในทิศทางที่จะช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีกลยุทธ์การจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่สำคัญ 9 กลยุทธ์คือ

1. การบริหารแผนแม่บท
2. ไทยเที่ยวไทย
3. พื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไทย
4. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา
6. ส่งเสริมให้ไทยมีบทบาทนำด้านการท่องเที่ยวในอินโดจีน และเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้

7. พัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้มีเอกลักษณ์ไทยในระดับมาตรฐานสากล
8. ส่งเสริมการท่องเที่ยวซ้ำ และขยายจำนวนวันท่องเที่ยว
9. ส่งเสริมไทยเป็นศูนย์กลางจัดนิทรรศการ ศูนย์ประชุม และจับจ่ายใช้สอย

ระดับนานาชาติ

(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2548 : 25)

2.1.3 นโยบายการพัฒนาจังหวัดชัยภูมิ ประจำปี 2548

1. พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนจนทั้งในเมืองและชนบท รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองได้

2. คน ครอบครัว ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีคุณธรรม มีความเอื้ออาทรมีภูมิคุ้มกัน อยู่ในสังคมที่เข้มแข็งปลอดภัยจากยาเสพติด และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆทุกขั้นตอน

3. ชาวชัยภูมิทุกคน มีจริยธรรม มีคุณธรรม ไม่คอร์รัปชั่น และถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ เพื่อสร้างแนวร่วมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบในสังคมไทย

4. พัฒนาคุณภาพชีวิตของคน และสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนให้เข้มแข็งสามารถแก้ปัญหากลุ่มสมาชิกในชุมชน และแก้ไขปัญหาของชุมชนได้เอง

5. ส่งเสริมสังคมเกษตรกรรม ให้เป็นแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่และการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจการเกษตรให้เข้มแข็ง

6. พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมสิ่งทอ พัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร และอุตสาหกรรมอื่น
7. เตรียมชุมชนเมือง ให้พร้อมรองรับ ความเจริญเติบโตของสังคมเมือง เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน
8. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย สามารถทำรายได้ให้แก่ท้องถิ่น
9. บริหารจัดการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เป็นระบบ มีประสิทธิภาพ (สำนักงานจังหวัดชัยภูมิ. 2548 : 19-20)

2.1.4 วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเขว้า (พ.ศ.2548-2553)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาตามนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และอำเภอ สามารถสรุปเป็นวิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ในห้วงระยะหกปี (พ.ศ.2548 - 2553) ได้ดังนี้

“มุ่งสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นศูนย์กลางการจำหน่าย การผลิตผ้าไหมของภาคอีสาน เป็นเมืองน่าอยู่ด้วยการบริหารจัดการที่ดี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน เพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง”

พันธกิจหลักของการพัฒนาเทศบาลตำบลบ้านเขว้า

ภารกิจที่ 1 ส่งเสริมให้และพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการจำหน่าย การผลิต และการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าไหมให้มีคุณภาพ สามารถส่งออกต่างประเทศได้ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการผลิตผ้าไหมอย่างครบวงจร

ภารกิจที่ 2 ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคน ครอบครัว และชุมชน ให้มีการศึกษา และสาธารณสุข ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภารกิจที่ 3 พัฒนาเมืองน่าอยู่ โครงสร้างพื้นฐาน และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืน

(เทศบาลตำบลบ้านเขว้า. 2548)

2.2 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

2.2.1 ด้านกายภาพ

2.2.1.1 ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า เขตอำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ห่างจากตัวจังหวัดชัยภูมิเป็นระยะทาง 13 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 4.44 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 2,275 ไร่ หมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านเขว้า, หมู่ 2 บ้านเขว้า, หมู่ 11

บ้านม่วง, หมู่ 12 บ้านอุดมผล, หมู่ 13 บ้านส้มโรง, และ หมู่ 14 บ้านบูรพา เดิมได้รับการจัดตั้งเป็นสุขาภิบาล ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2499 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 13 เล่มที่ 74 ตอนที่ 4 วันที่ 7 มกราคม 2500 ต่อมาได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542

2.2.1.2 อาณาเขต

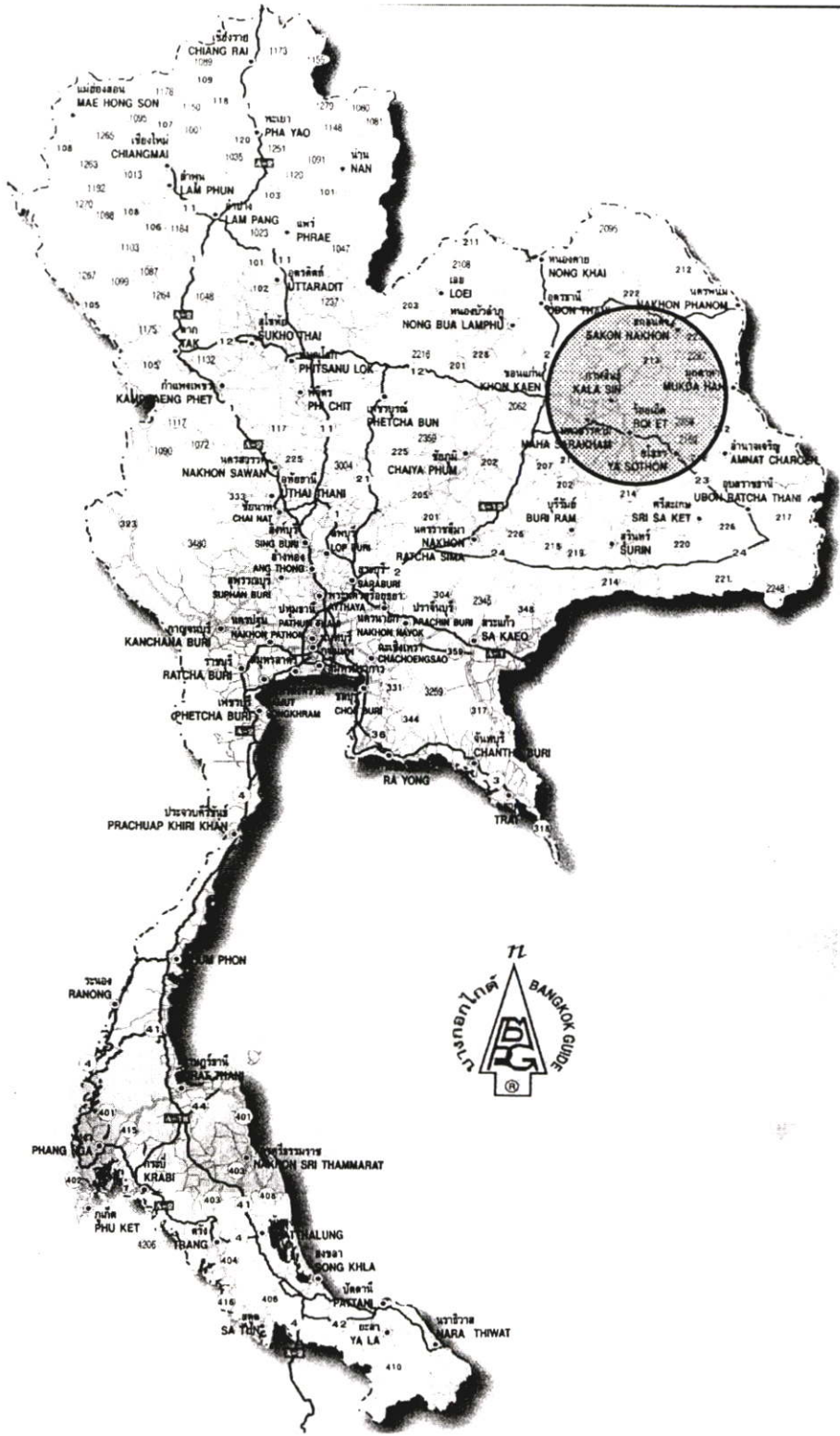
เทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีอาณาเขตติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เริ่มต้นจากหลักเขตที่ 1 บริเวณพิกัด RT 117468 (หลักกิโลเมตรที่ 14) เรียบไปทางทิศตะวันออกเฉียงของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 ชัยภูมิ-หลุมโพธิ์ เป็นระยะทาง 2,000 เมตร จนบรรจบเขตหลักที่ 2 (หลักกิโลเมตรที่ 12)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เริ่มต้นจากหลักเขตที่ 2 เป็นเส้นตั้งฉากกับแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225 ไปทางทิศใต้เป็นระยะทาง 2,800 เมตร จนบรรจบกับหลักเขตที่ 3

ทิศใต้ ติดต่อกับ ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เริ่มต้นจากหลักเขตที่ 3 เป็นแนวตั้งฉากกับเส้น หลักเขตที่ 2 กับหลักเขตที่ 3 ไปทางทิศตะวันตกเป็นระยะทาง 1,430 เมตร จนบรรจบกับหลักเขตที่ 4 พิกัด

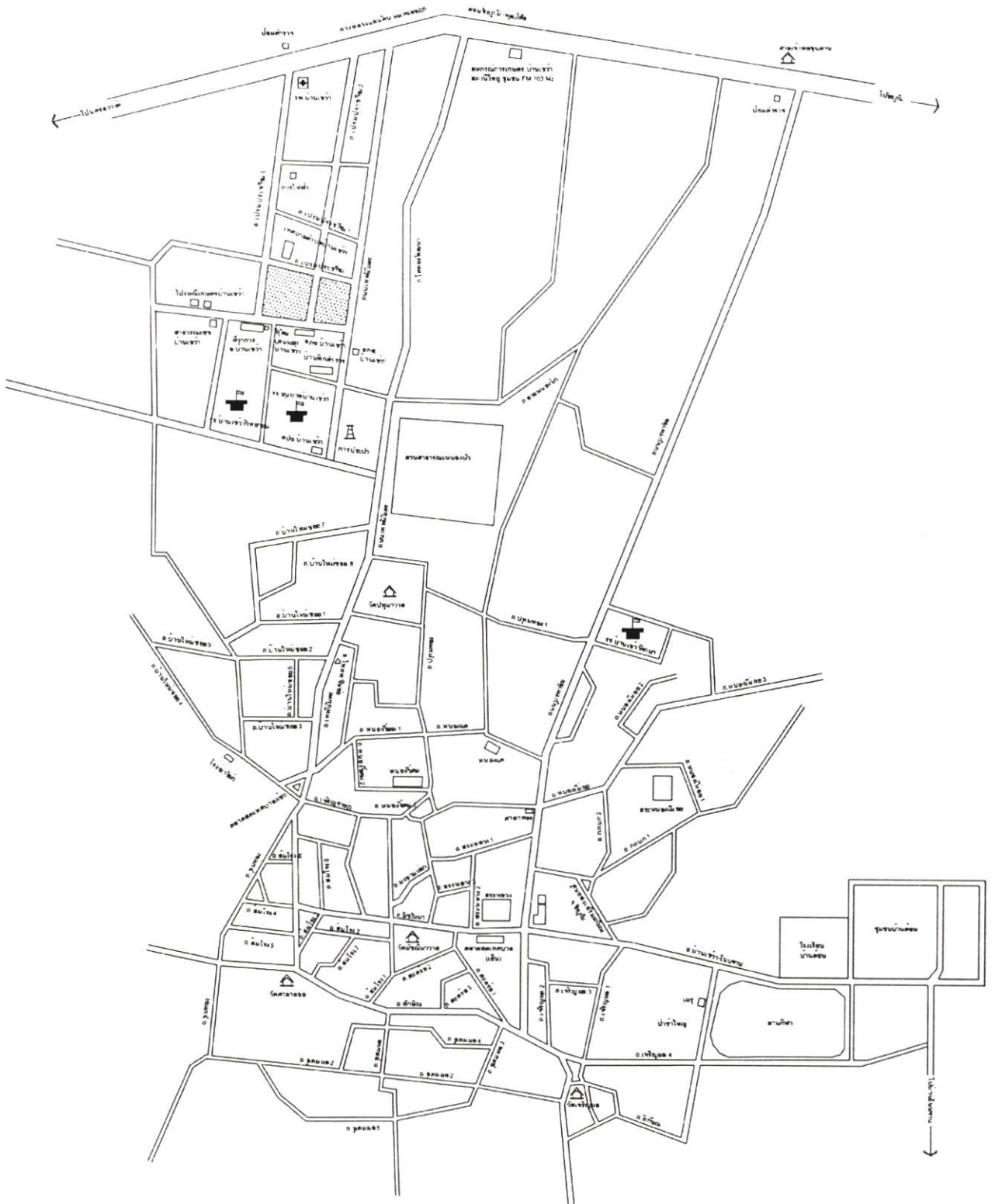
ทิศตะวันตก ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เริ่มต้นจากหลักเขตที่ 4 เป็นแนวเส้นตรงไปทางทิศเหนือจนบรรจบกับหลักเขตที่ 1

รูปที่ 2.1 แสดงแผนที่ประเทศไทยและจังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 2.2 แสดงแผนที่จังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 2.3 แสดงแผนที่เขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า

2.2.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า ไม่มีพื้นที่ป่าและภูเขา มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบติดเชิงภูเขา ภูแลนคา มีคลอง ลำธาร ห้วย ในเทศบาล มี 1 แห่ง ได้แก่ ห้วยชีลองไหลผ่าน มีหนองน้ำในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 4 แห่ง ประกอบด้วย

- (1) หนองบัวสารธารณะประโยชน์
- (2) หนองหลวง
- (3) หนองจืดม
- (4) หนองแก

2.2.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า อยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน มีฤดูกาล 3 ฤดู คือ

ฤดูหนาว	ประมาณเดือน	พฤศจิกายน -	กุมภาพันธ์
ฤดูร้อน	ประมาณเดือน	มีนาคม -	พฤษภาคม
ฤดูฝน	ประมาณเดือน	มิถุนายน -	ตุลาคม

อุณหภูมิสูงสุดในรอบปีที่ผ่านมา เทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดที่ 33.2 องศาเซลเซียส และค่าเฉลี่ยของอุณหภูมิต่ำที่สุด 22.2 องศาเซลเซียส โดยมีอุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วง 30.5 องศาเซลเซียส ถึง 41.5 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546) ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 5-10 มิลลิเมตร ฝนตกมากที่สุดในเดือนกันยายน 2546 166 มิลลิเมตร และต่ำที่สุดในเดือนมกราคม พฤศจิกายน ธันวาคม 2546 ไม่มีฝนตก

2.2.1.5 เขตการปกครอง

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ.2542 ประกาศเป็นราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 แบ่งหมู่บ้านซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาล จำนวน 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านเขว้า , หมู่ 2 บ้านเขว้า , หมู่ 11 บ้านม่วง , หมู่ 12 บ้านอุดมผล , หมู่ 13 บ้านส้มโรง , หมู่ 14 บ้านบูรพา

2.2.2 การเมืองการปกครอง

2.2.2.1 ประชากร

ประชากรส่วนใหญ่เป็นคนไทยอีสานย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดนครราชสีมา ตั้งรกรากมานาน มีภาษาพื้นเมืองอีสานเป็นภาษาท้องถิ่น ไม่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ และผิวพรรณวรรณะ ในหมู่ประชาชน และไม่มีปัญหาชนกลุ่มน้อย มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 8,337 คน จำนวนครัวเรือน

ทั้งสิ้น 2,198 หลังคาเรือน ความหนาแน่นของประชากร 1,877.70 คน/ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของครัวเรือน ประมาณ 495.05 หลังคา/ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า

ที่	บ้าน / หมู่ที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)			หมายเหตุ
			ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านเขว้า หมู่ที่ 1	827	1,480	1,565	3,045	
2	บ้านเขว้า หมู่ที่ 2	462	818	912	1,730	
3	บ้านม่วง หมู่ที่ 11	200	395	401	796	
4	บ้านอุดมผล หมู่ที่ 12	151	291	310	601	
5	บ้านส้มโรง หมู่ที่ 13	256	497	536	1,033	
6	บ้านบูรพา หมู่ที่ 14	302	540	592	1,132	
รวม		2,198	4,021	4,316	8,337	

หมายเหตุ ที่มา สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ณ วันที่ 4 เมษายน 2546

2.2.2.2 การปกครอง

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 กำหนดให้มีกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตเทศบาลตำบล ดังนั้นจึงมีรูปแบบการปกครองและบริหารราชการเป็น 2 ส่วน คือ

1. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน 6 หมู่บ้าน โดยในแต่ละหมู่บ้านจะมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ดูแล

2. การบริหารราชการท้องถิ่น

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงาน ดังนี้ ผู้บริหาร ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงจำนวน 1 คน และนายกเทศมนตรีได้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี จำนวน 2 คน เป็นผู้ช่วยในการบริหารราชการของเทศบาล นอกจากนั้น นายกเทศมนตรี ยังแต่งตั้งที่ปรึกษา จำนวน 1 คน และเลขานุการ จำนวน 1 คน

2.2.2.3 การคลังท้องถิ่น

ในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีสถิติรายรับ-รายจ่าย ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงมีสถิติรายรับ-รายจ่ายในรอบ 5 ปีที่ผ่านมาของเทศบาลตำบลบ้านเขว้า

ปี พ.ศ.				หมายเหตุไม่ รวมเงินอุดหนุน
2543	2544	2545	2546	
4,580,594	4,870,542	12,144,065	17,487,200	
4,141,921	4,561,841	10,521,010		

2.2.3 การบริการขั้นพื้นฐาน

2.2.3.1 การคมนาคม

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีเส้นทางคมนาคมเชื่อมกับทางหลวงติดต่อทางหลวงหมายเลข 225 สายชัยภูมิ-นครสวรรค์ ติดต่อกับทางหลวงโยธาธิการ สายบ้านเขว้า-โนนจาน ติดต่อกับทางหลวงโยธาธิการ สายบ้านเขว้า-หนองบัวบาน สำหรับถนนภายในเขตเทศบาล ส่วนใหญ่เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก มีเพียงบางสายที่ยังเป็นถนนลูกรังอยู่ การติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิโดยรถยนต์โดยสารขนาดเล็ก (สองแถว) ซึ่งจะออกจากเทศบาลตำบลบ้านเขว้าทุกระยะ 1 ชั่วโมง

2.2.3.2 การประปา

เทศบาลตำบลบ้านเขว้า ไม่มีกิจการประปา ประชาชนในเขตเทศบาลใช้น้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค และจำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาประมาณ 1,856 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 80.01 ของครัวเรือนทั้งหมด มีปริมาณการใช้น้ำ 3,120 ลูกบาศก์เมตร/วัน สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ผลิตน้ำประปา ได้แก่ น้ำจากแม่น้ำชี และแหล่งน้ำดิบสำรองจากอ่างเก็บน้ำบาซาน

2.2.3.3 การไฟฟ้า

ในเขตเทศบาล จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าแล้ว จำนวน 1,969 ครัวเรือน หรือประมาณร้อยละ 96 ของครัวเรือนทั้งหมด สำหรับไฟฟ้าสาธารณะภายในเขตเทศบาล มีจำนวน 500 จุดครอบคลุมถนน 12 สายหลัก

2.3.3.4 การสื่อสาร

การสื่อสารที่สำคัญได้แก่การสื่อสารทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ โดยในเขตเทศบาลมีโทรศัพท์ส่วนบุคคลในพื้นที่ ประมาณ 856 หมายเลขโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ ประมาณ 10 หมายเลข และเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้แก่ ดิจิตอล GSM 2 WATT และ เซลลูลาร์ 900 (AIS) DTAC 1800 , 800 ชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่กำลังเปิด

ให้บริการ 1 ชุมสาย มีที่ทำการโทรเลข 1 แห่ง สามารถรับคลื่นวิทยุกระจายเสียงของจังหวัดชัยภูมิ และรับสัญญาณภาพของสถานีโทรทัศน์ทั่วไปได้ทุกสถานี มีร้านให้บริการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 2 แห่ง ระบบเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวในพื้นที่ให้บริการได้ครอบคลุมร้อยละ 60 ของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการสื่อสารระบบวิทยุสื่อสาร ของปกครองอำเภอบ้านเขว้า สถานีตำรวจภูธร อำเภอบ้านเขว้า โรงพยาบาลบ้านเขว้า สาธารณสุขอำเภอบ้านเขว้า เกษตรอำเภอบ้านเขว้า

2.3.3.5 ลักษณะการใช้ที่ดิน

ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ และมีขนาดพื้นที่โดยประมาณ ดังนี้

- พื้นที่อาศัย	2,201.00	ไร่
- พื้นที่พาณิชยกรรม	214.00	ไร่
- พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	260.00	ไร่
- สวนสาธารณะ/นันทนาการ	20.00	ไร่
- พื้นที่เกษตรกรรม	839.00	ไร่
- พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	40.00	ไร่
- พื้นที่ว่าง	40.00	ไร่

2.2.4 ด้านเศรษฐกิจ

2.2.4.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจและรายได้

ประชากรในเขตเทศบาลส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทอผ้าไหม ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา และการเลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ ยังมีผู้ประกอบอาชีพนำสินค้าอุปโภค บริโภคจากรถยนต์ไปจำหน่ายในเขตตำบลและอำเภอใกล้เคียงสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง

2.2.4.2 การพาณิชยกรรมและการบริการ

1 สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม

- สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน 4	แห่ง
- ตลาดสด	จำนวน 2	แห่ง
- ร้านค้าทั่วไป	จำนวน 55	แห่ง

2 สถานประกอบการเทศพาณิชย์

- โรงฆ่าสัตว์	จำนวน 1	แห่ง
- สถานีบริการน้ำมัน	จำนวน 4	แห่ง

3 สถานีประกอบการด้านการบริการ

- ธนาคาร	จำนวน 1 แห่ง
1. ธนาคารไทยพาณิชย์	
2. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	
3. ธนาคารการเกษตร	
- ร้านเสริมสวย	จำนวน 12 แห่ง
- จักรยานยนต์ขายอาหารสดเคลื่อนที่	จำนวน 120 คัน
- ร้านขายอาหาร	จำนวน 51 แห่ง
- อุ้งอุ่มรถ	จำนวน 8 แห่ง

2.2.4.3 การอุตสาหกรรม

ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้าส่วนมากเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมผลิตผ้าไหม การปั่นผ้าไหม ซึ่งทำรายได้ให้แก่ประชาชนในเขตเป็นจำนวนมากและสร้างชื่อเสียงมากในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติและมีการแปรรูปผลผลิตภายในท้องถิ่น เช่น ลอดช่อง ขนมจีนปลาร้า หมูสับ ผักคอง สุราแช่ ฯลฯ

2.2.4.4 การท่องเที่ยว

แหล่งผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ต.บ้านเขว้าในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า เป็นแหล่งผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์แปลกตา และมีความประณีต จึงมีการพูดติดปากกันว่า “ไหมดีต้องไหมมัดหมี่บ้านเขว้า” และที่ผ่านมาจะได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดผ้าไหมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร อย่างต่อเนื่องจนได้รับเลือกเป็นสินค้า “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ OTOP นอกจากนั้นแล้ว อำเภอบ้านเขว้ายังได้รับเกียรติสูงสุดให้เป็นผู้ทอผ้าไหม “ไม้แรกของประเทศ” ตามโครงการ “ถักร้อยดวงใจ มหกรรมผ้าไหม เทิดไท้องค์ราชินี” ชุมชนในตำบลบ้านเขว้า ตำบลโนนแดง ตำบลตลาดแร่ และตำบลลุ่มลำชี เป็นแหล่งปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และผลิตผ้าไหมฝีมือระดับประเทศแหล่งใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่บรรพชน หากเดินทางเข้าสู่หมู่บ้าน จะพบวิถีชีวิตของชาวบ้านเขว้าที่บางกลุ่มกำลังสาวเส้นไหม บางกลุ่มอยู่ระหว่างการฟอกย้อม บางกลุ่มกำลังมัดหมี่ บางกลุ่มกำลังทอ ปัจจุบันจะพบเห็นเด็กวัยรุ่น เข้าสู่วงการผลิตผ้าไหมมากขึ้น โดยการเข้าเป็นช่างปั่นผ้าไหม หรือการรีดผ้าไหม สิ่งเหล่านี้เป็นวิถีชีวิตที่หาจากที่อื่นได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีร้านจำหน่ายผ้าไหมกระจายอยู่ในตลาด บ้านเขว้ากว่า 40 ร้าน นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อผ้าไหมหรือเสื้อผ้าสำเร็จรูป หรือผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมได้ตามใจชอบ สนนราคามีตั้งแต่ 120 บาท/ชิ้น จนถึงนับหมื่นบาทต่อชิ้น เป็นของฝากที่ทรงคุณค่ายิ่งนัก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิที่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดชัยภูมิ จะต้องแวะมาจับจ่ายซื้อหาผ้าไหมเป็นของฝากเสมอ

คู้แดง ค.ตลาคแดงตั้งอยู่ที่วัดกุคยง ตำบลตลาคแดง เป็นโบราณสถานแบบขอม ร่องรอยเพียงฐานรูปสี่เหลี่ยมย่อมุม และหินศิลาแลงวางทับซ้อนเป็นรูปปรารค์ มีการค้นพบทับ หลังอยู่ใต้พื้นดินทางด้านทิศตะวันออกของปรารค์ สลักเป็นภาพพระกฤษณะประลองกำลังกับช้าง นอกจากนี้ยังมีแท่งหินศิลาแลงแกะสลักภาพต่าง ๆ ได้รับการเก็บรักษาไว้ในวัดกุคยงอีกเป็น จำนวนมาก สำหรับบริเวณคู้แดง ขณะนี้อยู่ระหว่างรอการบูรณะปรับปรุง จากกรมศิลปากร นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางจากตัวจังหวัดไปตามทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 225 ระยะทาง ประมาณ 30 กม. ถึงบ้านหลุบโพธิ์เลี้ยวขวาไปอีกประมาณ 8 กม.ถึงบ้านกุคยงซึ่งเป็นที่ตั้งของคู้แดงน้ำตกตาดพัฒนา ค.ตลาคแดง

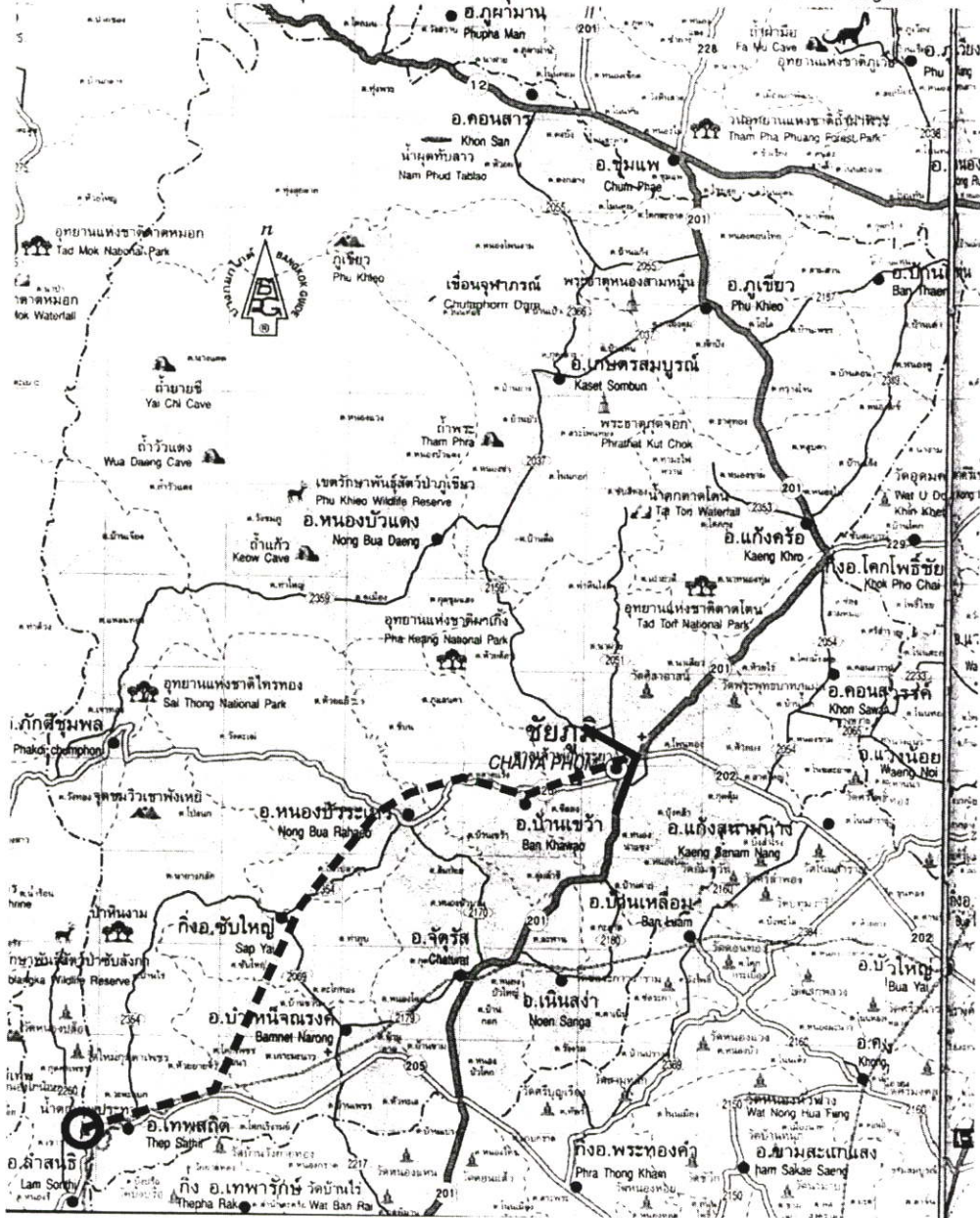
เมืองหามหอก เมืองโบราณ ค.ลุ่มลำชี แนวคูเมืองโบราณในท้องที่ตำบลลุ่มลำชี ยังไม่มีการค้นคว้าอย่างจริงจัง จึงไม่ปรากฏข้อมูลที่แน่ชัด แต่มีร่องรอยการสร้างเมืองที่มีแนวกำแพง ดินล้อม รอบทางด้านทิศตะวันออก ทิศใต้ และทิศตะวันตก นอกแนวคันดิน เป็นคูคลองที่ขุดขึ้น เพื่อใช้ป้องกันข้าศึก ปัจจุบัน ราษฎรได้ถือครองทำการเกษตรหมดแล้ว แต่ยังคงมีร่องรอยอยู่บ้าง ชื่อเมืองหามหอก เป็นชื่อที่คนในท้องถิ่นเรียกแต่ไม่มีประวัติความเป็นมา

โปรแกรมท่องเที่ยวในคาบ 1 วันจังหวัดชัยภูมิ

โปรแกรมที่ 2

อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-ทุ่งดอกกระเจียว-จุดชมวิวยอดแผ่นดิน-พระพุทธรูปกษัตริย์ห่ม-ชุมชนหัตถกรรมบ้านเขว้า-ศาลเจ้าพ่อพญาแล

เริ่มต้นเดินทาง

จุดท่องเที่ยวสุดท้าย

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดชัยภูมิ

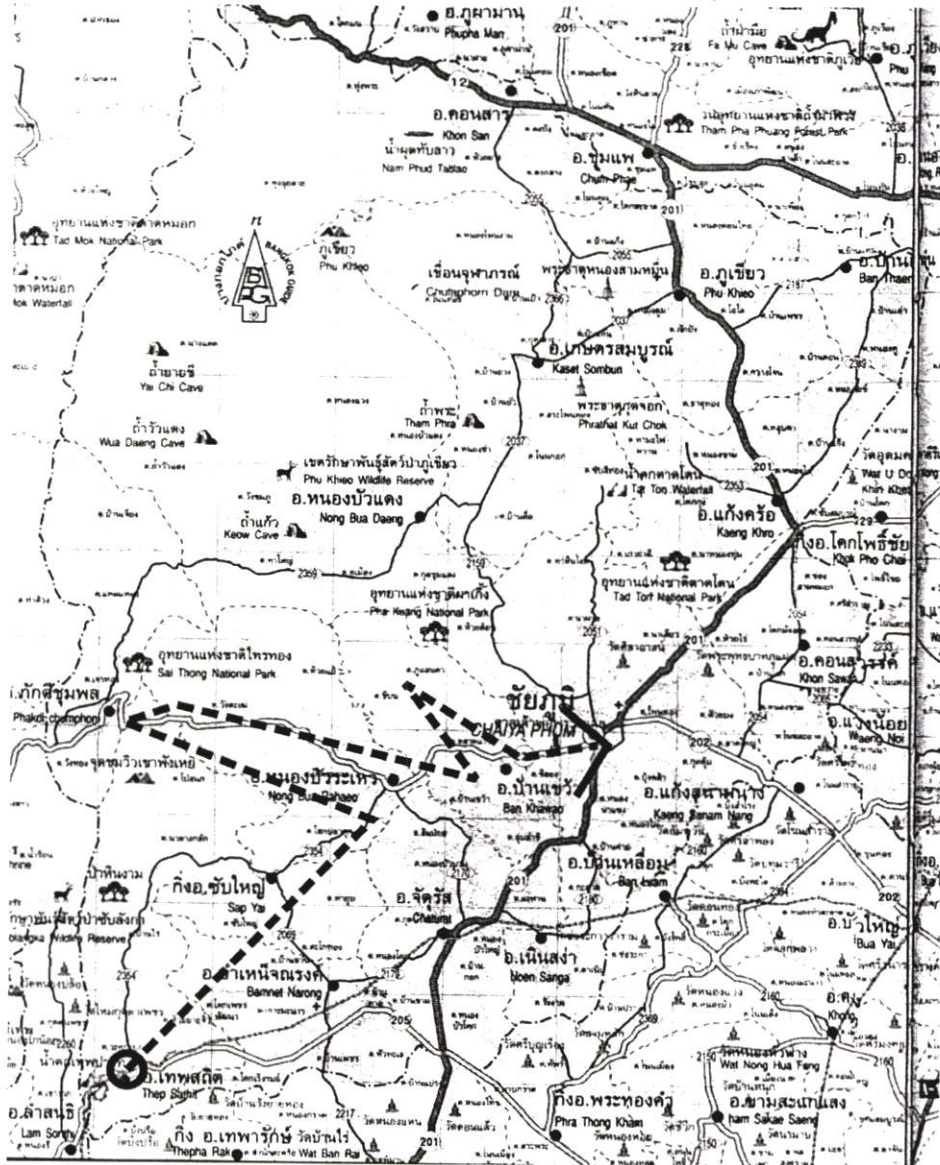
รูปที่ 2.5 แสดงโปรแกรมการท่องเที่ยวภายใน 1 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 2

โปรแกรมท่องเที่ยวในคาบ 2 วันจังหวัดชัยภูมิ

โปรแกรมที่ 2

อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม-กุดดอกกระเจียว-จุดชมวิวดุสิตแผ่นดิน-อุทยานแห่งชาติไทรทอง-ผาทำหัด-ผาพอมือเงา-ด่านซิบหมี่-ชุมชนหัตถกรรมบ้านเขว้า-อุทยานแห่งชาติภูแลนคา-จุดชมวิวมหาเทวี-วัดชัยภูมิพิทักษ์-อุทยานแห่งชาติตาไถ่-ศาลเจ้าพ่อพญาแล

เริ่มต้นเดินทาง

จุดท่องเที่ยวสุดท้าย

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดชัยภูมิ

รูปที่ 2.7 แสดง โปรแกรมการท่องเที่ยวภายใน 2 วันจังหวัดชัยภูมิ โปรแกรมที่ 1

2.2.4.6 ด้านสังคม

1. การศึกษา

- การศึกษาในโรงเรียน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียนอนุบาลบ้านเขว้า และโรงเรียนบ้านเขว้าศึกษา โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา 1 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของเทศบาล 1 แห่ง ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัด 1 แห่ง

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนโรงเรียนในตำบลบ้านเขว้า

สังกัด	ท้องถิ่น	สพช.	กรมการ ศาสนา	กรม สามัญ	กรมอาชีววะ	รวม
- ศูนย์พัฒนาก่อนวัย เรียน	-	-	1	-	-	1
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	1	-	-	-	-	1
ระดับก่อน ประถมศึกษา						
1. จำนวนโรงเรียน	-	2	-	-	-	2
2. จำนวนห้องเรียน	-	6	-	-	-	6
3. จำนวนนักเรียน	-	140	-	-	-	140
4. จำนวนครู- อาจารย์	-	6	-	-	-	6
ระดับประถมศึกษา						
1. จำนวนโรงเรียน	-	2	-	-	-	2
2. จำนวนห้องเรียน	-	9	-	-	-	9
3. จำนวนนักเรียน	-	618	-	-	-	618
4. จำนวนครู-อาจารย์	-	28	-	-	-	28
ระดับมัธยมศึกษา						
1. จำนวนโรงเรียน	-	-	-	1	-	1
2. จำนวนห้องเรียน	-	-	-	25	-	25
3. จำนวนนักเรียน	-	-	-	1,058	-	1,058
4. จำนวนครู-อาจารย์	-	-	-	46	-	46

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

สังกัด	ท้องถิ่น	สปช.	กรมการ ศาสนา	กรม สามัญ	กรมอาชีวะ	รวม
ระดับมัธยมศึกษา						
1. จำนวนโรงเรียน	-	-	-	-	-	-
2. จำนวนห้องเรียน	-	-	-	-	-	-
3. จำนวนนักเรียน	-	-	-	-	-	-
4.จำนวนครู-อาจารย์	-	-	-	-	-	-
รวม	2	821	1	1,130	-	1,953

- การศึกษานอกโรงเรียน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า มีศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนหนึ่งแห่ง และเป็นที่ตั้งของห้องสมุด เพื่อให้ประชาชนได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้
อีกด้วย

2.2.4.7 ศาสนา

ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ
98 นับถือศาสนาคริสต์ประมาณร้อยละ 2 มีวัดในเขตเทศบาล 4 แห่ง คือ วัดปทุมาวาส วัดมัชฌิมาวาส
วัดศาลาลอย วัดเจริญผล มีโบสถ์คริสต์ จำนวน 1 แห่ง

2.2.4.8 วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญในเขตเทศบาลตำบลบ้านเขว้าให้มีความสำคัญ คือ

1. ประเพณีลอยกระทง จะจัดในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 12 ของทุกปี กิจกรรม
ที่จัด ได้แก่ การประกวดกระทง ประกวดนางนพมาศ เเผาเทียนเล่นไฟ เป็นต้น
2. ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จะจัดในวันประมาณเดือน กรกฎาคม กิจกรรม
ที่จัด ได้แก่ การประกวดต้นเทียนพรรษา ประกวดนางเทียน และประกวดขบวนแห่ และถวาย
เทียนพรรษา สำหรับวัดต่างๆในเขตเทศบาล
3. ประเพณีสงกรานต์ ประมาณเดือน เมษายน กิจกรรมที่จัด ได้แก่ พิธี
สรงน้ำพระ พิธีรดน้ำคำหัวหน้าผู้สูงอายุ และแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน
4. งานประเพณีบุญเดือนหก ประมาณเดือน พฤษภาคม ประกอบไปด้วย
การจัดประกวด ขบวนแห่ของชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล มีการแข่งขันจุดบั้งไฟ

2.2.4.9 กีฬานันทนาการ/พักผ่อน

- สนามกีฬาอเนกประสงค์ จำนวน 2 แห่ง (ไม่รวมของโรงเรียน)
- สนามฟุตบอล จำนวน 1 แห่ง (ไม่รวมของโรงเรียน)
- สนามบาสเก็ตบอล จำนวน 1 แห่ง (ไม่รวมของโรงเรียน)
- สนามตะกร้อ จำนวน 2 แห่ง (ไม่รวมของโรงเรียน)
- สระว่ายน้ำ ไม่มี
- ห้องสมุดประชาชน จำนวน 1 แห่ง (ในเขตเทศบาล)
- สวนสาธารณะ จำนวน 1 แห่ง
- สนามเด็กเล่น จำนวน 3 แห่ง

2.2.5 ด้านสาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐบาล จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลบ้านเขว้า มีเตียงคนไข้ จำนวน 30 เตียง

พื้นที่

- คลินิกเอกชน จำนวน 4 แห่ง
- บุคลากรทางการแพทย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาลทุกแห่ง ทุกสังกัดใน

- แพทย์ จำนวน 5 คน - ทันตแพทย์ จำนวน 2 คน
- พนักงานอนามัย – คน - เจ้าพนักงานสุขภาพตำบล จำนวน 1 คน
- เจ้าพนักงานส่งเสริมสาธารณสุข จำนวน 3 คน
- เจ้าพนักงานส่งเสริมสุขภาพชุมชน จำนวน 6 คน
- ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลเอกชน 50 คน/วัน(คลินิก)
- รัฐบาล 218 คน ผู้ป่วยใน 45 คน ผู้ป่วยนอก (โรงพยาบาลบ้านเขว้า)

สาเหตุการเจ็บป่วยที่เข้ารับการรักษาโรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุขทุกแห่ง
อุบัติเหตุ 684 ราย/ปี คิดเป็นงบประมาณในการรักษาทั้งสิ้น 154,752 สาเหตุอื่น จำนวน 6,251 ราย/ปี
คิดเป็นงบประมาณในการรักษาทั้งสิ้น 850,120 บาท

- อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในเขตเทศบาล จำนวน 70 คน

2.2.6 การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและสวัสดิการประชาชน

ในด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้มีการจัดตั้งกำลังตำรวจสายตรวจกระจายตรวจพื้นที่ จำนวน 20 จุด และการรับแจ้งเหตุด้านอาชญากรรมดำเนินการ โดยสถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านเขว้าและการป้องกัน และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วประเทศ

ดำเนินการโดย สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า ที่ทำการปกครองอำเภอบ้านเขว้า และ อ.ป.พ.ร. ปัจจุบันมีระดับเพลิง 1 คัน รถบรรทุกน้ำ 2 คัน และมีถังดับเพลิงประจำย่านชุมชน จำนวน 26 ถัง

2.2.7 สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

2.2.7.1 การระบายน้ำ

พื้นที่อำเภอบ้านเขว้า มีแม่น้ำชีไหลผ่าน เมื่อมีฝนตกปริมาณมาก จะทำให้น้ำเอ่อล้นท่วมไร่นาในเขตพื้นที่ และในเขตเทศบาลก็ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมด้วยเช่นกัน โดยในช่วงเดือนตุลาคม 2545 ปริมาณน้ำที่ท่วมขังในเขตเทศบาลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่ทั้งหมด ระยะเวลาที่น้ำท่วมขังนานที่สุดประมาณ 6 วัน ซึ่งทั้งภาครัฐและเอกชนต้องระดมความช่วยเหลือโดยใช้เครื่องสูบน้ำเพื่อระบายน้ำ สำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมหลังน้ำลด เทศบาลได้จ่ายขาดเงินสะสมของเทศบาลเพื่อจัดซื้อถังขีฟแจกจ่ายช่วยเหลือเป็นการเบื้องต้น

2.2.7.2 น้ำเสีย

ปริมาณน้ำเสียที่มีการปล่อยออกมาตามรางและท่อระบายน้ำของเทศบาลมีประมาณ 50 ลูกบาศก์เมตร/วัน และเทศบาลดำเนินการขุดบ่อสำหรับพักน้ำเสียดังกล่าว ขนาด กว้าง 30 เมตร ยาว 37 เมตร จำนวน 3 บ่อ สำหรับรองรับน้ำเสีย สำหรับน้ำเสียที่ทำให้เกิดผลกระทบมากที่สุด คือ น้ำเสียจากการข้อมไหม ซึ่งเทศบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยการให้ผู้ประกอบการข้อมสีผ้าไหม ต้องจัดทำบ่อบำบัด ก่อนที่จะปล่อยลงสู่ลำรางสาธารณะ และปริมาณน้ำเสียในเขตเทศบาล มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

2.2.7.3 ขยะ

- ปริมาณขยะในเขตเทศบาล มีประมาณ 5 ตัน/วัน
- รถยนต์ที่ใช้จัดเก็บขยะ รวม 2 คัน แยกเป็น (ตามขนาดความจุขยะ)
  1. คันที่ 1 ขนาดบรรจุ 8.5 ลูกบาศก์เมตร จัดซื้อเมื่อ พ.ศ.2539
  2. คันที่ 2 ขนาดบรรจุ 8.5 ลูกบาศก์เมตร จัดซื้อเมื่อ พ.ศ.2539
  3. ปริมาณขยะที่ขนได้ในแต่ละวัน ประมาณ 4.5 ตัน/วัน
  4. ปริมาณขยะที่กำจัดได้ (เผา) ประมาณ 4 ตัน/วัน (ตากแดดและกลบดิน 0.50 ตัน/วัน)
- กำจัดขยะโดยวิธี กองบนพื้น กองบนพื้นแล้วเผา บริเวณที่ดินสำหรับกำจัดขยะที่ใช้อยู่ปัจจุบัน คือ ที่สาธารณะโคกประคู้ หมู่ที่ 3 ตำบลโนนแดง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนแดง
  1. พื้นที่ทิ้งขยะห่างจากเขตท้องถื่นเป็นระยะทาง 2.2 กิโลเมตร
  2. ที่ดินสำหรับกำจัดขยะที่ใช้ไปแล้ว มีจำนวน 17 ไร่

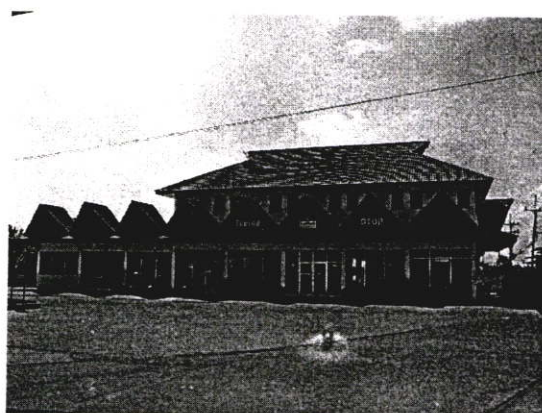
3. เหลือที่ดินสำหรับกำจัดขยะได้อีกประมาณ 3 ไร่

(เทศบาลตำบลบ้านเขว้า. 2548)

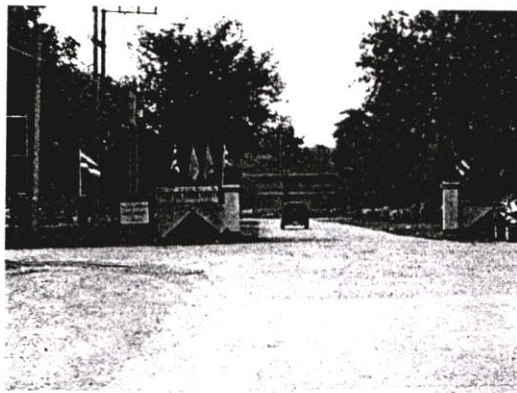
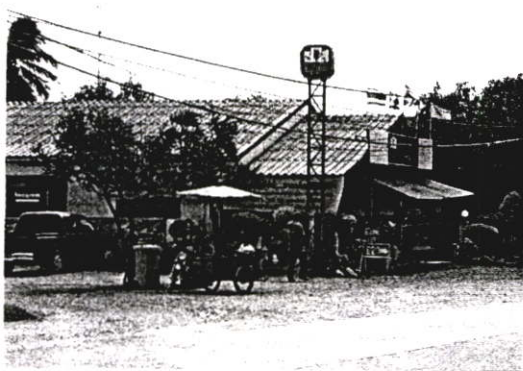
ปัญหาและข้อจำกัดของพื้นที่

1. ย่าน

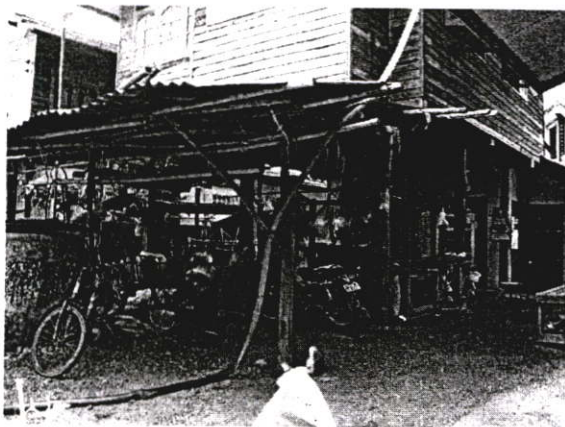
แบ่งออกได้ดังนี้ ย่านพาณิชย์กรรมผ้าไหม ย่านชุมชนพักอาศัย ย่านศูนย์ราชการและย่านชุมชนผลิตหัตถกรรมผ้าไหม ปัญหาที่พบในแต่ละย่านคือยังสร้างเสริมสภาพลักษณะให้มีความประทับใจหรือเอกลักษณ์ของย่านยังไม่เกิดขึ้น ทำให้ผู้เข้ามาเยือนไม่สามารถเข้าใจจินตภาพของเมืองว่าเป็นไปในทิศทางใดแน่

รูปที่ 2.9 แสดงบริเวณย่านพาณิชย์กรรมค้าขายผ้าไหม

รูปที่ 2.10 แสดงบริเวณย่านศูนย์ราชการ

รูปที่ 2.11 แสดงบริเวณย่านชุมชนผลิตหัตถกรรมผ้าไหม

2. ที่ว่างโล่ง

ปัญหาที่พบคือพื้นที่สำหรับการรวมกลุ่มเพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ขาดการจัดเตรียมลาน ทางเดินเท้า ร่มทางเดิน มีที่ว่างโล่งที่พอเพียงในการจอดรถแต่ขาดการเตรียมพื้นที่ให้เหมาะสม กรณีที่มีฝนตกจะเกิดน้ำท่วมขัง การระบายน้ำรอบสระหลวงรวมถึงการบำบัดบ่อน้ำ ขาดการจัดเตรียมที่จอดรถในบริเวณย่านชุมชนผลิตหัตถกรรมผ้าไหม เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงที่ตั้ง

รูปที่ 2.12 แสดงปัญหาที่เกิดจากการขาดการดูแลบริเวณที่จอดรถบริเวณชุมชนไม่มีระยะถอยร่นใช้เขตทางเป็นที่จอดรถ ทำให้การจราจรติดขัด เกิดปัญหาการสัญจรภายในชุมชน

รูปที่ 2.13 แสดงสภาพการขาดการเตรียมรูปแบบสถานที่สาธารณะสำหรับรองรับการจัดงานเทศกาลและรองรับสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน ขาดการจอดรถในบริเวณย่านชุมชน ผลิตหัตถกรรมผ้าไหม

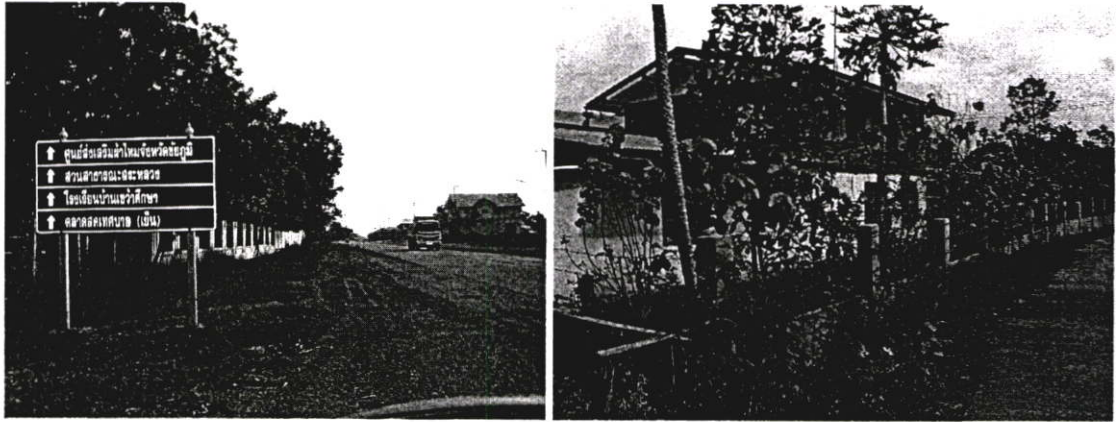

รูปที่ 2.14 แสดงที่ว่างโล่งสวนสาธารณะหนองบัว

3. เส้นทางสัญจร

เส้นทางท่องเที่ยวที่มีความคับแคบได้แก่ถนนสัมโรง 4 ที่มีความคับแคบไม่เหมาะกับการนำรถบัสขนาดใหญ่เข้ามาจอดหน้าร้านค้า เส้นทางถนนบูรพาชัยมีการขยายเพื่อเป็นเส้นทางเข้าหลักสายใหม่ แต่ขาดไหล่ทางเดิน เส้นทางจร ทางขนานสำหรับจอดรถ ซื่อสินค้า

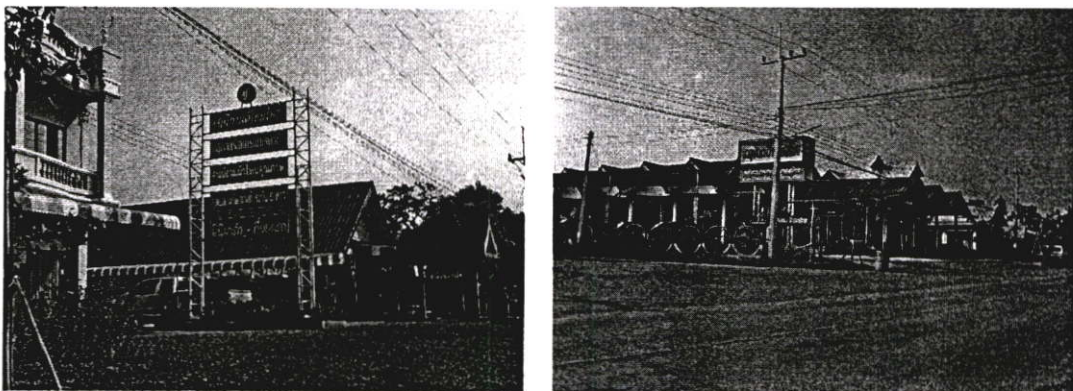
ขาดทางเท้าและป้ายบอกทางอีกทั้งยังมีหญ้าขึ้นข้างทางจนขาดสภาพชุมชนที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว ในย่านชุมชนบ้านดอนที่เป็นชุมชนผลิตผ้าไหมครบวงจร

รูปที่ 2.15 แสดงถนนบูรพาชัยที่ขาดการดูแลและขาดทางเท้าและที่จอดรถเพื่อรองรับรถท่องเที่ยว ในย่านชุมชนบ้านดอน

4. ที่หมายตา

ขาดการสร้างเอกลักษณ์ท้องถิ่น เป็นสิ่งก่อสร้างที่เน้นไปทางพาณิชย์กรรม กิจกรรมส่วนตัว ไม่มีการกำหนดสีหรือวัสดุท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน

รูปที่ 2.16 แสดงที่หมายตาบริเวณหน้าร้านขายผ้าไหมที่ขาดเอกลักษณ์ประจำถิ่น

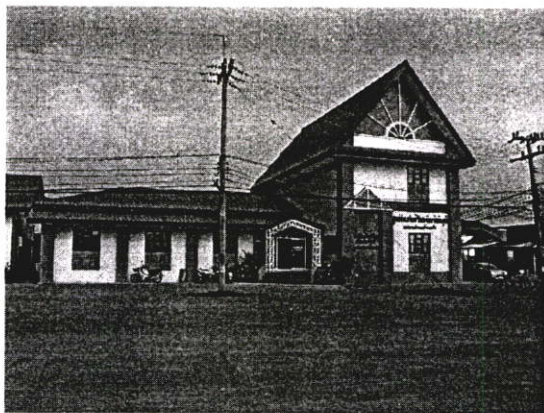
รูปที่ 2.17 แสดงที่หมายตาบริเวณหน้าร้านขายผ้าไหมที่ขาดเอกลักษณ์ประจำถิ่น

5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบชุมชน

มีศูนย์กลางการส่งเสริมการผลิตผ้าไหมและศูนย์การผลิตผ้าไหมเป็นส่วนกลางในการเผยแพร่ข้อมูลทั้งหมดของชุมชน ตั้งอยู่บริเวณสระหลวงแต่ขาดทางเดินเชื่อมที่มีร่มเงา จากบริเวณที่จอดรถ บริเวณด้านหน้าอาคารควรมีการก่อสร้างถนนให้มีสภาพสวยงาม พร้อมรองรับผู้มาเยี่ยมชมสถานที่

การปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างจะเป็นสถาปัตยกรรมที่เป็นเฉพาะตัวของร้านค้าแต่ละร้าน ปลูกสร้างตึกๆ กัน ตามความชอบ ปราศจากสิ่งก่อสร้างที่เป็นตัวเชื่อมให้เกิดบรรยากาศในการท่องเที่ยว

ป้ายบอกชื่อชุมชนมีขนาดเล็กไม่เด่นชัดจนสะดุดตาชวนให้ระลึกถึง การปลูกต้นไม้ข้างทางน่าจะเป็นต้นไม้เอกลักษณ์ประจำถิ่น สลับกับพรรณไม้ที่ให้ร่มเงาตลอดเส้นทางเพื่อให้มีลักษณะของเส้นทางท่องเที่ยว ไฟส่องข้างทางมีสภาพที่ ชำรุด ขาดเอกลักษณ์ของชุมชนบ้านเขาวัวไป

รูปที่ 2.18 แสดงปัญหาสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ขาดการส่งเสริมให้เป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่น

2.3 ทฤษฎีและหลักการพัฒนามิติทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

2.3.1 แนวคิดในการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เดชา บุญค้ำ (2531 : 4, 1) การพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์นั้นต้องสอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดที่มีเหตุผล และเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในการพัฒนามิติทัศน์เมือง เพื่อการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกันจะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรของเมือง ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการพัฒนา

เควิน ลินซ์ ผู้ที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับการค้นคว้าและวิเคราะห์รูปแบบของเมืองผู้หนึ่ง ได้กล่าวไว้เป็นทฤษฎี ที่มีผู้ยอมรับโดยทั่วไปว่า ภาพรวมของเมืองจะเกิดขึ้นได้ด้วยความชัดเจนของการรวมตัวขององค์ประกอบ 5 ประการคือ เส้นทาง, ขอบเขต, ย่าน, ที่รวมกิจกรรม และที่หมายตา (Path, Edge, District, Node And Landmark)

- เส้นทาง (Path) ได้แก่ ถนน แม่น้ำ คลอง ทางเท้า ที่ใช้เป็นทางสัญจรของเมือง เส้นทางเหล่านี้ย่อมจะเป็นระบบโครงข่ายเชื่อมส่วนต่าง ๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน มีถนนสายหลัก

ถนนสายรอง ผู้มาเยี่ยมชมหรือแม้กระทั่งผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น ไม่สามารถจำถนนทุกสายได้อย่างแน่นอน แต่อย่างน้อยที่สุดระบบโครงข่ายของเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงส่วนสำคัญของเมืองควรมีความชัดเจนพอที่บุคคลจะเข้าใจและจำได้อย่างง่ายดาย

- ขอบเขต (Edge) ได้แก่แนวเชื่อมต่อระหว่างของที่มีความแตกต่างกันสองสิ่ง เช่น ขอบเขตของเมือง ได้แก่แนวที่เห็นได้ จากความแตกต่างของความหนาแน่นอาคาร ขอบเขตย่าน ได้แก่แนวที่เห็นความแตกต่างของบรรยากาศและกิจกรรม ขอบเขตบางครั้งก็เป็นเพียงสิ่งที่รู้สึกได้ กล่าวคือเป็นขอบเขตที่มีลักษณะกลมกลืน ค่อย ๆ เปลี่ยนจากลักษณะหนึ่งไปอีกลักษณะหนึ่ง บางครั้งก็มีความชัดเจนมาก มีการเปลี่ยนทันทีทันใด เช่นกำแพงล้อมรอบเมือง หรือคูน้ำล้อมรอบบริเวณ เป็นต้น

- ย่าน (District) ได้แก่บริเวณที่เป็นที่รวมของสิ่งที่คล้ายคลึงกัน เช่นย่านพักอาศัยเป็นบริเวณที่มีบ้านพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ ย่านธุรกิจมักมีอาคารหนาแน่นมีการจราจรหนาแน่นและมีผู้คนเดินขวักไขว่ เป็นต้น

- ที่รวมกิจกรรม (Node) ได้แก่บริเวณที่มีการรวมตัวของสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างหนาแน่นกว่าบริเวณอื่น ๆ เช่น ตลาดเป็นบริเวณที่มีผู้คนและการจราจรหนาแน่น บริเวณสี่แยกเป็นบริเวณที่ถนนมาตัดกัน มีการจราจรหนาแน่นกว่าบริเวณอื่น เป็นต้น

- ที่หมายตา (Landmark) ได้แก่ สิ่งที่มีความเด่นจากสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นจุดอ้างอิงหรือจุดสังเกตได้จากระยะไกล เช่น อนุสาวรีย์ ภูเขา หอคอย เป็นต้น หรืออาจสังเกตได้ในระยะใกล้ เช่น ทะเล ลานกว้าง อาคารที่มีสิ่งแปลกออกไปจากอาคารอื่น ๆ

ภาพรวมของเมือง เป็นการรวมตัวขององค์ประกอบหลักทั้ง 5 ส่วนนี้เข้าด้วยกัน หากการรวมตัวเกิดเป็นสภาพที่ชัดเจน กล่าวคือเข้าใจได้ถึงระบบถนนหลัก รู้ตำแหน่งของย่านที่รวมกิจกรรมที่หมายตาในเมืองนั้น ๆ ได้ดี ถือได้ว่าเมืองนั้น ๆ มีสารูปที่ชัดเจนพอที่บุคคลที่ไปเยี่ยมชมจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับเมืองนั้น ๆ

Visual Survey (Spreigen, Pual DI, AIA, 1965 : 55-60) วิธีการนี้จะทำให้เราทราบว่าเมืองควรมีการปรับปรุงเมื่อไร และควรมีการเสริมสร้างสิ่งใดขึ้นในจุดใดบ้างภายในเมืองนั้น ซึ่งการทำ Visual Survey สามารถได้กับเมืองทุกเมืองทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็นบริเวณศูนย์กลางเมือง หรือชานเมืองก็ตาม

2.3.2 แนวคิดในการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยว

คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2531 : 31-35) ได้เสนอว่าการพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดที่มีเหตุผลและเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกัน จะต้องคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว , ประชากรของ

เมือง , ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนาทั้งสามฝ่ายนี้ต่างก็มอง หรือคาดหวังผลที่จะได้รับแตกต่างกันไปกล่าวคือ

2.3.2.1 สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวัง ได้แก่สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังที่จะเห็น ได้แก่ ภูมิทัศน์ในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยในลักษณะแปลกจากที่เคยเห็นซึ่งอาจมีดังนี้

1. เอกลักษณ์พื้นถิ่น เช่น รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นไทยพื้นถิ่นนั้นมิใช่สากล หรือเหมือนพื้นถิ่นอื่น ๆ หรือเหมือนของต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตก

2. ภูมิทัศน์และบรรยากาศเมืองร้อน ต้นไม้พื้นเมืองและสิ่งแวดล้อมที่มีได้เปลี่ยนสภาพเดิมมากนัก

3. วิธีการดำเนินชีวิตประจำวันของคนพื้นถิ่น และการได้มีส่วนร่วมได้สัมผัสกับประชากรเจ้าของเมือง

4. ความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความร่มรื่นของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบรรยากาศที่ผ่อนคลายแบบตะวันออก

5. การสัญจรทางเท้าที่เป็นระบบพอควร มีความสะดวก ปลอดภัยและง่ายในการเทียบเคียงกับแผนที่

6. ระบบป้ายข้อมูล ที่มีภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากล ที่ช่วยให้การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเป็นไปโดยสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งใน 3 ข้อหลังนี้เป็นความคาดหวังทั่วไป

2.3.2.2 สิ่งที่ประชากรของเมืองคาดหวัง การคาดหวังของประชากรผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น อาจมีความคาดหวังที่สนะ และค่านิยมที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวเล็กน้อยหรือตรงกันข้าม ประชากรพื้นถิ่นอาจมีแนวโน้มที่ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ไม่จำเจเหมือนเดิม ต้องการการพัฒนาที่ทันสมัยแบบชาวตะวันตก ซึ่งสวนทางกับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมแบบตะวันออก แต่ทั้งนี้ก็มิใช่ปัญหาใหญ่เพราะค่านิยมเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายและชี้แจงให้เข้าใจง่าย แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ประชากรท้องถิ่นคาดหวังจากการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองอาจเป็นดังนี้

1. ได้มีที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น

2. ได้อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อม และภูมิทัศน์ที่ดี มีความรื่นรมย์และสร้างความปีติมากกว่าเดิม

3. เกิดความภาคภูมิใจต่อเมืองของตนยิ่งขึ้น

4. ได้รับประโยชน์อื่นร่วมกับนักท่องเที่ยว เช่น ความสะดวกในการเดิน และระบบป้ายข้อมูลต่าง ๆ

2.3.2.4 พฤติกรรมการมาท่องเที่ยว

เดชา บุญค้ำ (2531 : 14) ให้นิยามไว้ว่า พฤติกรรมการมาท่องเที่ยวของผู้มาเที่ยวสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ผู้มาท่องเที่ยวที่มาโดยลำพัง ได้แก่ ผู้มาท่องเที่ยวที่มีได้ใช้บริการของบริษัทท่องเที่ยวแต่มาด้วยตนเอง ผู้มาท่องเที่ยวประเภทนี้ได้รับคำแนะนำจากเอกสารการท่องเที่ยว จึงไม่คาดหวังในเรื่องความสะดวกสบายของการเดินทาง และการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมากนัก แต่มักให้ความคาดหวังในเรื่องของการดำเนินทิวทัศน์ทางค่อนข้างสูง และมีความต้องการรู้ทิศทางในแหล่งท่องเที่ยวอย่างมาก

2. ผู้มาท่องเที่ยวมาเป็นกลุ่ม ได้แก่ ผู้มาท่องเที่ยวใช้บริการของบริษัทท่องเที่ยว มักต้องการรวมกลุ่ม และการได้รับการบอกเล่าเกี่ยวกับรายละเอียดของแหล่งเที่ยว และมีความต้องการในเรื่องดังกล่าวค่อนข้างสูง สำหรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบัน พอจำแนกได้ดังนี้

1. การชมเมือง โดยรวม ได้แก่ การเดินหรือนั่งรถไปตามเส้นทางสำคัญ ๆ ของเมือง

2. การเข้าชมสถานที่สำคัญและสถานที่น่าสนใจ มักเป็นสถาปัตยกรรมในเชิงวัฒนธรรม

3. การขึ้นที่สูงเพื่อชมเมือง อาจเป็นหอคอย ตึกสูง อาจจัดเป็นร้านอาหารหรือจุดชมเมืองในราคากลางคืน

4. การชมการเล่นพื้นเมือง หรือขบวนในงานเทศกาล

5. การจับจ่ายซื้อของ ส่วนใหญ่เป็นการซื้อของที่ระลึกผลิตภัณฑ์พื้นเมือง

6. การนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มักเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย

2.3.5 วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

1. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากความอยากรู้อยากเห็นด้านต่าง ๆ เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างออกไป ทั้งทางด้านการเมือง ด้านสมาคม และบุคคล ด้านลักษณะพิเศษของสภาพธรรมชาติ ปรัชญาการณ์ทางธรรมชาติดกล่าวคือ การได้รับรู้เรื่องราวที่แตกต่างไปจากที่ตนเองเคยได้รับรู้นั่นเอง

2. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน ได้ การไปเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งบริเวณที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ งานศิลปะและการดนตรี หรือความบันเทิงอย่างอื่น ๆ

ซึ่งอาจรวมถึงการท่องเที่ยวตามสวนสนุก สวนสัตว์ ผับ และการจับจ่ายซื้อของไว้ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของผู้ท่องเที่ยว

3. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ ซึ่งได้แก่ การแสวงบุญ การนมัสการ ศาสนาสถานหรือเกจิอาจารย์ที่มีชื่อที่ผู้มาท่องเที่ยวนับถือรวมถึงการการท่องเที่ยวตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือศาสนา และกิจกรรมทางศาสนา

4. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากอาชีพจากอาชีพและธุรกิจของผู้ท่องเที่ยว ได้แก่ การเดินทางเพื่อสำรวจค้นคว้าการประชุม การสัมมนา การดูงาน การศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนการเดินทางทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ หรือเป็นเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ท่องเที่ยวเอง

5. การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การเดินทางมาเพื่อเยี่ยมญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงในต่างถิ่น มักเกิดขึ้นในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ และวันเทศกาลต่าง ๆ

ด้วยวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้มาท่องเที่ยวสามารถเลือกท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของตนในสถานที่ที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.3.2.6 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

แต่แรกนั้นการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่โดยธรรมชาติก่อน ต่อมาก็มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ เป็นอุตสาหกรรมชนิดหนึ่ง เรียกว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นใหม่อย่างมากมาย จนสามารถแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะกำเนิดระยะเวลาที่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น และตามลักษณะอันโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งการท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ดังนี้

1. ลักษณะการกำเนิดแหล่งท่องเที่ยว

แบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์มิได้จัดสร้างขึ้นมักจะ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนา และทาง ศิลปวัฒนธรรมประเพณี กิจกรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น เช่น วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น เป็นต้น

1.2 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น อาจมีจุดประสงค์เพื่อการศึกษา หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจก็ได้เป็นแหล่งที่ดึงดูดผู้มาท่องเที่ยวได้เช่นกัน ได้แก่ ศูนย์การค้า สถานเริงรมย์ สวนสัตว์ ศูนย์การค้า สถานเริงรมย์ สวนสัตว์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม และพิพิธภัณฑ์

2. ระยะเวลาที่แหล่งท่องเที่ยวมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น

แบ่งแหล่งท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 แหล่งท่องเที่ยวถาวร คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นสม่ำเสมอตลอดปี แต่อาจมีช่วงที่ผู้มาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากขึ้น เช่น ในวันหยุดพิเศษ วันนักขัตฤกษ์ ซึ่งเป็นได้ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ฯลฯ

2.2 แหล่งท่องเที่ยวชั่วคราว คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นเฉพาะวันหรือเฉพาะช่วงเวลาสั้น ๆ มักจะเป็นวันที่มีการเฉลิมฉลอง หรือวันที่มีเทศกาลต่าง ๆ อาจเป็นทางศาสนา การแข่งขัน การประกวดหรืออื่น ๆ เช่น เทศกาลหุ่นฟาง จังหวัดชัยนาท เทศกาลหมุย่างจังหวัดตรัง

3. ลักษณะอันโดดเด่นหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเคชา บุญคำ (2531 : 14) ได้กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ภายในเมือง สามารถแบ่งตามลักษณะเด่นของความน่าสนใจ และกิจกรรมที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว อาจแบ่งออกได้เป็น 7 ประเภทดังนี้

1. ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ พระราชวัง สิ่งก่อสร้างและอาคารที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ ประสาท ป้อมปราการ
2. ประเภทศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ เจดีย์ ศูนย์กิจกรรมทางศาสนา ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ชายหาด ป่าไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา น้ำตก น้ำพุ ทะเลสาบ หนอง บึง
3. ประเภทศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์วิจัย หรือย่านที่มีการผลิตสินค้าประจําถิ่น มีประเพณีประจําถิ่น
4. ประเภทสถานเริงรมย์ ได้แก่ โรงละคร และการแสดง ร้านอาหาร หรืออาจเป็นย่านที่มีกิจกรรมกลางคืน
5. ประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทอื่น ๆ ได้แก่ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สวนสนุก

ทั้งนี้การที่สถานที่ใดจะได้อาจถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว มิใช่ว่าจะเป็นสถานที่ที่น่าสนใจในตัวเองเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีปัจจัยอื่นประกอบให้สามารถดึงดูดผู้คนที่เดินทางเยี่ยมชมสถานที่นั้นได้ด้วย ปัจจัยที่กล่าวถึงนั้นคือ

2.3.2.7 ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว

1. สภาพการเข้าถึง หมายถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ให้มีความสะดวกสบายเหมาะสมต่อการเดินทางเที่ยว เช่น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร โดยรถยนต์หรือการเดินทางเท้า และสภาพของเส้นทางเหล่านี้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเพียงพอหรือไม่ สามารถเข้าถึงในทุกฤดูกาลหรือไม่ ในกรณีที่ถนนจะดูว่าความกว้าง มีสภาพเป็นคอนกรีตลาดยาง ลูกรัง หรือถนนดิน ซึ่งเหมาะสมเพียงพอหรือไม่ต่อบริการท่องเที่ยว ถ้าเป็นแม่น้ำลำคลองต้องใช้เรือแพนั้น มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ ท่าเทียบเรือมีความเหมาะสมปลอดภัยหรือไม่เพียงใด เป็นต้น โดยที่ถ้าพบว่าเกิดความไม่สะดวกขึ้นในส่วนใด ก็ จะพัฒนาในส่วนนั้นให้สะดวกเหมาะสมขึ้น

เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น ด้วยสภาพการเข้าถึงที่สะดวกสบายต่อการเข้าถึงพื้นที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ นั้นเอง

2. สิ่งอำนวยความสะดวก และสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ซึ่งหมายถึง บริการพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว และระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในบริเวณพื้นที่นั้น ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้บริการได้ว่ามีมากนักน้อยเพียงใด เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล สถานีตำรวจ ศูนย์บริการผู้มาท่องเที่ยว ที่นั่งพักผ่อนรอพบกลุ่มของผู้มาท่องเที่ยว ห้องน้ำสาธารณะ ถึงขยะ ป้ายบอกทาง ร้านอาหาร เป็นต้น ถ้าพบว่าเกิดความไม่สะดวก หรือความไม่พอเพียงขึ้นมาในส่วนใดก็จะมาพัฒนาในส่วนนั้นให้มีความสะดวกพอเพียงและเหมาะสมขึ้น เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้น ด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอเหมาะสมต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ นั้นเอง

3. สิ่งดึงดูดใจ และการต้อนรับ หมายถึงสภาพภูมิทัศน์เมือง สิ่งแวดล้อม สารรูป เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และการต้อนรับจากคนพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่นับได้ว่ามีความสำคัญต่อแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ในการดึงดูดการท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ เพราะการท่องเที่ยวนั้นขายความสวยงาม ความแตกต่าง ความพิเศษ ความเป็นตัวของตัวเอง แหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก เนื่องจากสิ่งสำคัญที่สร้างความประทับใจให้แก่ผู้มาเยือน ผู้มาท่องเที่ยวให้จดจำสถานที่ท่องเที่ยววนั้น ๆ ว่าแตกต่าง และมีความโดดเด่นกว่าที่อื่นอย่างไร ก็ด้วยคุณค่าในตัวเองของแหล่งท่องเที่ยว และในทางรูปธรรมการดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์สิ่งแวดล้อมที่ดีของแหล่งท่องเที่ยวก็จะช่วยให้แหล่งท่องเที่ยววนั้นคงความสวยงามน่าเข้าชม คงความมีเอกลักษณ์และจะทำให้แหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ คงความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างยาวนานสืบต่อไป แม้แต่การสร้างระบบการกำจัดขยะ หรือระบบน้ำเสียที่ดี การดูแลรักษาต้นไม้ใบหญ้าในบริเวณโดยรอบ การจัดกลุ่มของสิ่งอำนวยความสะดวกให้กลมกลืนกันเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีแก่พื้นที่

ส่วนในทางนามธรรมนั้น สิ่งดึงดูดใจที่สุดของการท่องเที่ยว คือ ความมีเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยววนั้นเอง ด้วยนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพราะต้องการสัมผัสถึงความมีอยู่จริงเป็นอยู่จริงที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นของแหล่งท่องเที่ยววนั้นหากมาพบกับสภาพของ “วัฒนธรรมย้อนแมว” ด้วยการพยายามทำทุกอย่างเพื่อเอาใจนักท่องเที่ยวจนลืมนึกถึงความ เป็นเอกลักษณ์แล้วนักท่องเที่ยวก็จะไม่หลงเหลือความน่าสนใจให้แก่แหล่งท่องเที่ยววนั้นอีกต่อไป การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ ก็จะค่อย ๆ เบาลงลงจนหดหายไปในที่สุด ทำให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดการหยุดชะงัก และไม่ประสบความสำเร็จได้

4. การต้อนรับ ส่วนในเรื่องของการต้อนรับนักท่องเที่ยวของผู้คนพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยววนั้นก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน อธิษาศัยไมตรี การไม่เอาเปรียบ ความปลอดภัย การช่วยเหลือ ทัศนคติที่ดี และความเป็นมิตร สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการสร้างบรรยากาศท่องเที่ยว และภาพพจน์ที่ดีต่อการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยววนั้นทั้งสิ้น เนื่องจากความต้องการพื้นฐานทาง

จิตวิทยาของมนุษย์โดยปกติทั่วไปคงไม่มีผู้ใดนิยมไปท่องเที่ยวยังแหล่งที่มีความตรงกันข้ามกับสิ่งเหล่านี้แน่นอน

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อคงคุณค่าการเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างยาวนาน อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการผลักดันให้เกิดระบบการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องซึ่งจะทำให้เกิดรายได้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องตามา และผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นในส่วนนี้จะเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้ประชาชนตื่นตัวรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีเพื่อคงสภาพแหล่งท่องเที่ยวของตนให้เป็นแหล่งรายได้แก่ท้องถิ่นสามารถเกิดขึ้นได้อย่างไม่รู้จัก ทราบใดที่ยังคงอนุรักษ์ค่าของแหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ เป็นการหลีกเลี่ยงรายได้ที่ฉาบฉวยจากหลักการที่มุ่งพัฒนาต่อการท่องเที่ยวอย่างเดียวโดยมิได้คำนึงถึงการถนอมรักษาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหลักแห่งการพัฒนานี้ได้ถูกเรียกว่าเป็นการพัฒนานี้ได้ถูกเรียกว่าเป็นการพัฒนาแบบยั่งยืน

ปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มาท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกไปท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความพร้อมในเรื่องปัจจัยเหล่านี้ และยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความประทับใจที่ต้องการที่จะกลับมาเที่ยวในโอกาสต่อไป ในทางกลับกันผู้มาท่องเที่ยวจะเกิดทัศนคติที่ไม่ดี ต่อแหล่งท่องเที่ยวนั้น หากเกิดปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวเกิดขึ้น เช่น

2.3.2.8 ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้มาท่องเที่ยวและนำทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ พบว่าการท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในปัจจุบันผู้มาท่องเที่ยวมักประสบปัญหาดังนี้

1. ขาดการบอกทิศทางในแหล่งท่องเที่ยวและส่วนบริการต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งควรมีการบอกทิศทางที่ชัดเจนขึ้น อาจเป็นรูปของป้ายบอกทางด้วยอักษร ด้วยแผนที่รูปภาพ หรือการออกแบบสถานที่ให้สามารถสื่อสารการเข้าถึงจุดต่าง ๆ ได้โดยง่าย
2. ขาดความสะดวกสบายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากในกิจกรรมท่องเที่ยวนั้น ผู้มาท่องเที่ยวนั้น ผู้มาท่องเที่ยวต้องการสิ่งบริการอื่น ๆ ประกอบในการท่องเที่ยวด้วย เช่น บริการด้านห้องน้ำ ห้องส้วม ศาลา หรือบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจกลุ่มท่องเที่ยวของตน เป็นต้น ซึ่งบริการเหล่านี้มักมีจำนวนไม่เพียงพอ หรือไม่ก็คุณภาพไม่ดีพอ
3. การที่แหล่งท่องเที่ยวนั้นขาดเอกลักษณ์ เนื่องจากถูกทำลาย เพราะการเข้าชมของผู้มาท่องเที่ยว หรือการที่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ประพฤติตามใจชอบในการแสวงหาผลประโยชน์ของตนเองจนทำให้เกิดผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยว และสภาพธรรมชาติบริเวณโดยรอบเช่น การปลูกสร้างอาคารสูงบดบังวัดหรือโบราณสถานที่สวยงามซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ทำลายทัศนียภาพ หรือการทิ้งขยะเกลื่อนกลาด การขูดขีดผนังกำแพงหรือต้นไม้ของ

ผู้มาท่องเที่ยวและการปล่อยน้ำเสียจากกิจการของคนลงในแม่น้ำลำคลองของบรรดาผู้ประกอบการ ทำให้แหล่งท่องเที่ยวและบริเวณ โดยรอบเสื่อมสภาพ สูญเสียเอกลักษณ์ที่เก๋ขงดงาม เป็นต้น

4. ความไม่สะดวกในการเข้าถึงจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็น เพราะถนนนั้นมีความคับแคบเกินไป เกรงจะเกิดอันตรายระหว่างคนเดินเท้ากับผู้ใช้รถยนต์พาหนะ ขึ้นได้

5. แหล่งท่องเที่ยวมีความแออัด หรือขาดการระบายอากาศที่ดี เนื่องจากมีผู้มาท่องเที่ยวเข้าชมสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น ๆ มากจนเกินไปกว่าที่ความสามารถของสถานที่นั้น ๆ จะรองรับได้

6. ขาดความต่อเนื่องของเส้นทางในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้การเข้าชมสถานที่ที่น่าสนใจสำหรับผู้มาท่องเที่ยวไม่อาจจะกระทำได้ เนื่องจากไม่มีทางเดินที่ต่อเนื่องกัน หรือบาทวิถีคับแคบเกินไป

7. อากาศร้อนมีฝุ่นมาก และเสียงดังหนวกหูจากรถยนต์พาหนะ ทำให้บรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยวไม่สงบ ร่มรื่น ไม่น่าเข้าดูเข้าชม

2.3.3 ทฤษฎีและหลักการพัฒนามุมทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์นั้นต้องสอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดที่มีเหตุผล และเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในการพัฒนามุมทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกันจะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรของเมือง ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการพัฒนา

เดชา บุญค้ำ (2534 : 10,1) ได้ให้ความหมายของ “ภูมิทัศน์เมือง” หมายถึงองค์ประกอบของเมืองที่มองเห็นได้ด้วยตา และมีผลกระทบต่อการรับรู้ทางด้านสุนทรีย์ ได้แก่ ต้นไม้ อาคาร ป้ายโฆษณา สาธารณูปโภค เป็นต้น

เดชา บุญค้ำ(2531:4,1) การพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และวัตถุประสงค์นั้นต้องสอดคล้องกับปรัชญาและแนวความคิดที่มีเหตุผล และเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย ในการพัฒนามุมทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวก็เช่นเดียวกันจะต้องคำนึงถึงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรของเมือง ผู้รับผิดชอบ และผู้ดำเนินการพัฒนา

เควิน ลินซ์ ผู้ที่มีชื่อเสียงเกี่ยวกับการค้นคว้าและวิเคราะห์รูปแบบของเมืองผู้หนึ่ง ได้กล่าวไว้เป็นทฤษฎี ที่มีผู้ยอมรับโดยทั่วไปว่า ภาพรวมของเมืองจะเกิดขึ้นได้ด้วยความขัดแย้งของการรวมตัวขององค์ประกอบ 5 ประการคือ เส้นทาง , ขอบเขต , ย่าน , ที่รวมกิจกรรม และที่หมายตา (Path, Edge, District , Node And Landmark)

- เส้นทาง (Path) ได้แก่ ถนน แม่น้ำ คลอง ทางเท้า ที่ใช้เป็นทางสัญจรของเมือง เส้นทางเหล่านี้ย่อมจะเป็นระบบโครงข่ายเชื่อมส่วนต่าง ๆ ของเมืองเข้าด้วยกัน มีถนนสายหลัก ถนนสายรอง

ผู้มาเยี่ยมชมหรือแม้กระทั่งผู้อยู่อาศัยในเมืองนั้น ไม่สามารถจำถนนทุกสายได้อย่างแน่นอน แต่อย่างน้อยที่สุดระบบโครงข่ายของเส้นทางหลักที่เชื่อมโยงส่วนสำคัญของเมือง ควรมีความชัดเจนพอที่บุคคลจะเข้าใจและจำได้อย่างง่ายดาย

- ขอบเขต (Edge) ได้แก่แนวเชื่อมต่อระหว่างของที่มีความแตกต่างกันสองสิ่ง เช่น ขอบเขตของเมือง ได้แก่แนวที่เห็นได้ จากความแตกต่างของความหนาแน่นอาคาร ขอบเขตย่าน ได้แก่แนวที่เห็นความแตกต่างของบรรยากาศและกิจกรรม ขอบเขตบางครั้งก็เป็นเพียงสิ่งที่รู้สึกได้ กล่าวคือเป็นขอบเขตที่มีลักษณะกลมกลืน ค่อย ๆ เปลี่ยนจากลักษณะหนึ่งไปอีกลักษณะหนึ่ง บางครั้งก็มีความชัดเจนมาก มีการเปลี่ยนทันทีทันใด เช่นกำแพงล้อมรอบเมือง หรือคูน้ำล้อมรอบบริเวณ เป็นต้น

- ย่าน (District) ได้แก่บริเวณที่เป็นที่รวมของสิ่งที่คล้ายคลึงกัน เช่นย่านพักอาศัยเป็นบริเวณที่มีบ้านพักอาศัยเป็นส่วนใหญ่ ย่านธุรกิจมักมีอาคารหนาแน่นมีการจราจรหนาแน่นและมีผู้คนเดินขวักไขว่ เป็นต้น

- ที่รวมกิจกรรม (Node) ได้แก่บริเวณที่มีการรวมตัวของสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างหนาแน่นกว่าบริเวณอื่น ๆ เช่น ตลาดเป็นบริเวณที่มีผู้คนและการจราจรหนาแน่น บริเวณสี่แยกเป็นบริเวณที่ถนนมาตัดกัน มีการจราจรหนาแน่นกว่าบริเวณอื่น เป็นต้น

- ที่หมายตา (Landmark) ได้แก่ สิ่งที่มีความเด่นจากสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถใช้เป็นจุดอ้างอิงหรือจุดสังเกตได้จากระยะไกล เช่น อนุสาวรีย์ ภูเขา หอคอย เป็นต้น หรืออาจสังเกตได้ในระยะใกล้ เช่น ทะเล ลานกว้าง อาคารที่มีสิ่งแปลกออกไปจากอาคารอื่น ๆ

ภาพรวมของเมือง เป็นการรวมตัวขององค์ประกอบหลักทั้ง 5 ส่วนนี้เข้าด้วยกัน หากการรวมตัวเกิดเป็นสภาพที่ชัดเจน กล่าวคือเข้าใจได้ถึงระบบถนนหลัก รู้ตำแหน่งของย่านที่รวมกิจกรรมที่หมายตาในเมืองนั้น ๆ ได้ดี ถือได้ว่าเมืองนั้น ๆ มีสารูปที่ชัดเจนพอที่บุคคลที่ไปเยี่ยมชมจะเกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับเมืองนั้น ๆ

Visual Survey (Spreigen, Pual DI,AIA, 1965 : 35) วิธีการนี้จะทำให้เราทราบว่าเมืองควรมีการปรับปรุงเมื่อไร และควรมีการเสริมสร้างสิ่งใดขึ้นในจุดใดบ้างภายในเมืองนั้น ซึ่งการทำ Visual Survey สามารถได้กับเมืองทุกเมืองทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็นบริเวณศูนย์กลางเมือง หรือชานเมืองก็ตาม

โสภาคย์ ผาสุขนิรันดร์ (2537 : 10-17) กล่าวว่าไว้ว่าสภาพแวดล้อมชุมชนหมายถึง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในสังคม เช่น อาคารบ้านเรือน ถนน สะพานและอื่น ๆ รวมไปถึงเครื่องหมายสัญลักษณ์และอุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมต่างๆ หรืออีกนัยหนึ่งอาจหมายถึง ดาววัตถุรอบ ๆ ตัวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้ได้พบเห็นอยู่เป็นประจำวันในสังคม

2.3.4 แนวความคิดเกี่ยวกับการสำรวจเมือง Visual survey

Visual Survey (Spreigen, Pual DI,AIA, 1965 : 49-52) วิธีการนี้จะทำให้เราทราบว่าเมืองควรมีการปรับปรุงเมื่อไร และควรมีการเสริมสร้างสิ่งใดขึ้นในจุดใดบ้างภายในเมืองนั้น ซึ่งการทำ Visual Survey สามารถได้กับเมืองทุกเมืองทุกขนาด ไม่ว่าจะเป็บริเวณศูนย์กลางเมือง หรือชานเมืองก็ตาม

2.3.4.1 ย่านและที่รวมกิจกรรม

เดชา บุญค้ำ (2531 : 4, 1) ได้ให้ความหมายของ “ย่าน”

ย่าน (District) หมายถึง บริเวณที่มีความคล้ายคลึงในวิถีกันในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนความคล้ายคลึงของสถาปัตยกรรม หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้น หรืออาจเป็นย่านที่เคยมีความสำคัญมาในอดีตมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น โดยที่จะมีอาณาบริเวณขนาดพื้นที่เล็กหรือใหญ่ก็ได้ไม่จำกัด เมืองบางเมืองอาจจะมีเพียงย่านเดียว ในขณะที่บางเมืองมีขนาดใหญ่อาจจะมีถึงสิบย่าน โดยที่แต่ละย่านจะมีอาณาเขตที่แสดงขอบเขตได้ชัดเจน อาจเป็นอาณาเขตทางกายภาพที่เป็นธรรมชาติ เช่น ถนน แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา หรือเป็นอาณาเขตที่มนุษย์สร้างขึ้นก็ได้ เช่น กำแพง แนวหรือกลุ่มต้นไม้ เป็นต้น

ย่าน (Districts) สำหรับเมือง ๆ หนึ่งจะประกอบไปด้วยหมู่บ้านและอำเภอ ศูนย์กลางของเมือง เมืองส่วนบน ใจกลางเมืองส่วนพักอาศัยภายในเมือง บริเวณวิทยาลัย ส่วนเหล่านี้นับได้ว่าเป็นย่าน ซึ่งบางครั้งได้มีการกำหนดขอบเขตของบริเวณอย่างชัดเจน เช่น บริเวณมหาวิทยาลัย บริเวณปะปนกัน เช่น ในเมือง (Kevin Lynch, 1960 :10)

เดชา บุญค้ำ (2531 : 4, 1) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ที่รวมกิจกรรม” ว่า

ที่รวมกิจกรรม (NODE) หมายถึง บริเวณที่มีผู้คนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมากเพื่อประกอบกิจกรรมคล้ายคลึงกันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเฉพาะช่วงเช้าของทุกวัน

อาทิตย์ เช่นบริเวณตลาดนัดคลองเตย ตลาดบางกะปิ หรือจะเป็นช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์อย่างบริเวณตลาดนัดสวนจตุจักร หรือเป็นช่วงระยะเวลาพิเศษที่ติดต่อกันหลาย ๆ วัน เช่น บริเวณจัดงานแสดงสินค้าที่สวนอัมพร เป็นต้น

ศูนย์รวม (Nodes) จะเป็นศูนย์กลางของกิจกรรม แม้ว่าที่ศูนย์กลางที่เห็นนั้นเป็นจุดที่เด่นของเมืองเช่นกัน แต่ก็ยังมีข้อแตกต่างกันที่จุดประสงค์ของการใช้กิจกรรมใช้กิจกรรม ที่หมายตาเป็นวัตถุที่มองเห็น แต่ศูนย์กลางของกิจกรรม ตัวอย่างเช่น บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุทนต์ เป็นทั้ง Landmark และเป็นทั้ง Nose (Kevin Lynch, 1960:33)

ซึ่งกล่าวโดยรวม ๆ แล้วที่รวมกิจกรรมก็คือ ย่านชนิดหนึ่งที่มีความหนาแน่นค่อนข้างสูงและเกิดจากการรวมตัวกันเพื่อกิจกรรมมากกว่าลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ ตามปกติบริเวณที่รวมกิจกรรมจะมีพื้นที่ค่อนข้างจำกัด และลักษณะทางกายภาพของบริเวณที่จะสร้างขึ้นเป็นแบบ

ถาวรหรือแบบที่รื้อถอน ได้สะดวกตามแต่ความถี่ของมีกิจกรรม และจะถูกสร้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นด้วย

เดชา บุญค้ำ (2531 : 4, 2) ได้แบ่งประเภทของย่านและที่รวมกิจกรรมออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. ย่านประวัติศาสตร์ ส่วนมากจะเป็นย่านที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์และอนุรักษ์รูปแบบของอาคารที่จะสร้างขึ้นใหม่
2. ย่านพาณิชย์ เป็นย่านที่มีความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจของเมืองเป็นย่านค้าขายแรกเปลี่ยนสินค้า
3. ย่านเจริญรมย์เป็นย่านมีสถานบริการให้ความบันเทิงเจริญอยู่รวม ๆ กัน จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. ย่านอุตสาหกรรม เป็นย่านที่มีการประกอบอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน และสำคัญจนกลายมาเป็นย่านอุตสาหกรรมที่รองรับการท่องเที่ยวได้
5. ย่านที่พักอาศัย เป็นย่านที่พักอาศัยของชุมชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีศิลปวัฒนธรรมและความเป็นอยู่เป็นพิเศษที่แตกต่างออกไป มีสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์
6. ย่านสถานที่ราชการเป็นย่านที่มีอาคารสถานที่ราชการต่าง ๆ

ในแต่ละเมืองไม่จำเป็นต้องมีย่านต่าง ๆ เหล่านี้ทุกย่านเสมอไป หรือแม้แต่ย่านชนิดเดียวกันอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับรายละเอียดปลีกย่อยอีกหลายประการในการพัฒนาเมืองเพื่อรองรับการท่องเที่ยวนั้น ย่านต่างๆ ภายในเมืองควรจะได้รับ การจัดแบ่งประเภท เพื่อที่ว่าการพัฒนาจะได้สามารถเอาลักษณะเด่น ๆ เหล่านี้มาปรับปรุงเพื่อให้เกิดประโยชน์กับการท่องเที่ยวได้

2.3.4.2 ข้อพิจารณาในการปรับปรุงย่านและที่รวมกิจกรรม

เดชา บุญค้ำ (2534 : 4, 3-6) ได้กล่าวถึงข้อพิจารณาในการปรับปรุงย่าน และที่รวมกิจกรรมในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองจะมีแนวทางที่แตกต่างกันไปตามลักษณะแต่ละเมือง และจำเป็นจะต้องมีการศึกษาถึงปัญหาในแต่ละพื้นที่เสียก่อน จึงจะสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนา แก้ไขปรับปรุงได้ โดยอาศัยแนวทางในการปรับปรุงโดยสังเขป ดังนี้

1. การปรับปรุงจินตภาพของย่าน โดยอาศัยการควบคุมการออกกฎข้อบังคับพระราชบัญญัติหรือเทศบัญญัติขึ้นมาควบคุมเฉพาะย่านได้ เช่น การควบคุมรูปแบบของสถาปัตยกรรม การควบคุมความหนาแน่นควบคุมรูปแบบของป้าย เป็นต้น

2. การแก้ปัญหาความขัดแย้งของการจราจร เป็นการเอื้อประโยชน์ต่อเส้นทางสัญจร การเดินเท้า เพิ่มพื้นที่พักผ่อนภายในเมือง

3. การส่งเสริมกิจกรรม เพื่อช่วยให้ย่านมีจุดสนใจของคนในเมืองและนักท่องเที่ยวมากขึ้นเช่น จัดเทศกาล นิทรรศการ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ

4. การปรับปรุงสิ่งประกอบภูมิทัศน์ เช่น ชุ้ม ศาลา ที่พักผ่อนหย่อนใจประจำทาง ม้านั่ง เสาไฟฟ้ากระบะต้นไม้ เป็นต้น

5. การปรับปรุงขอบเขต เช่น การใช้ต้นไม้เป็นตัวกำหนดขอบเขต การใช้วัสดุพื้น สิ่งประกอบถนน เพื่อให้เมืองมีอาณาเขตที่ชัดเจน

2.3.4.3 ที่ว่างโล่ง

โสภาคย์ ผาสุนิรันต์ (2537 : 98) ได้ให้ความหมายของพื้นที่โล่งว่า

พื้นที่โล่ง หมายถึง ภูมิสถาปัตยกรรมชาติ เช่น ท้องทุ่ง พื้นที่รกร้าง และหุบเขา พื้นน้ำ ที่ว่างเปิดโล่งนี้เป็นภูมิประเทศจากหลังของสิ่งปลูกสร้างที่มนุษย์ทำขึ้นและเชื่อมต่อกันกับถนนและการบริการอื่น ๆ จากหลังนี้มีกฏฉบับรวมเข้ากับการได้รับผลกระทบจากการพัฒนาต่าง ๆ ทั้งโดยการใช้สอยทางกายภาพและการมองเห็น รวมทั้งทัศนียภาพจากทางอากาศ

Lawrence Halprin (1968 : 89-95) ได้กล่าวไว้ที่โล่งว่างเป็นที่โล่งว่างปราศจากการปกคลุมล้อมรอบด้วยอาคารหนาแน่น ใช้ในการสัญจร การรับอากาศและแสงแดดป้องกันเพลิงไหม้ และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

การพิจารณาคูณค่าทางทัศนียภาพของที่โล่ง

ระนาบทางนอน ได้แก่ พื้นผิวประดิษฐ์ เช่น ถนน ทางเดิน ลาน และพื้นผิวธรรมชาติ เช่นสนามหญ้า ทุ่งโล่ง ฯลฯ

ระนาบทางตั้ง ได้แก่ รูปร่างหน้าตาของอาคาร หอนาฬิกา ต้นไม้ ฯลฯ

ระนาบเหนือศีรษะ ได้แก่ ท้องฟ้า หลังคา

ตัวประกอบที่ว่างอาจให้ทั้งสุนทรียภาพ ทั้งประโยชน์ใช้สอย ได้แก่ ม้านั่ง โคมไฟ รูปปั้นต่าง ๆ ที่อยู่ในที่โล่ง

เดชา บุญค้ำ (2531 : 5, 1-5, 14) ได้กล่าวถึง พื้นที่โล่งในแหล่งท่องเที่ยวแยกออกเป็น 3 ประเภทที่สำคัญ คือ

1. สวนหย่อม

ที่ว่างประเภทสวนหย่อม หมายถึง สวนขนาดเล็กซึ่งไม่มีการเข้าไปใช้งานมากนัก หรือมีแต่เพียงเล็กน้อย แต่จะมีประโยชน์ในแง่ของการตกแต่งเพื่อความร่มรื่นสวยงามของเมืองมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากขนาดของพื้นที่ที่มีความกว้างไม่มากพอที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ การเข้าถึงสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสำหรับการเข้าไปพักผ่อนนั่งเล่น เช่น หัวมุมถนน วงเวียน เกาะกลางถนน สีแยก เป็นต้น เกณฑ์ประการสำคัญของการออกแบบปรับปรุงสวนหย่อม คือ การดูแลรักษา หรือ

รักษาจะต้องง่าย สะดวก ประหยัด ในที่นี้กล่าวถึงเฉพาะสวนหย่อมในพื้นที่ที่เป็นสาธารณะ และ อยู่ในการดูแลของเทศบาลเมือง

สวนหย่อมจัดว่าเป็นที่ว่างโล่ง ของเมือง และเป็นส่วนที่ตกแต่งเมืองให้เกิดความ สบายงามเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นส่วนที่เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพิ่มความร่มรื่นให้กับถนนและทางเท้า

ประเภทสวนหย่อม

1. สวนหย่อมตกแต่งเพื่อความสวยงาม ได้แก่ บริเวณที่มีขนาดเล็ก หรือการเข้าถึง ลำบากไม่เหมาะแก่การใช้สอย เช่น เกาะกลางถนน อนุสาวรีย์ หัวมุมสี่แยก เป็นต้น
2. สวนหย่อมที่สามารถใช้งานได้ ได้แก่ เกาะกลางถนนที่มีการสัญจรเบาบางมีการ เข้าถึงได้พื้นที่ว่างระหว่างอาคารที่ใช้เป็นสนามเด็กเล่น เป็นต้น

ข้อพิจารณาในการปรับปรุง “ที่ว่างโล่งประเภทสวนหย่อม”

1. ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยการออกแบบทรงมองประกอบไปกับตึก และอาคารโดยรอบ ขนาดสัดส่วนของถนน ที่ว่างระหว่างอาคาร และสีของบริเวณโดยรอบในการ ออกแบบนั้นควรมองภาพรวมประกอบไปกับบริเวณ โดยรอบมิใช่มองเฉพาะสวนหย่อมนั้น ๆ เท่านั้น
2. ความกลมกลืนกับทางสัญจรของเมือง สวนหย่อมเหล่านี้จะต้องไม่เป็นที่กีดขวาง การสัญจรของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบทางเดินเท้า และควรคำนึงถึงการสัญจรของรถยนต์ หรือพาหนะอื่น ๆ ที่จะผ่านโดยไม่ปลูกต้นไม้หรือสิ่งก่อสร้างใด ๆ ปิดบังการมองเห็นตามบริเวณ สำคัญเช่น หัวมุมถนน สี่แยก ทางโค้ง ทางเลี้ยวต่าง ๆ
3. การพิจารณาการใช้งาน ควรพิจารณาว่าการใช้งานนั้น ๆ จะไม่เป็นปัญหาต่อการ สัญจรหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และกิจกรรมนั้น ๆ เป็นกิจกรรมที่คนใน บริเวณนั้นต้องการ เช่น การใช้เป็นที่นั่งพักผ่อน เป็นสนามเด็กเล่นขนาดย่อม เป็นต้น
4. ความสะดวกในการบำรุงรักษา ในการปรับปรุงบริเวณสวนหย่อมเหล่านี้จำเป็นต้องคำนึงถึงความสวยงามในระยะยาว รูปแบบและวัสดุที่ใช้มีผลต่อระดับความต้องการดูแลรักษา
5. คำนึงถึงประโยชน์อื่น ๆ ที่จะได้รับ เช่น การเพิ่มร่มเงาให้กับบริเวณด้วยการปลูก ต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงา การทำขอบของสวนให้สามารถนั่งพักได้บ้างหากสภาพแวดล้อมอำนวย เป็นต้น

2. ลานกิจกรรม ลานเอนกประสงค์

ลาน(Plaza) หมายถึง บริเวณเปิดโล่งกลางแจ้งซึ่งเป็นพื้นลาดแข็ง ถูกล้อมรอบหรือล้อม อยู่เพียงบางส่วนด้วยอาคาร ลานนี้อาจลาดผิวด้วยวัสดุต่าง ๆ กัน เช่น พื้นคอนกรีต พื้นปูอิฐ พื้นปู หินพื้นปูกระเบื้อง หรือ วัสดุหลาย ๆ อย่างผสมกัน และอาจมีพื้นที่บางส่วนแบ่งเป็นแปลงปลูก ต้นไม้แปลงปลูกหญ้าปนอยู่ด้วยได้

ลานนี้เป็นบริเวณซึ่งแยกจากการสัญจรด้วยขบวนการ จากการจัดรถ เป็นบริเวณสำหรับการ พักผ่อนหย่อนใจเป็นที่รวมของผู้คน นักท่องเที่ยว หรือเป็นบริเวณที่เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ในเมือง

หรือชุมชนที่มีความหนาแน่นมาก “ลาน” เป็นส่วนเปิดโล่งของเมืองเพื่อรับแสงสว่าง เพื่อการพัดผ่านของลม และเพื่อช่วยผ่อนคลายความแออัดของเมือง

1. ประเภทของลาน สามารถแบ่งตามการใช้สอยออกได้เป็น 5 ประเภทคือ

1.1 ใช้เพื่อการสัญจรหรือเป็นทางเท้า

1.2 เพื่อใช้การพบปะสังสรรค์

1.3 ใช้เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

1.4 ใช้เพื่อประโยชน์ทางการมองเห็น

1.5 ใช้เพื่อประโยชน์หลาย ๆ อย่าง เช่น เป็นพื้นที่แสดงศิลปวัฒนธรรม

2. ข้อพิจารณาในการปรับปรุง “ลานกิจกรรม ลานเอนกประสงค์”

2.1 การแยกกิจกรรมและการสัญจรที่เหมาะสม ลานควรมีขอบเขตที่แน่ชัด แยกออกจากระบบสัญจรรวมของเมืองเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและความสะดวก

2.2 การเลือกใช้วัสดุ ควรเป็นพื้นผิวแข็งเพื่อความถาวรแข็งแรง ทนทาน สวยงามและกลมกลืนกับวัสดุของสิ่งที่อยู่โดยรอบ และในบริเวณลานเดียวกันอาจมีการใช้วัสดุหลายชนิดได้

2.3 คำนึงสภาพอากาศของบริเวณ ลานจะเป็นที่ร้อนไม่ร่มรื่น เกิดแสงสะท้อนและไอร้อน ควรปลูกต้นไม้ให้ร่มเงาเพื่อลดความร้อน

2.4 การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ควรคำนึงถึงผู้ใช้ที่เป็นเด็ก คนชรา หรือผู้ที่มีความพิการด้วย

3. บ่อน้ำ สระน้ำ แม่น้ำลำคลองที่มีตามธรรมชาติ

จัดเป็นที่เปิดโล่งที่ช่วยลดความแออัดหนาแน่นของเมืองเป็นบริเวณที่ลมพัดผ่าน และเพิ่มแสงสว่างให้แก่เมือง ดังนั้น การปรับปรุงบ่อน้ำ สระน้ำเดิมที่มีอยู่ให้เพิ่มความน่าสนใจขึ้นเพื่อกิจกรรมใช้สอยให้มากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเช่นกัน

บ่อน้ำหรือสระน้ำบางแห่งที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์สมควรมีการปรับปรุงขึ้นมาให้มีการใช้งานเป็นที่พักผ่อนได้ด้วย ทั้งนี้เพราะเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีอย่างหนึ่ง ซึ่งแสดงถึงระบบการวางผังเมืองบริเวณที่เปิดโล่งของเมือง และเป็นแหล่งน้ำนำรับการบริโภคด้วย

ข้อพิจารณาในการปรับปรุงบริเวณชานน้ำ

จะต้องจัดก่อสร้างเขื่อน เพื่อความแข็งแรงพร้อมทั้งปรับแต่งรูปทรงของบ่อน้ำ โดยเฉพาะในเมืองที่มีการใช้สอยพื้นที่ริมน้ำมาก ควรทำให้เกิดความทนทานต่อการเหยียบย่ำ และเพื่อช่วยป้องกันมิให้ตลิ่งพังทลาย และควรเพิ่มความสวยงามและน่าสนใจด้วยการใช้น้ำพุรูปต่าง ๆ และยังมีประโยชน์ในการช่วยเพิ่มออกซิเจนให้กับน้ำ ช่วยในการหมุนเวียนของน้ำไม่ให้เน่า

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น ที่ว่างโล่งในแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งได้เป็นสวนหย่อม ลานเอนกประสงค์ บ่อน้ำ สระน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ข้อพิจารณาในการปรับปรุงที่ว่างโล่งต้อง

คำนึงถึงความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม พิจารณาถึงการใช้งานของกิจกรรมให้เป็นกิจกรรมที่คนในบริเวณนั้นต้องการ การบำรุงรักษา การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.3.4.4 เส้นทางสัญจร

เดชา บุญค้ำ (2531 : 6, 10) ได้แบ่งประเภทของถนนในเมืองออกเป็น 5 ระดับ คือ

1. ถนนสายประธาน ได้แก่ ถนนเชื่อมระหว่างเมือง
2. ถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนที่ตัดผ่านพื้นที่ส่วนใหญ่ของเมือง
3. ถนนสายรอง ได้แก่ ถนนที่แยกย่อยออกจากถนนสายหลัก
4. ถนนสายย่อย ได้แก่ ถนนที่แยกออกจากถนนสายรอง
5. ถนนสายเข้า ได้แก่ ถนนที่แยกเข้าสู่สถานที่ต่าง ๆ

ถนนในระดับสายหลัก สายรอง และสายย่อย และทางเข้า เป็นของถนนที่อยู่ในเมืองและถนนที่มีความสำคัญมากกับทัศนียภาพของเมืองในส่วนรวม คือ ถนนสายหลักและถนนสายรองเนื่องจากถนนสองระดับนี้เป็นส่วนเชื่อมโยงจุดสำคัญ ๆ ของเมือง ทั้งที่หมายตา ย่านสำคัญ สถานที่สำคัญในระดับเมือง ซึ่งคนส่วนใหญ่จะต้องใหญ่จะต้องใช้และผ่านไปมาเป็นประจำจึงเป็นถนนที่สื่อความหมายของตัวเมือง ได้ดีที่ผู้มาเยี่ยมชมควรประทับใจในทัศนียภาพในแนวถนนเหล่านี้

ทางเดินเท้า มีหน้าที่หลักเช่นเดียวกับถนน คือ รองรับบริการสัญจร และมีความสำคัญมากทัดเทียมกับถนนทางเท้าอาจเป็นทางเดินที่ขนานไปกับแนวถนนก็ได้ หรืออาจแยกต่างหากจากแนวถนนก็ได้ประเภทของทางเดินเท้า สามารถแบ่งออกได้ คือ

- 1.1 ทางเท้าขนานไปกับแนวถนน ได้แก่ ทางเดินเท้าที่อยู่ขนานสองข้างของแนวถนน
- 1.2 ทางเท้าเป็นทางลัด ได้แก่ ทางเท้าที่ลัดไปตามชอยหรืออยู่ด้านหลังอาคาร
- 1.3 ทางเท้าระหว่างอาคารพาณิชย์หรือย่านทางเดินเท้า ได้แก่ บริเวณที่คนสามารถเดินติดต่อกันได้ทั้งบริเวณ โดยไม่มีทางรถยนต์เข้าไปยุ่งเกี่ยว
- 1.4 ทางเท้าชั่วคราว ได้แก่ การปิดถนนบางสายใช้เป็นทางเดินหรือเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ

เดชา บุญค้ำ (2531 : 6, 5) ได้กล่าวถึงเส้นทางนักท่องเที่ยวว่า

สามารถพบเห็นหรือเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวกปลอดภัย ได้รับความรู้และความเพลิดเพลินจากการใช้เส้นทางที่จัดทำขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวนี้

ในหลายกรณีเส้นทางนักทัศนาจรเกิดขึ้นมาโดยอัตโนมัติจากการท่องเที่ยวหลาย ๆ กลุ่มใช้เส้นทางเดิมซ้ำอยู่เป็นประจำในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสนใจ เส้นทางนี้อาจจะเป็นทางรถยนต์ ทางเท้า ทางเรือ หรืออื่น ๆ

เส้นทางประจำสำหรับนักท่องเที่ยว อาจเป็นการใช้เส้นทางร่วมกับทางสัญจรปกติของเมือง หรืออาจเป็นการกำหนดเส้นทางขึ้นมาใหม่เฉพาะเป็นพิเศษสำหรับพาหนะที่รับนักท่องเที่ยวใน กรณีที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากพอสมควรมีแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดในระดับสูง

ประเภทของเส้นทางที่สนใจสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ คือ เส้นทางเท้า ทางรถยนต์ หรือ รถโดยสาร ทางจักรยาน ทางเรือ หรือแพ รถไฟหรือรถราง พาหนะอื่น ๆ

ข้อพิจารณาในการปรับปรุง

1. การกำหนดเส้นทางควรเริ่มต้นจากการพิจารณาดำเน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ภายในเมือง จัดลำดับความสำคัญความน่าสนใจไว้ด้วย จากนั้นจึงเป็นการพิจารณาว่าจะสามารถเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยวิธีใดบ้าง
2. การจัดเส้นทางในลักษณะวงบรรจบเพราะทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ เกิดความเพลิดเพลินไปตลอดทาง โดยไม่ต้องย้อนกลับเส้นทางเดิม อาจจัดให้มีการเดินทาง 2 ลักษณะก็ได้ เช่น เริ่มต้นด้วยการเดินไประยะหนึ่งแล้วเปลี่ยนเป็นการสัญจร โดยทางเรือในขากลับ
3. การจัดเส้นทางให้มีความแตกต่างกันภายในเมือง เพื่อเสนอเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลามากน้อยแตกต่างกัน นอกจากนั้นยังอาจจัดเส้นทางนักท่องเที่ยวหลายเส้นทางที่มีความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความสนใจของนักท่องเที่ยว
4. การให้ข้อมูลข่าวสารในเส้นทาง ด้วยระบบป้ายหรือด้วยวิธีอื่นเพื่อช่วยบอกทิศทางระยะทาง เช่น การช่วยนักท่องเที่ยวในการกำหนดทิศทางตนเองด้วย “ที่หมายตา” (Landmark) การสร้างให้เกิดความต่อเนื่องกันของเส้นทางด้วยการใช้วัสดุปูพื้นที่ทางเท้าที่เหมือนกัน ไปตลอดทางเป็นต้น
5. การปรับปรุงบริเวณจุดเริ่มต้นของเส้นทางมักจะเป็นจุดอยู่ในย่านในกลางเอง เป็นจุดที่เข้าถึงได้ง่าย มีข้อมูลต่าง ๆ รวมอยู่ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้ในการตัดสินใจวางแผนการเที่ยว มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้บริการ
6. ความต่อเนื่องกับเส้นทางทัศนารภายนอกเมือง เส้นทางทัศนารนี้ไม่ควรจะจำกัดทำอยู่เพียงภายในเมืองเท่านั้น แต่ควร ได้พิจารณาถึงความต่อเนื่องกับเส้นทางนักทัศนารภายนอกเมืองด้วย ซึ่งอาจเป็นเส้นทางเดียวกันหรือต่อเนื่องกันเป็นบางส่วนก็ได้

จากรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นทางสัญจร คือ ถนนภายในเมืองซึ่งแบ่งถนนออกเป็นสายประธาน สายหลัก สายรอง สายย่อย ส่วนเส้นทางนักท่องเที่ยวเป็นทางสัญจรที่กำหนดขึ้น

2.3.4.5 สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

สิ่งก่อสร้าง เดชา บุญค้ำ (2531 : 12, 1-12, 5) ได้กล่าวถึงสิ่งก่อสร้างในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวดังนี้

1. อาคารบริการนักท่องเที่ยวหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ต้องอยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ง่ายและอยู่ในบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวผ่านเป็นจำนวนมากศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่สมบูรณ์จะประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ เช่น

- 1.1 ส่วนบริการ เช่น การแลกเปลี่ยนเงินตรา
- 1.2 ที่ทำการตำรวจท่องเที่ยว
- 1.3 ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก
- 1.4 ห้องน้ำ ห้องส้วม
- 1.5 บริเวณที่นั่งพักคอยที่นัดพบ
- 1.6 อื่น ๆ เช่น ห้องนิทรรศการ ห้องแสดงงาน

2. ศาลาพักควรเป็นอาคารโล่ง มีจุดประสงค์เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั่งพักหลบแดดหลบฝนหรือเป็นจุดที่มีทิวทัศน์พิเศษ

3. ห้องน้ำ ห้องน้ำสำหรับบริการนักท่องเที่ยวมักจัดให้มีเพียงห้องส้วมและส่วนที่ล้างมือเท่านั้น ควรอยู่ในที่ที่ไม่โดดเด่นจนเกินไป

4. ร้านขายของ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม อาจเป็นอาคารถาวร หรือเป็นซุ้มที่มีขนาดเล็กมีโครงสร้างเบา หรือเป็นรถเข็นก็ได้

ส่วนสิ่งประกอบบริเวณนั้น เดชา บุญค้ำ (2531:12,5-12,33) ได้กล่าวถึงสิ่งประกอบบริเวณในการปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวดังนี้

1. ประเภทม้านั่ง โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้ในงานสาธารณะสามารถจำแนกออกได้ตามลักษณะการใช้งาน ดังนี้

1.1 ที่นั่งที่ใช้นั่งเพียงชั่วคราว ใช้นั่งเป็นระยะเวลาสั้น ๆ เช่น นั่งรอรถประจำทาง นั่งพักระหว่างการเดินทางเพียงชั่วคราวเพื่อที่จะทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อไป

1.2 ที่นั่งแบบนั่งเพื่อความผ่อนคลาย ได้แก่ การนั่งพักผ่อน

1.3 โต๊ะและเก้าอี้ เช่น บริเวณพักคอยที่ต้องการมีที่วางของหรือที่ต้องการมีเกมส์เล็ก ๆ น้อย ๆ

2. ป้าย มีหน้าที่ในการสื่อสารความหมาย เช่น ป้ายชี้ทาง ป้ายบอกกฎเกณฑ์หรืออื่น ๆ ที่คนใช้บริเวณหรือสัญจรไปมาควรรู้สามารถแบ่งได้ดังนี้

2.1 ป้ายบอกสถานที่

2.2 ป้ายบอกทิศทาง

2.3 ป้ายบอกกฎข้อบังคับ

2.4 ป้ายบอกข้อมูล

3. ซุ้มโฆษณา จัดทำขึ้นเพื่อการสื่อสาร การให้ข้อมูลต่าง ๆ สำหรับผู้สัญจรโดยทางรถยนต์และผู้สัญจรด้วยทางเท้า มีประโยชน์ในการให้ข้อมูลทั้งนักท่องเที่ยวและสำหรับประชาชนในท้องถิ่น

4. ถังขยะ และถังรองรับขยะมูลฝอย เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมสิ่งปฏิกูล โดยต้องคำนึงถึงตำแหน่ง รูปแบบ และลักษณะให้เหมาะสมในแต่ละบริเวณนั้นด้วย
5. กระจับต้นไม้ กระจ่างต้นไม้ เป็นภาระชนะสำหรับดินเพื่อปลูกต้นไม้ อาจเป็นแบบถาวร หรือแบบยกย้ายตำแหน่งได้
6. ที่ดื่มน้ำเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่ควรจัดเตรียมไว้ ควรอยู่ในตำแหน่งที่มีคนผ่านไป ผ่านมา เช่น ทางเท้า สวนสาธารณะ ทางเข้า – ออก
7. รั้ว กำแพง และเสากั้นการจราจร
  - 7.1 รั้วสำหรับคนเดิน รั้วหรือราวกันไม่ให้คนเดินเข้าไปในบริเวณ
  - 7.2 รั้วสำหรับรถยนต์ ใช้เป็นแนวเพื่อความปลอดภัย
  - 7.3 เสากั้นการจราจร คือ เสาที่แสดงขอบเขตการสัญจร
8. บ่อน้ำ สระน้ำ น้ำพุ น้ำตก เป็นน้ำที่ใช้สำหรับภูมิทัศน์เมืองที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้เกิด ความสวยงาม
9. ไฟฟ้า แสงสว่าง นอกจากทำหน้าที่ให้ความสว่างแล้ว ยังเป็นสิ่งประกอบสถานที่ เพื่อ ช่วย ในการแสดงสัดส่วนของพื้นที่และยังช่วยส่งเสริมความสวยงามอีกด้วย
10. ทางเดินมีหลังคา เพื่อความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและยังช่วยชี้นำทิศทางการเดินให้ ชัดเจนยิ่งขึ้น
11. ชุมทางเข้า ทำขึ้นเพื่อเป็นที่หมายตาให้ผู้สัญจรไปมาสามารถกำหนดตำแหน่งการเข้า ออกได้ง่ายขึ้นชัดเจนขึ้น
12. รูปปั้น อนุสาวรีย์ หอนาฬิกา เป็นส่วนตกแต่งเมืองเพื่อความสวยงามเป็นจุดดึงดูด ความสนใจและเป็นที่ยุทธศาสตร์
13. หาบแร่แฝงลอย เป็น วิธีชีวิตความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว เศชา บุญคำ (2531 : 8, 6) ยังได้กล่าวถึงข้อพิจารณาในเลือกรูปแบบของสิ่งก่อสร้างและ สิ่งประกอบบริเวณ ไว้ดังนี้
  1. คำนึงถึงรูปแบบเดิมของท้องถิ่น
  2. คำนึงถึงความกลมกลืนของสิ่งประกอบบริเวณทั้งหมด
  3. คำนึงถึงการใช้งานกลางแจ้ง
  4. คำนึงถึงการใช้งานของคนจำนวนมาก
  5. คำนึงถึงรูปแบบที่ไม่โดดเด่น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2531 : 15, 11) ทำการวิจัย การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยสรุปปัญหาและแนวทางแก้ไข ดังนี้

1. ย่าน ขาดความชัดเจนการใช้ที่ดิน คือส่วนราชการบางหน่วยงานมีที่ตั้งอยู่ในอาคารพาณิชย์ที่อยู่แถวกันกับร้านค้าประเภทต่าง ๆ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่องานราชการแนวทางแก้ไข กำหนดการใช้ที่ดินและขอบเขตให้ชัดเจน โดยกำหนดเป็นย่านพาณิชย์กรรม ย่านสถาบัน และสถานที่ราชการอื่น ๆ ส่วนย่านพาณิชย์อาจเสริมสร้างบรรยากาศ โดยเปลี่ยนจากถนนเป็นทางเดินเท้า ในย่านการค้าเพิ่มลานเพื่อสร้างความน่าสนใจเป็นระยะ ๆ ไปตามทางเพิ่มความชุ่มชื้นร่มเย็น และบรรยากาศของการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการจัดวางตำแหน่งของน้ำพุขนาดเล็กตามบริเวณพักผ่อนนั่งเล่น ร่วมกับการจัดวางเก้าอี้ที่นั่งหรือที่นั่งค้ำกาแฟ ทานอาหารว่าภายนอกอาคาร

2. ที่ว่างโล่ง ตัวอาคารสโมสรเรือใบ บดบังทัศนียภาพที่ดีของทะเล รวมทั้งมีที่จอดรถและจุดสกูตเตอร์เกะกะอยู่ตามริมชายหาด

แนวทางแก้ไข ไม่ควรมีอาคารใด ๆ สร้างอยู่ด้านซิดริมทะเล โดยเฉพาะอาคารขนาดใหญ่ถาวร แต่ควรเปิดพื้นที่โล่งเพื่อมุมมองที่ดีไปสู่ชายทะเลให้มากที่สุด

3. เส้นทางสัญจร ถนนริมหาดมีการรुक้าทางเท้าสาธารณะ การตั้งหาบแร่แผงลอยทำให้นักท่องเที่ยวต้องมาเดินบนถนน นอกจากนี้มีการคิดป้ายโฆษณาทำลายทิวทัศน์ธรรมชาติและภูมิทัศน์ของเมือง

แนวทางแก้ไข กำหนดให้มีการถอยร่นอาคาร และขยายทางเท้า โดยห้ามมิให้มีการตั้งหาบแร่แผงลอย

4. ทิวทัศน์และที่หมายตา ขาดความชัดเจน หรือบรรยากาศที่ชี้้นำให้ผู้ขับขี่ยวดยานรับรู้ได้ว่าเป็นทางเข้าหลักสู่เมืองพัทยา มุมมองตลอดสองข้างทางของถนนขาดความน่าสนใจ

แนวทางแก้ไข เน้นทางแยกเข้าเมืองด้วยกลุ่มต้นไม้ ทำให้เกิดความเด่นชัดของทางเข้ามากขึ้น อาจจะใช้ต้นไม้เมืองร้อนชายทะเลประกอบกับการใช้รูปปั้นหรือที่หมายตาที่สร้างขึ้นเพื่อให้สามารถมองเห็นได้จากระยะไกล เช่น กลุ่มต้นไม้มะพร้าว กลุ่มสนทะเล เป็นต้น

5. สิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรม บาร์เบียร์ในบริเวณสามแยกพัทยา ไปจนถึงพัทยาได้มีการก่อสร้างอาคารที่หนาแน่นมาก รวมทั้งอาคารนั้นมีความหลากหลายในรูปทรงสีสรรรวมทั้งป้ายโฆษณาตั้งเกะกะตามทางเดินเท้า

6. ป้ายโฆษณา มีการใช้สิ่งประกอบภูมิทัศน์ที่หลากหลาย ขาดความเป็นสัญลักษณ์ของเมืองท่องเที่ยวชายทะเล

แนวทางแก้ไข ควรมีการออกแบบใช้ป้ายต่าง ๆ ชู่ม โฆษณาประชาสัมพันธ์ ม้านั่ง เสาไฟฟ้า รั้ว มีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

7. สิ่งประกอบบริเวณ ออกแบบให้มีความกลมกลืนกัน

จูปณี รัตนถาวร (2545 : 1) ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เพื่อเสนอแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อสร้างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชน และเจ้าหน้าที่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันทางกายภาพของพื้นที่มีลักษณะเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประกอบด้วยส่วนที่เป็นพื้นดินและพื้นน้ำมีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืช สัตว์และวิถีชีวิตชาวบ้านริมน้ำที่น่าสนใจแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง มีดังนี้บริเวณควนขี้เสียนและควนเค็งในเขตแรมซาร์ จัดเป็นเขตหวงห้าม บริเวณป่าสงวนแห่งชาติคลองยวน , ป่าสงวนแห่งชาติป่าบ้านในลุ่ม-ป่าบ้านกุ่มแป , ป่าสงวนแห่งชาติป่าเขียว จัดเป็นเขตสงวนสภาพธรรมชาติ บริเวณที่สำรวจพบว่าเป็นที่ล่อแหลมเกิดไฟป่าบ่อยและพื้นที่ถูกรายถูกรุกจัดเป็นเขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ บริเวณที่มีสภาพป่า พืชและสัตว์มีความสวยงามน่าสนใจ จัดเป็นเขตศึกษาหาความรู้ในรูปการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยอนุญาตให้เข้าไปทำกิจกรรมได้ตามขีดความสามารถ ในการรองรับของพื้นที่ และกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ตามศักยภาพที่พื้นที่จะรองรับได้บริเวณที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย หน่วยพิทักษ์ป่า สถานีควบคุมไฟ ป่าควนเค็งและศูนย์ศิลปาชีพห้วยป่าเขียวในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เป็นเขตบริการ บริเวณพื้นที่ที่มีกรรมสิทธิ์ครอบครอง จัดเป็นเขตกิจกรรมพิเศษ

การออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง มีดังนี้

1. เขตหวงห้าม กำหนดเป็นเส้นทางลำคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
2. เขตสงวนสภาพธรรมชาติ กำหนดเป็นเส้นทางลำคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
3. เขตฟื้นฟูสภาพธรรมชาติ กำหนดเป็นเส้นทางลำคลองเดิมและทางเดินง่าย ๆ
4. เขตเพื่อการพักผ่อนและศึกษาหาความรู้ กำหนดเป็นเส้นทางศึกษาธรรมชาติทางเรือ , เส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยจักรยาน , สถานที่พักผ่อนกางเต็นท์ , บริเวณที่นั่งพักผ่อนหย่อนใจและม้านั่งพักผ่อน

5. เขตบริการ กำหนดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังนี้

- 1) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้มาเยือน ได้แก่ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว , ศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ, ห้องน้ำสาธารณะ, ท่าเทียบเรือท่องเที่ยว, ศาลาพักผ่อนริมน้ำ, อาคารห้อง

ประชุม, ค่ายเยาวชนและบ้านพักรับรองแขกพิเศษ

2) สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อาคารที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่า , อาคารร้านค้าสวัสดิการ, ลานพักเจ้าหน้าที่, ป้อมยาม/ด่านตรวจ, ระบบกำจัดขยะ, ระบบบำบัดน้ำเสีย, ระบบน้ำใช้และถังเก็บน้ำ, ระบบไฟส่องสว่างและระบบแสงสว่าง , อาคารซ่อมบำรุงเรือ

3) สิ่งอำนวยความสะดวกในเขตพื้นที่ธรรมชาติ ได้แก่ ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติ, หอดูนก, ทางเดินเท้าและเส้นทางปั่นจักรยาน

6. เขตกิจกรรมพิเศษ ไม่มีการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกใด ๆ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกิจกรรมสันทนาการ

สมชาติ วิจิตรนกิจ (2547 : 1) ทำการวิจัย แนวความคิดในการออกแบบชุมชนริมฝั่งลำตะคลอง เพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครราชสีมา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันด้านกายภาพที่มีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ริมฝั่งลำตะคลอง โดยคำนึงถึงศักยภาพที่ควรได้รับการส่งเสริม เช่น อ่างเก็บน้ำอภัยภูงค์, เพลงโคราช, ผลิตภัณฑ์ชุมชนในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมาเพื่อสนองแนวทางการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว และออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันทางกายภาพของพื้นที่มีลักษณะเป็นแหล่งน้ำสายสำคัญของจังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยชุมชนที่อาศัยอยู่ 2 ฝั่งลำน้ำและวิถีชีวิตชาวบ้านริมน้ำที่น่าสนใจ โดยมีแนวทางดังนี้

1. บริเวณอ่างน้ำอภัยภูงค์ เป็นอ่างน้ำเพื่อผลิตน้ำประปาบางส่วนและเป็นสวนสาธารณะรอบอ่างโดยมีพิพิธภัณฑสถานเป็นจุดดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ภายในพื้นที่ประวัติศาสตร์ของอู่ก่อดังอ่างเก็บน้ำ และพิพิธภัณฑสถานด้านสภาพแวดล้อมของ ลำตะคลอง , ดันกำเนิดลำตะคลองและมีจุดชมวิวยุโรปเมือง มีการพายเรือภายในอ่างน้ำสำหรับนักท่องเที่ยว

2. บริเวณเกาะลอย ชุมชนเพลงโคราชจะอยู่บริเวณชุมชนหลังวัดสามัคคีเป็นชุมชนเก่าแก่มีการรวมตัวกันของเพลงโคราช เพื่อถ่ายทอดการติดต่อไปแสดงในงานต่าง ๆ โดยบริเวณรอบเกาะจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสวนสาธารณะชุมชน

3. บริเวณศาลาลอย-มหาชัย เป็นชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมคือ วัดศาลาลอยและบริเวณนี้จะจัดให้เป็นสวนสาธารณะของชุมชนและผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยย้ายบ้านที่ บุกรุกลำน้ำมาไว้บริเวณดังกล่าวและส่งเสริมอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้ให้กับชุมชน อยู่อย่างยั่งยืน

4. บริเวณฝั่งลำตะคลองชุมชนเกษตรสามัคคี 2 และชุมชนศาลาลอยล่องเรือชมธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน บริเวณดังกล่าวมีธรรมชาติที่สมบูรณ์เหมาะแก่การศึกษาธรรมชาติสองฝั่งคลอง

5. บริเวณสวนไม้ดอกและสวนผักบริเวณชุมชนสำโรงจันทร์และบุกมะค่า เป็นบริเวณที่ชาวบ้านภายในชุมชนประกอบอาชีพทำสวนทำไร่เป็นส่วนใหญ่ โดยจะส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและส่งเสริมให้ปลูกผักปลูกสารพิษโดยใช้ระบบไฮโดรโปนิคส์และผักกางมุ้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยผู้วิจัยทำการศึกษารวบรวมเอกสาร สังเกต สัมภาษณ์ / สันทนา และบันทึกภาพ เพื่อนำมาใช้ข้อมูลในการวิจัยและเป็นการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภูมิทัศน์ชุมชน บ้านเขว้า รวมถึงการประยุกต์ใช้พื้นที่ที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาได้ ดังนั้นเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

- 3.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.2.1 การสร้างเครื่องมือ
  - 3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มประชากร อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านด่อน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชน และผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบริเวณชุมชนบ้านเขว้าและ ชุมชนบ้านด่อน จำนวน 2,198 หลังคาเรือน ประชากรจำนวน 8,337 คน
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า ประกอบ ด้วยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อผ้าไหม ชุมชนบ้านเขว้า ทั้งชาวไทยและต่างประเทศในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2548 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นช่วงของการจัดงานเฉลิมฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมาก และผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหมจำนวน 1,200 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น กลุ่มตัวอย่าง ที่มาจากกลุ่มประชาชนในบริเวณชุมชนบ้านเขว้าประกอบด้วยจำนวน 2,198 หลังคาเรือน ประชากร จำนวน 8,337 คน ดังนั้นจึงใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

- ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ศีกษาวิจัยทั้งหมด 5 คน
- ประชาชนในบริเวณชุมชนบ้านเขว้าที่เกี่ยวข้องกับการทอผ้าไหม

จำนวน 60 คน

- กลุ่มผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหม จำนวน 20 คน

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่เข้ามาบริเวณชุมชนบ้านเขว้า มาซื้อผ้าไหม มาศึกษาขั้นตอนการผลิตผ้าไหม ในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2548 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 และผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหม จำนวน 100 คน

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 185 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยสร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดในเครื่องมือ ดังต่อไปนี้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนในท้องถิ่น

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่แสดงถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ชาน

ด้านที่ 2 ที่ว่างโล่ง

ด้านที่ 3 เส้นทางสัญจร

ด้านที่ 4 ที่หมายตา

ด้านที่ 5 สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพหลัก รายได้ จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่แสดงถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิต รวมถึงปัญหา และอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ย่าน

ด้านที่ 2 ที่ว่างโล่ง

ด้านที่ 3 เส้นทางสัญจร

ด้านที่ 4 ที่หมายตา

ด้านที่ 5 สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

2. แบบสำรวจ ผู้วิจัยทำการสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณชุมชน บ้านเขว้า โดยใช้เครื่องมือในการสำรวจ ดังนี้

1. กล้องถ่ายรูปและวิดีโอเทป เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะชุมชน ที่สามารถเข้าสำรวจถึงและถ่ายภาพได้

2. แผนที่ เพื่อให้สำรวจแหล่งชุมชนต่าง ๆ ของเขตพื้นที่ที่ทำการสำรวจ และ เพื่อใช้ในการสำรวจเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว

3.2.2 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม และแบบสำรวจ ที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุม วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ร่วมทำการตรวจสอบและแก้ไขความถูกต้องของ เนื้อหา ให้มีความเหมาะสมในการใช้ถ้อยคำ และสำนวนภาษา และความชัดเจนในข้อคำถาม ดำเนินการแก้ไขแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสำรวจ ที่ปรับปรุงแล้วมาจัดทำขึ้นใหม่เพื่อ เป็นมาตรฐาน แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบในเรื่องความเที่ยงตรงในเนื้อหาโดยมีผู้ทรง คุณวุฒิที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1. นาย ชัยรัตน์ สุตภักดี ครูคศ.2 หัวหน้างานอาคารสถานที่ วิทยาลัยเทคนิค ชัยภูมิ
2. นาย ทนงศักดิ์ วงศ์ชนะ วิศวกรโยธา6 กองช่าง เทศบาลเมืองชัยภูมิ
3. นาย สุวัฒน์ อุดมะพันธุ์ ครูคศ.2 หัวหน้าแผนกวิชาช่างเทคนิค สถาบันद्यกรรม วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสำรวจการวิจัย ดังนี้ คือ

3.3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ ไปยังเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์และร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด รวมทั้งแผนที่ต่าง ๆ บริเวณที่ทำการศึกษา

3.3.2 ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนาม พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทาง กายภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ด้วยตนเอง

3.3.3 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักท่องเที่ยว จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้มา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ร้อยละ และจำแนก ตามความคิดเห็น พฤติกรรม และความต้องการของประชาชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

ข้อมูลสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่วิเคราะห์ด้วยแผนที่และภาพถ่าย แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์ เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

โดยแบบสอบถามให้เลือกตอบเป็น 2 ประเภท คือ เลือกตอบได้เพียงข้อเดียว และ เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นปลายปิดมีตัวเลือกให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น เพิ่มเติมอื่นๆ นอกเหนือจากคำตอบที่ให้เลือก เกณฑ์ในการพิจารณาวิเคราะห์จากแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์ออกแบบดังนี้

1. ข้อที่เลือกคำตอบให้เกณฑ์ตามความคิดเป็นส่วนใหญ่ โดยข้อที่ได้ความถี่ร้อยละสูงสุด และมากกว่า 50 ขึ้นไป ถือเอาข้อนั้นเป็นมูล เพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการออกแบบ

2. ข้อที่เลือกคำตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้เกณฑ์ความคิดเห็นส่วนใหญ่ โดยข้อที่ได้ความถี่ ร้อยละสูงสุดถือเอาข้อนั้นเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการออกแบบ

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจและแบบสอบถามมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย และนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวคิดส่วนหนึ่งประกอบกับทฤษฎีทางสถาปัตยกรรมเพื่อนำเสนอเป็นแนวคิดในการกำหนดรูปแบบของการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

4.1 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีรายละเอียด ดังนี้
แบบสำรวจ เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพชุมชนบ้านเขว้า โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นแผนผังรูปภาพประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ย่าน
2. ที่ว่างโล่ง
3. เส้นทางสัญจร
4. ที่หมายตา
5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

แบบสอบถาม เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลของนักท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่นบริเวณชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านค้อน อำเภอบ้านเขว้า โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว แบ่งเนื้อหาออกเป็น

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ทำแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต และความต้องการของชุมชน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว

โดยทั้ง 2 ชุด แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ย่าน
2. ที่ว่างโล่ง
3. เส้นทางสัญจร

4. ที่หมายตา
5. สิ่งก่อสร้าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสำรวจ

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจด้วยตนเอง โดยเป็นการสำรวจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนบ้านเขว้า ชุมชนบ้านค้ออันที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งผลการสำรวจพบรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

4.2.1 การสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของชุมชนบ้านเขว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4.2.1.1 ย่านในพื้นที่ที่ทำการศึกษาที่เห็นได้ชัดและมีลักษณะเฉพาะ แบ่งได้เป็นประเภท ดังนี้

1. ย่านชุมชนผลิตผ้าไหม เป็นส่วนที่มีกลุ่มแม่บ้านรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าไหม ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอเส้น ทอสี ทอผ้า ตามวัฒนธรรมเดิมของชุมชน จะกระจายอยู่ที่ชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านค้ออัน

2. ย่านพาณิชย์กรรม เป็นแหล่งค้าขายผ้าไหมโดยพ่อค้าคนกลางนำมาจำหน่ายในรูปแบบร้านค้า ส่วนตัว ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจะมีความหนาแน่นเป็นแนวยาวริมถนนบูรพาชัยและบริเวณถนนมัทธินิมา

3. ย่านสถานที่ราชการ จะเกาะกลุ่มอยู่ทางตอนเหนือ โดยเฉพาะบริเวณทางเข้าสู่ชุมชนตั้งแต่โรงพยาบาล การไฟฟ้า ไปรษณีย์ เทศบาลตำบล สาธารณสุข ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ โรงเรียนอนุบาล การประปา โดยทั้งหมดเข้าถึงได้จากถนนเปรมประชาชั้น 3

4.2.1.2 ที่ว่างโล่ง พื้นที่ว่างโล่งในบริเวณพื้นที่ที่ศึกษามีอยู่ 3 ประเภทด้วยกัน ได้แก่

1. ประเภทสวนหย่อม ในพื้นที่ที่ทำการศึกษายังขาดสวนหย่อมเพื่อตกแต่งให้เกิดความสวยงาม

2. ประเภทลานกิจกรรม ลานอเนกประสงค์ มรดพื้นที่ที่ทำการศึกษาพบลานกิจกรรม และลานอเนกประสงค์หลายแห่งด้วยกัน ได้แก่ ลานอเนกประสงค์บริเวณรอบสะพาน เป็นลานเพื่อจัดกิจกรรมตามประเพณีและเป็นลานชุมชนกลางเมือง ประกอบด้วยสนามฟุตบอล สนามบาสเกตบอล สนามตะกร้อ

3. ประเภทบ่อน้ำ สระน้ำ ที่มีตามธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ศึกษาพบว่า มีที่เด่นชัด คือ สวนสาธารณะหนองบัว เป็นลักษณะหนองน้ำขนาดกลางถึงใหญ่ จัดไว้เป็นแหล่งพักผ่อนออกกำลังกาย จัดงานประเพณี เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ สระหลวงเป็นสระน้ำขนาดกลาง ส่วนนี้ จะใช้สำหรับจัดงาน ตลาดนัด และงานรื่นเริง เช่น งานแห่บุญเดือนหก งานสงกรานต์ และยังมี

พื้นที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม จึงเป็นจุดพักผ่อนของนักท่องเที่ยวได้ เพราะอยู่ใจกลางชุมชน

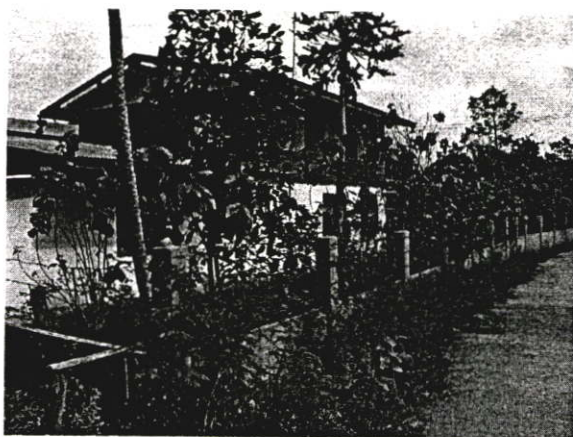
4.2.1.3 เส้นทางสัญจรในบริเวณพื้นที่ที่ศึกษาจะประกอบไปด้วยถนนบูรพาชัยและถนนเปรมประชาชั้น 3 เชื่อมต่อจากทางหลวงสาย 225 เข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า ถนนสายรองภายในชุมชนได้แก่ ถนนเทพนิมิตร ถนนมัจฉิมา มีลักษณะค่อนข้างแคบ มีรถสองทางแต่ไม่มีไหล่ทางและทางเท้า ถนนบ้านเขว้า – โนนจาน เป็นทางลัดเชื่อมต่อกับถนนระหว่างจังหวัด เพื่อนำนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า โดยไม่ต้องเข้าตัวจังหวัดชัยภูมิก่อน

4.2.1.4 ที่หมายตา ในบริเวณพื้นที่ที่ศึกษา สิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นใช้เป็นที่ยหมายตา ประกอบไปด้วย ป้ายบอกทางเชื้อเชิญเข้าสู่ชุมชนผ้าไหมบ้านเขว้า อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม ชุมประตู่ทางเข้าวัด เสาไฟส่องสว่างบริเวณสระหลวง ถึงสูงเก็บน้ำของการประปาส่วนภูมิภาค เสารับสัญญาณโทรศัพท์ ป้ายตั้งหน้าร้านค้าขายผ้าไหม

4.2.2 ผลการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของชุมชนบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

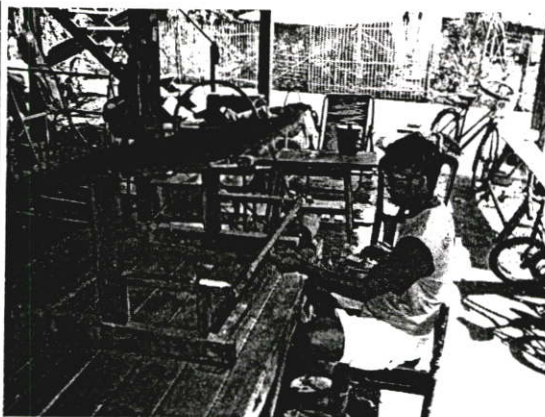
4.2.2.1 ผลการสำรวจย่าน

ย่านชุมชนผลิตผ้าไหม จากการสำรวจบริเวณชุมชนบ้านดอน พบว่ารูปแบบของการผลิตผ้าไหมของชุมชนยังผลิตโดยใช้ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ สภาพในชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนพื้นบ้าน ที่อยู่อาศัยแบบบ้านไถ่เรือนเคียง ภายในรั้ว อาจจะมีบ้านถึง 2-3 หลัง มีการทำหัตถกรรมผ้าไหมได้ครัวเรือนเกือบจะทุกหลัง ระบบสาธารณูปโภคมีการพัฒนาแล้ว เช่น ถนน ไฟฟ้า การเดินทางเข้าถึงสะดวกแต่ไม่มีการจัดการที่จอดรถ ไม่มีทางเท้าที่ชัดเจน ขาดร่วมทางเดินที่สามารถกำบังแดดได้ ขาดป้ายหรือจุดที่จะแสดงให้เห็นถึงการบ่งบอกให้มาชมหรือศึกษากับสถานทีนั้น

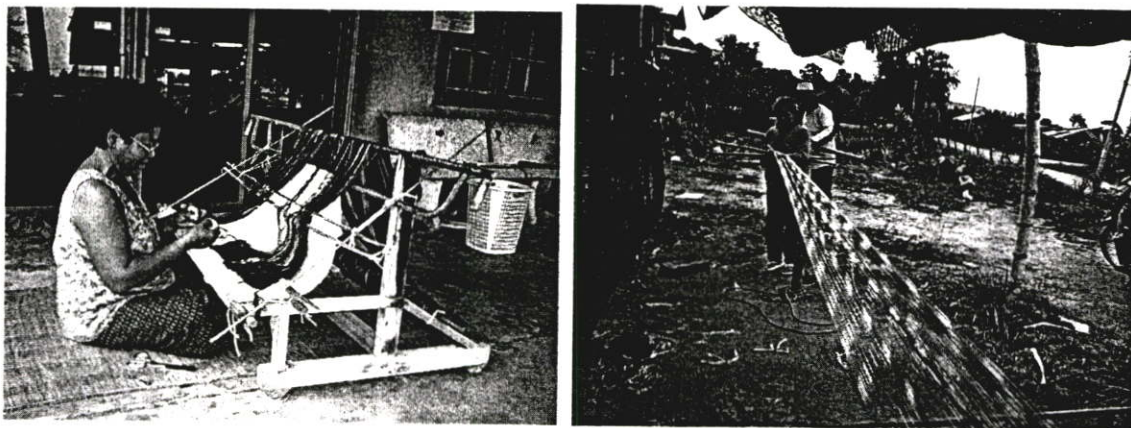
รูปที่ 4.1 แสดงบ้านในชุมชนบ้านด่อน

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

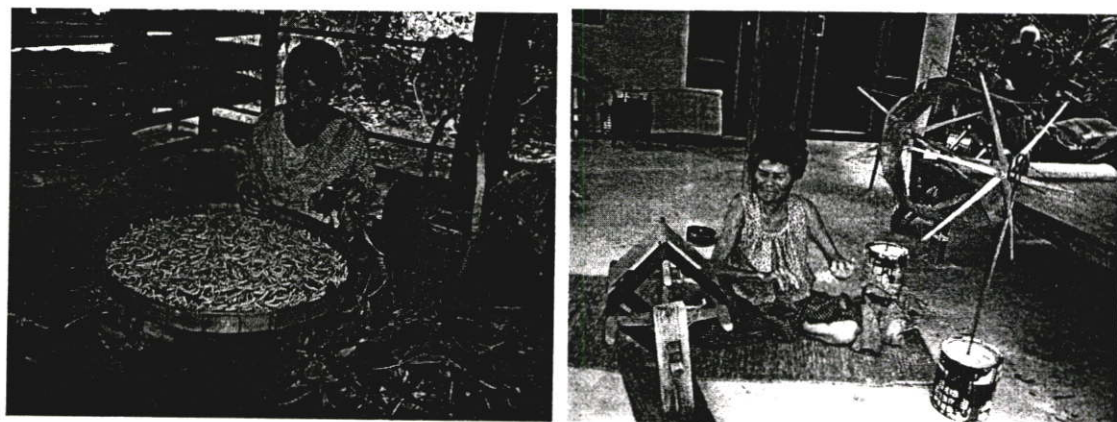
รูปที่ 4.2 แสดงการทอผ้าไหมใต้ถุนบ้าน

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.3 แสดงวิถีชีวิตการทอผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.4 แสดงวิถีชีวิตการทอผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.5 แสดงบ้านและศูนย์ฝึกอาชีพในชุมชนบ้านเขว้า

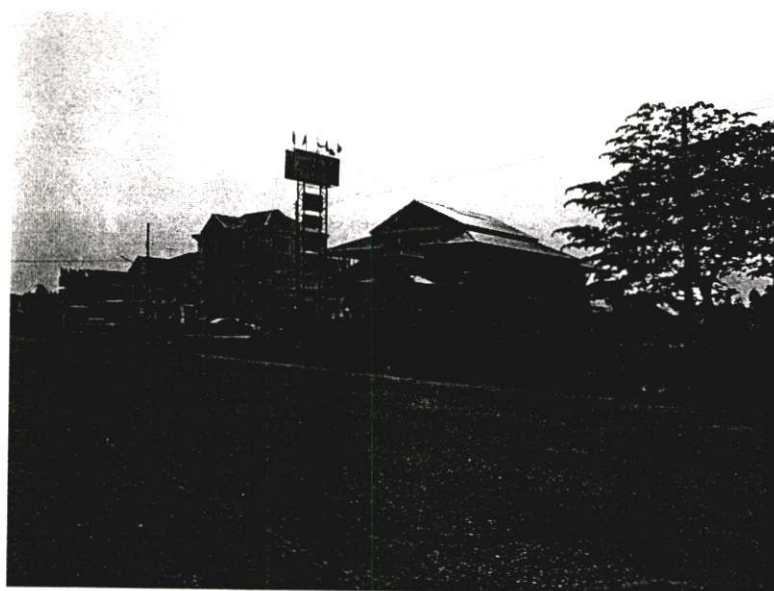
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

ย่านพานิชยกรรม เป็นย่านที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยร้านค้าผ้าไหม ตลาด ร้านขายของที่ระลึก มีความหนาแน่นปานกลางจะอยู่ริมถนน มีลักษณะอาคารที่มีความสูง 1-3 ชั้น รูปด้านสี่เหลี่ยม และวัสดุอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก รูปแบบของป้ายชื่อร้านจะมีความหลากหลายจนไม่สามารถสื่อถึงเอกลักษณ์ท้องถิ่นได้

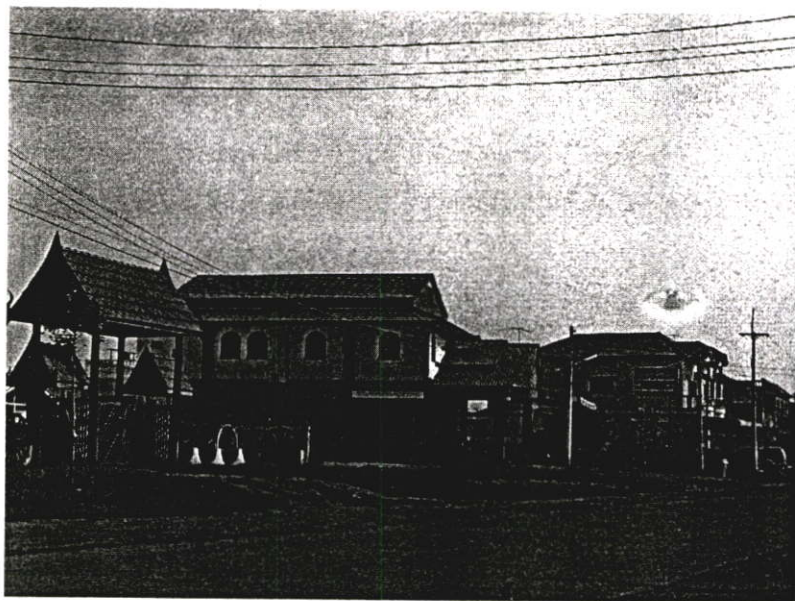
รูปที่ 4.6 แสดงอาคารร้านค้าในย่านพานิชยกรรมชุมชนบ้านเขว้า

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

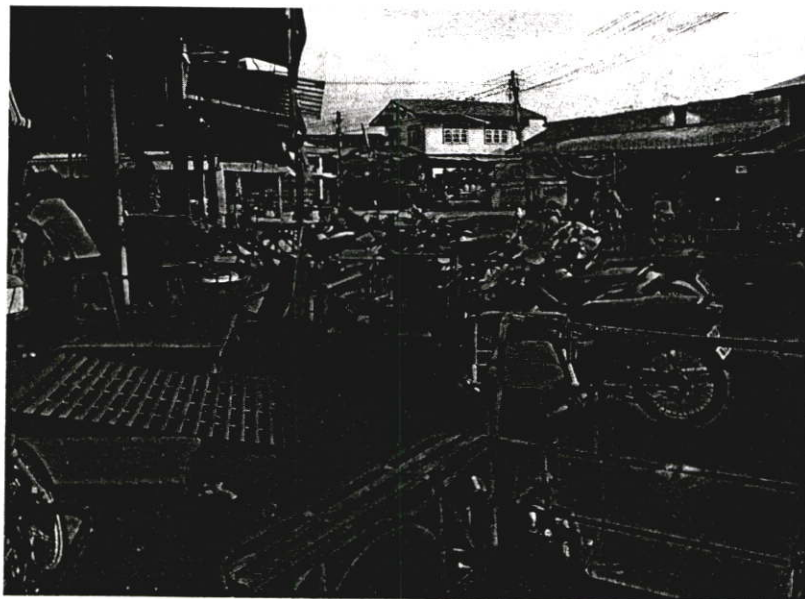
รูปที่ 4.7 แสดงอาคารร้านค้าในย่านพานิชยกรรมชุมชนบ้านเขว้า

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.8 แสดงอาคารร้านค้าและรูปแบบสถาปัตยกรรมป้ายหน้าร้านที่แตกต่าง

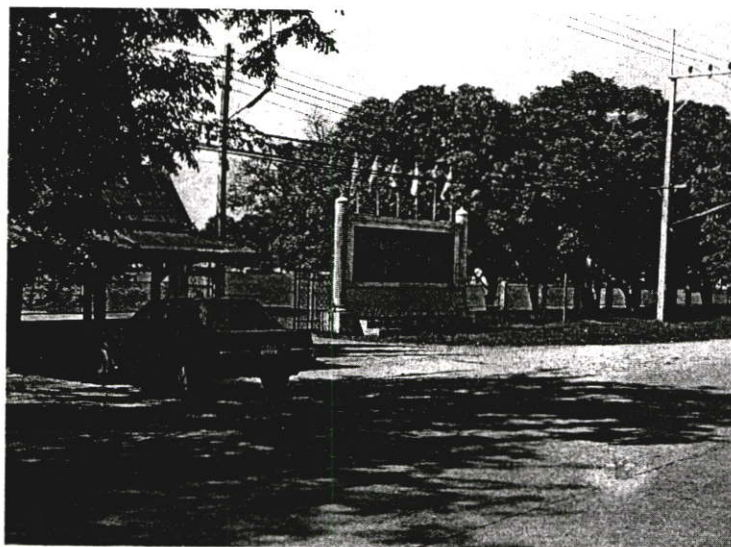
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.9 แสดงขาดการจัดการที่จอดรถให้แก่ชุมชนทำให้เกิดความไม่ประทับใจ

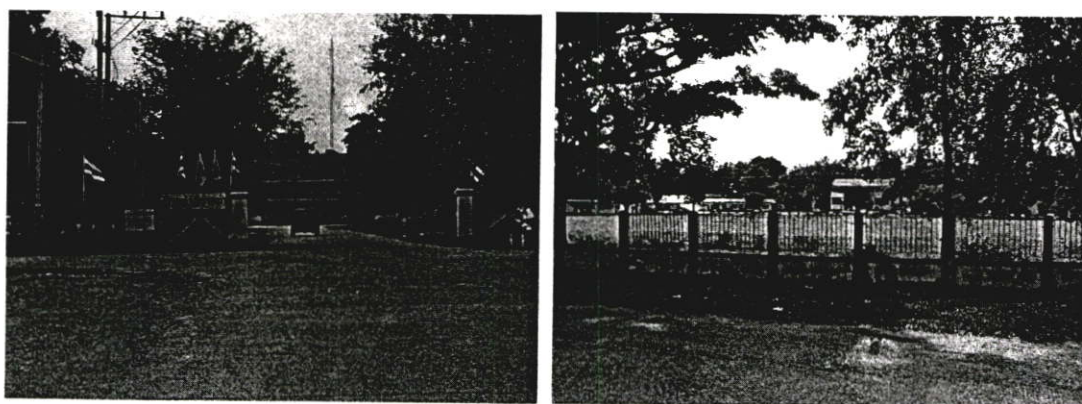
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

ย่านสถานที่ราชการ สถานที่ราชการสำคัญได้แก่ โรงพยาบาลอำเภอบ้านเขว้า ที่ว่าการอำเภอบ้านเขว้า สถานีตำรวจภูธรอำเภอบ้านเขว้า สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านเขว้า การไฟฟ้า การประปา สาธารณะสุขอำเภอ ธนาคารเพื่อเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน ไปรษณีย์ โทรเลขบ้านเขว้า ตั้งอยู่ทางตอนเหนือ เข้าถึงได้จากถนนเปรมประชาชั้น 3 ติดต่อกับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 225

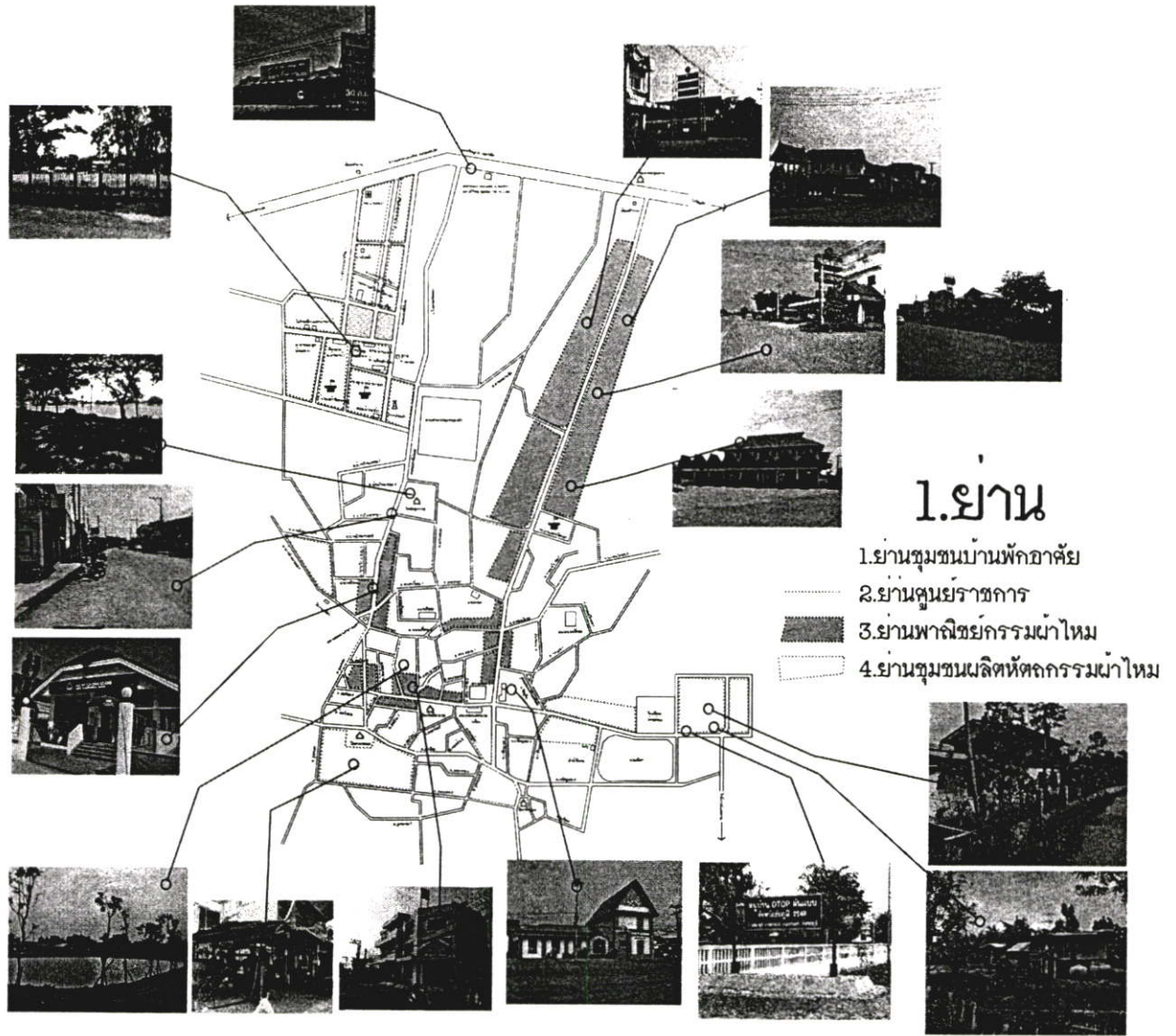
รูปที่ 4.10 แสดงย่านสถานที่ราชการชุมชนบ้านเขว้า

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.11 แสดงย่านสถานที่ราชการชุมชนบ้านเขว้า ทางเข้าที่ว่าการอำเภอ

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

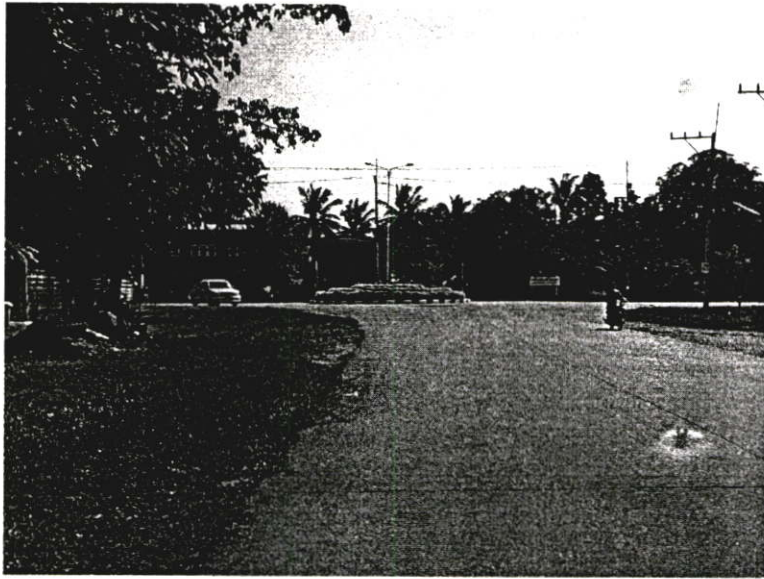

รูปที่ 4.12 แสดงแผนที่ผลการสำรวจ ย่าน

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

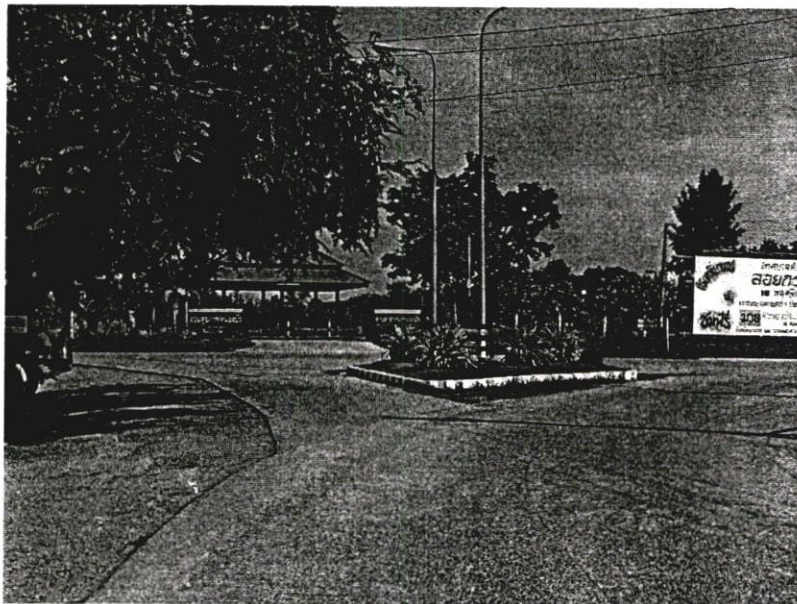
4.2.2.2 ผลการสำรวจที่ว่างโล่ง

ที่ว่างโล่งประเภทสวนหย่อม ยังขาดการพัฒนาให้มีรูปแบบที่สวยงาม เช่นวงเวียน บริเวณศูนย์ราชการ ทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัวและบริเวณทางเข้าสู่โครงการจากถนนสาย 255 ทั้ง 2 จุด

รูปที่ 4.13 แสดงที่ว่างโล่งประเภทสวนหย่อมทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัว

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.14 แสดงที่ว่างโล่งประเภทสวนหย่อมทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัว

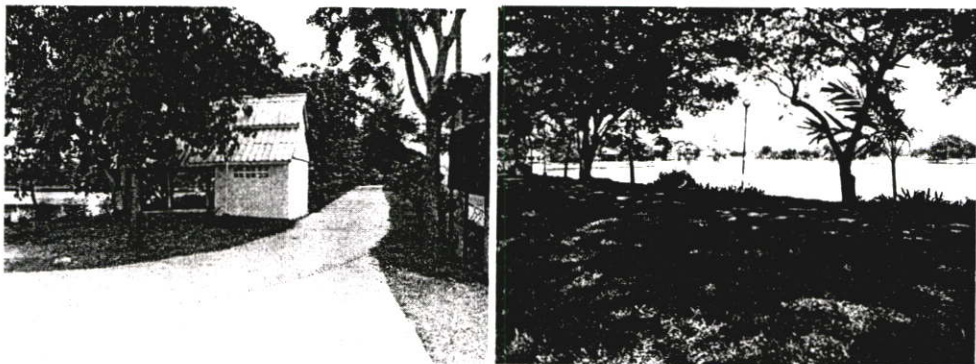
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

ที่ว่างโล่งประเภทลานกิจกรรม มีลานกิจกรรมที่สำคัญคือสวนสาธารณะหนองบัวที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนสำหรับพักผ่อน รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายทั้ง สนามเด็กเล่น งานประเพณี ลอยกระทงมีศาลานั่งพักที่มีสภาพขาดการดูแล ทางเดินปะปนกับลู่วิ่งและทางจักรยานยนต์ มีสวนหย่อมเฉพาะป้ายสวนสาธารณะด้านหน้า มีต้นไม้ยืนต้นปะปนกับลานพักผ่อน มีลานจอดรถรวมกัน โดยไม่ได้แบ่งแยกประเภทรถ

รูปที่ 4.15 แสดงที่ว่างโล่งประเภทลานกิจกรรม สวนสาธารณะหนองบัว

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.16 แสดงที่ทางวิ่งและทางเดินเพื่อสุขภาพ สวนสาธารณะหนองบัว

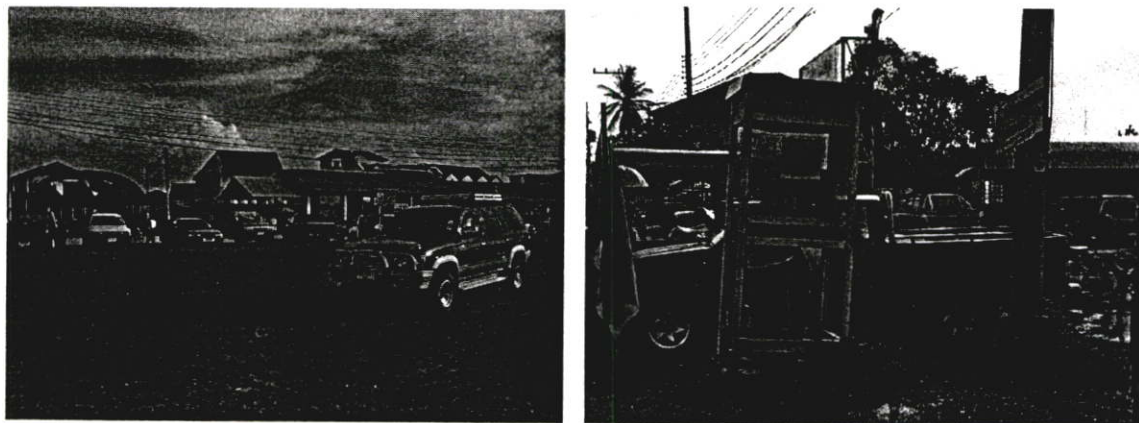
ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

ลานรอบสระหลวงมีลักษณะเป็นลานโล่ง มีสระน้ำตรงกลางลาน พื้นผิวหินคลุก สภาพกลางวันร้อนจัด มีห้องน้ำสาธารณะใกล้กับตลาดสดเทศบาล(ตลาดเย็น) ขาดการจัดเตรียมที่จอดรถทั้งรถท่องเที่ยว รถส่งสินค้า รถจักรยานยนต์ ทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมเชื่อมต่อกับตลาดสดเทศบาล(ตลาดเย็น) กิจกรรมที่จัดให้มีคือการส่งเสริมการขายสินค้าพื้นบ้าน ณ ลานสระหลวง และเป็นเวทีจัดแสดงแสง สี เสียง โดยใช้เวทีชั่วคราว

รูปที่ 4.17 แสดงที่ลานจอดรถสระหลวงที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.18 แสดงที่ลานจอดรถสระหลวงที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

ลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม มีลานคอนกรีตเพื่อให้เช่าพื้นที่วางขายของ ในช่วงตอนเย็น ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณถนนสาย 225 จอดรถยนต์ไม่มีระเบียบ เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ทางเดินไม่จัดให้ชัดเจน ขาดที่นั่งพักคอย ไม่มีชื่อสถานที่ ไม่มีการวางระบบไฟฟ้าแสงสว่างที่ดีทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกไฟฟ้าดูด

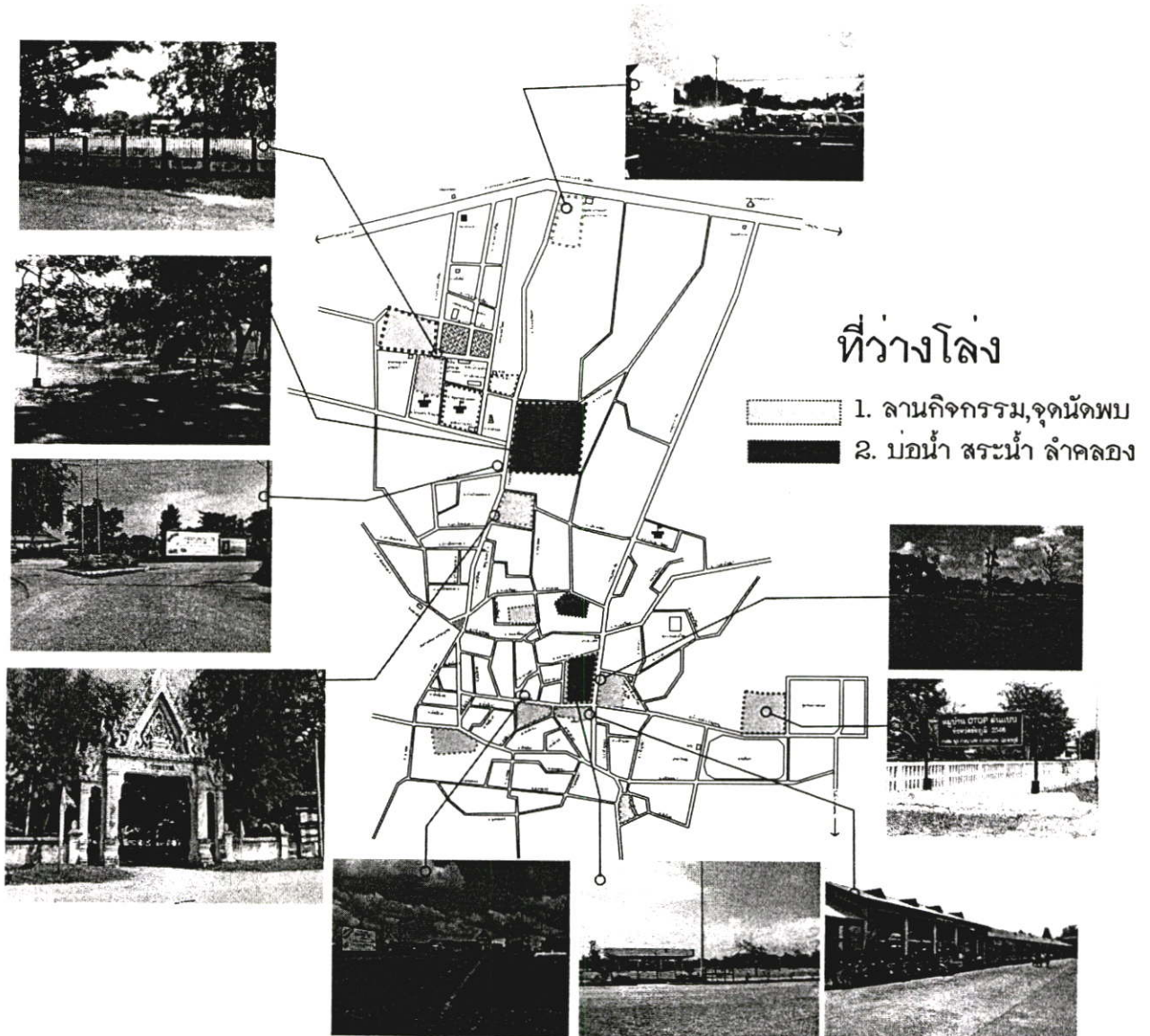
รูปที่ 4.19 แสดงที่ลานกิจกรรมค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.20 แสดงที่ขาดที่จอดรถลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

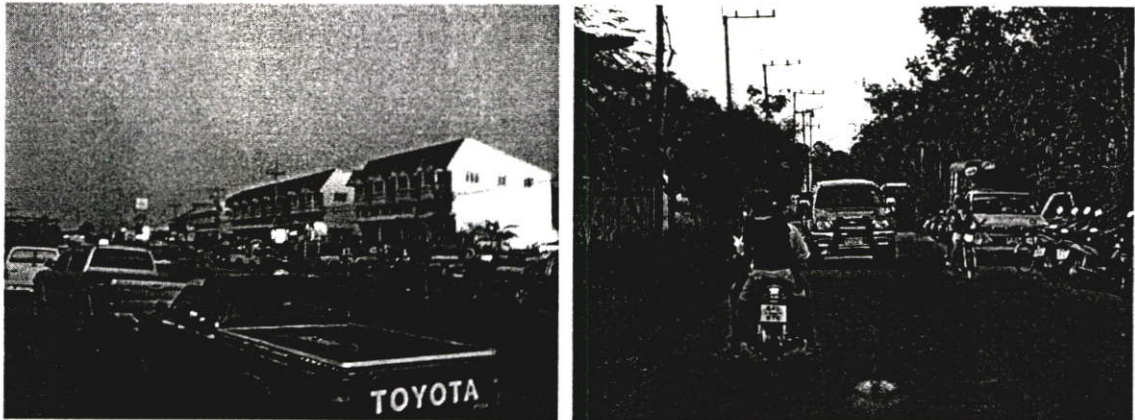
รูปที่ 4.21 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจที่ว่างโล่ง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

4.2.2.3 ผลการสำรวจทางสัญจร

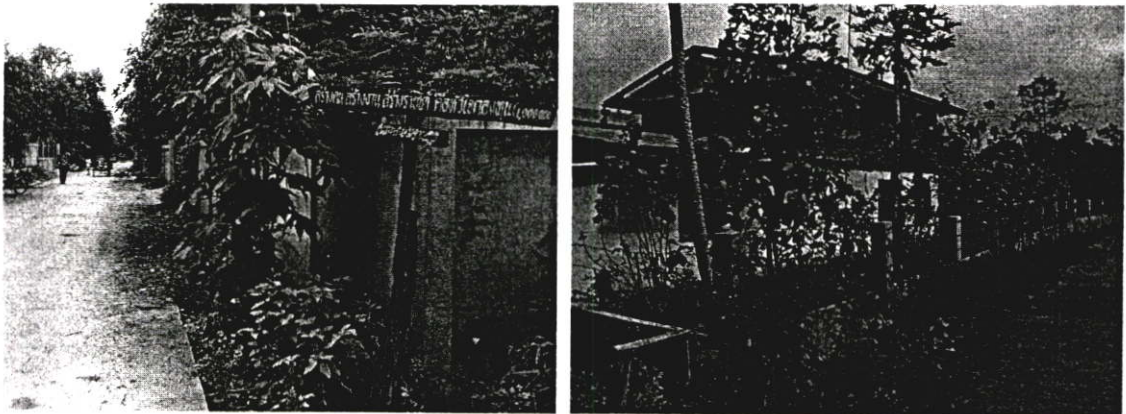
เส้นทางหมายเลข 225 ที่นำนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า ยังขาดการพัฒนาให้เกิดความรู้สึกถึงการชักนำเข้าสู่โครงการ ถนนผ่านศูนย์ราชการไม่มีการแบ่งแยกทางเดินเท้าออกจากทางสัญจรรถยนต์ บริเวณป้ายเชื้อเชิญเข้าสู่โครงการ ไม่มีการจัดตกแต่งภูมิทัศน์และสวนหย่อม ถนนบурพาชัยและถนนเปรมประชาไม่มีทางสัญจรด้วยเท้าที่ชัดเจนส่วนมากจะเดินบนถนน ถนนสายมัชฌิมาหน้าวัดมัชฌิมาไม่มีทางเท้าและมีแผงลอยขายของกีดขวางทางจราจร บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมขาดการจัดที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบัสทัศนาวจร ชุมชนบ้านดอนถนนก่อนเข้าสู่โครงการ

ไม่มีการจัดปลูกต้นไม้ทำให้มีสภาพความแห้งแล้ง ภายในชุมชนบ้านด่อนบางช่วงไม่มีทางเท้าให้คนสัญจร

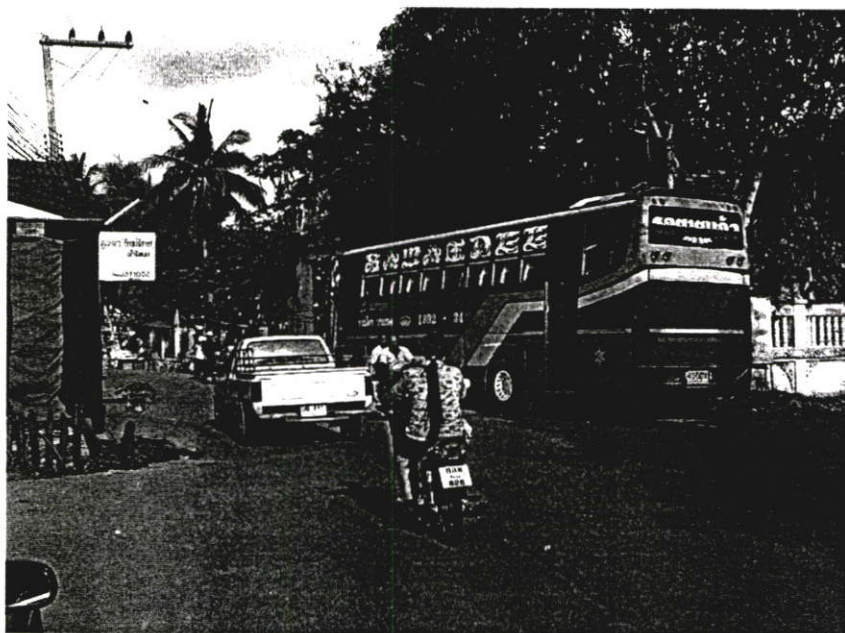
รูปที่ 4.22 แสดงที่จอดรถลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อคลองถมที่ติดขวางทางจราจรหลัก สาย 225

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

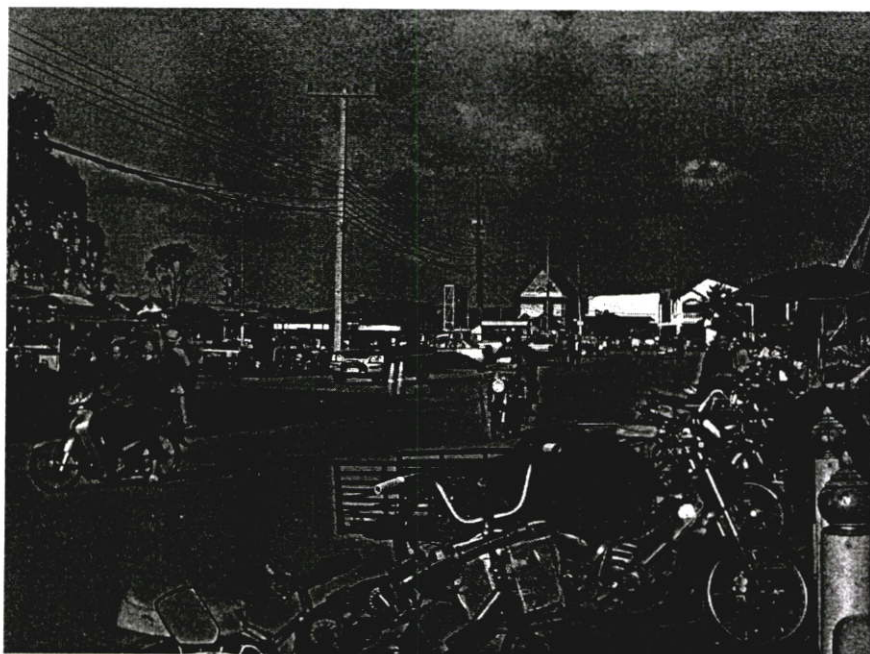
รูปที่ 4.23 แสดงที่ถนนภายในชุมชนบ้านด่อน

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.24 แสดงที่ลานจอดรถระหว่งที่ต่อเนื่องกับศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.25 แสดงปัญหาการจัดการที่จอดรถหน้าตลาดเทศบาล

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.26 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจทางสัญจร

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

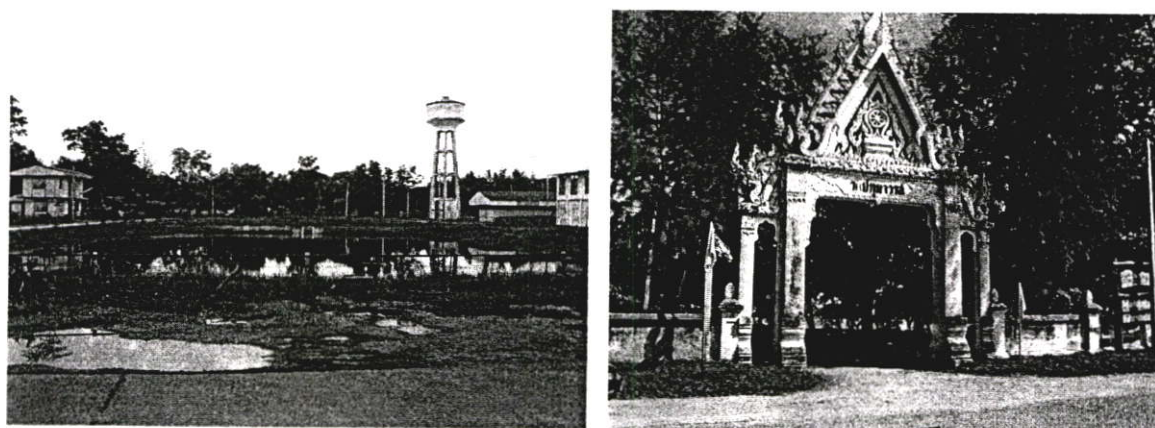
4.2.2.4 ผลการสำรวจที่หมายตา

ที่หมายตาที่ชัดเจนได้แก่ ป้ายบอกทางเข้าชุมชนบ้านเขว้าทั้ง 3 ทาง ชุมประตู่ทางเข้าวัดมัชฌิมาวาส วัดปทุมมาวาส ถึงเก็บน้ำสูงของการประปา ป้ายชื่อที่ทำการธนาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

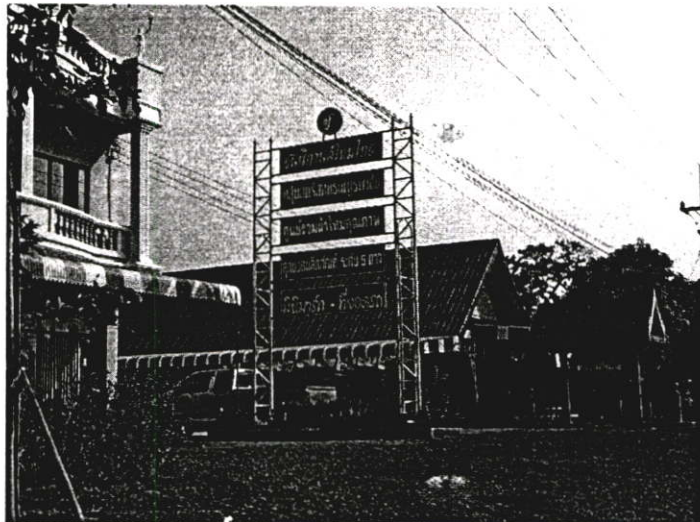
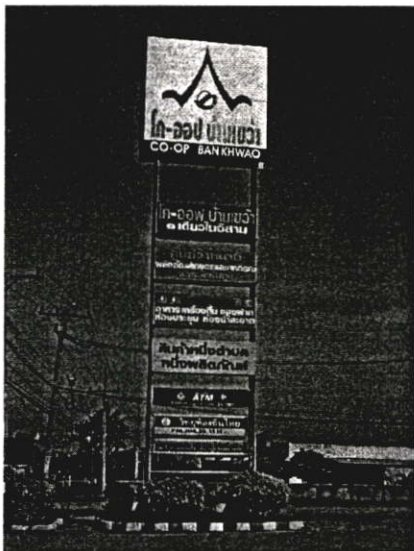
รูปที่ 4.27 แสดงที่หมายตาป้ายบอกทางเข้าชุมชนบ้านเขาวัว

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

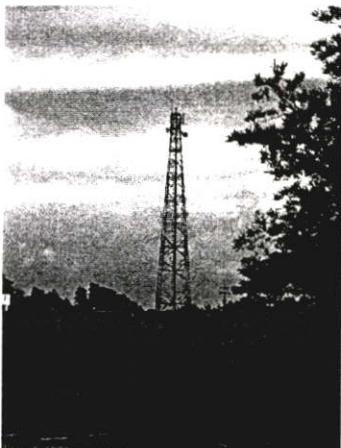
รูปที่ 4.28 แสดงที่หมายตาถังเก็บน้ำสูง ชุ่มประตู่ทางเข้าวัด

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

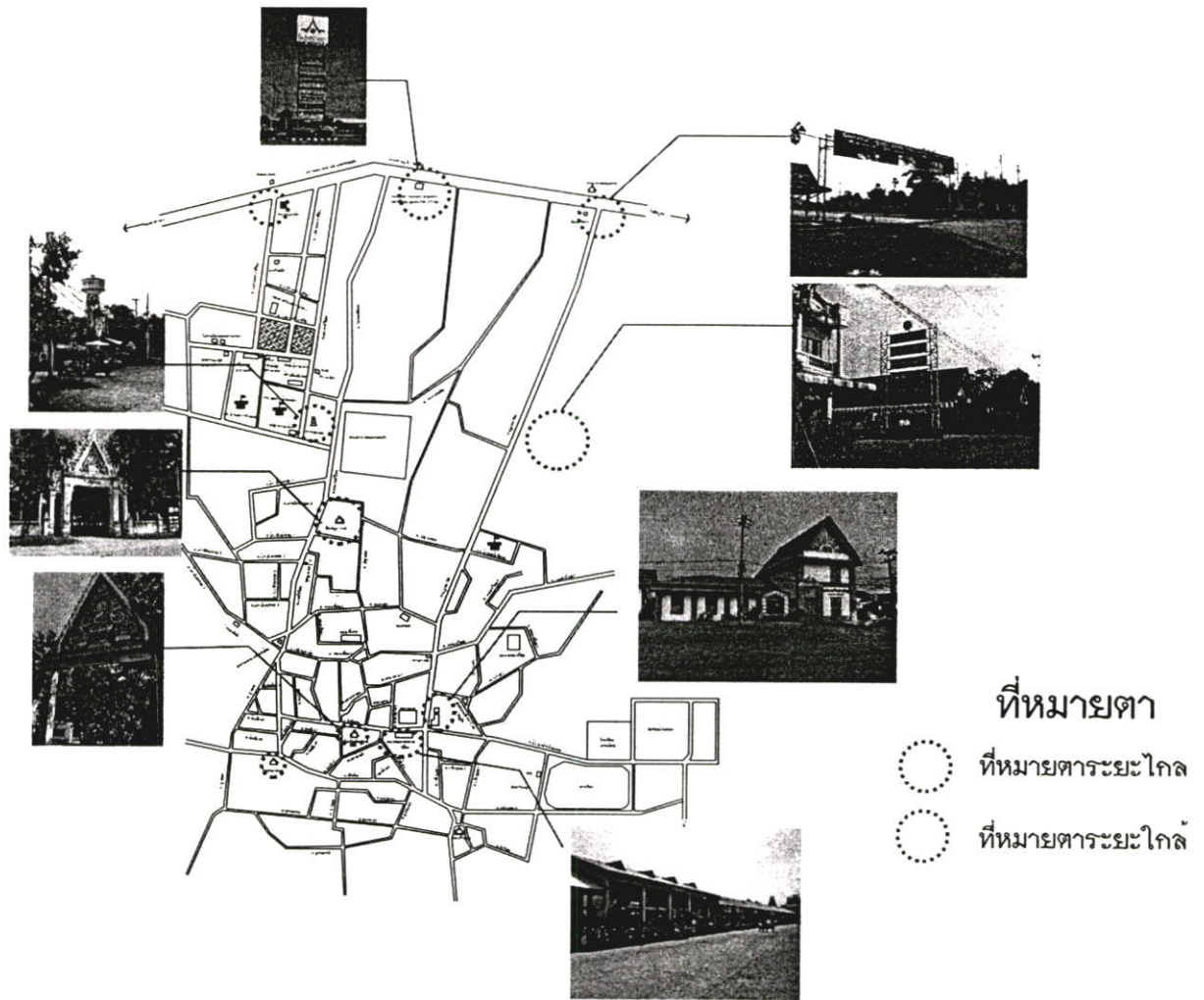
รูปที่ 4.29 แสดงที่หมายตาป้ายแสดงชื่อร้านค้า

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.30 แสดงที่หมายตาเสาโทรศัพท์ เสาไฟฟ้าและอาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.31 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจที่หมายตา

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

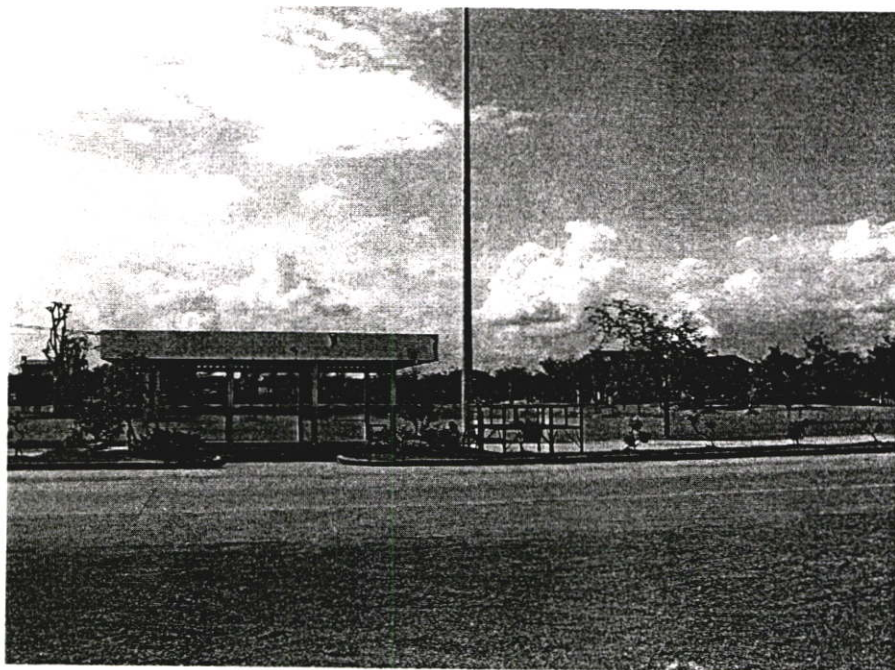
4.2.2.5 ผลการสำรวจที่สิ่งประกอบบริเวณ

สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนช่วยเพิ่มสีสันและสร้างควมมีชีวิตชีวาให้กับเมือง

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้ายังไม่มีอาคารบริการนักท่องเที่ยว
สถานักท่องเที่ยว มีอยู่จุดเดียวคือด้านหน้าอาคารศูนย์เผยแพร่ผ้าไหม

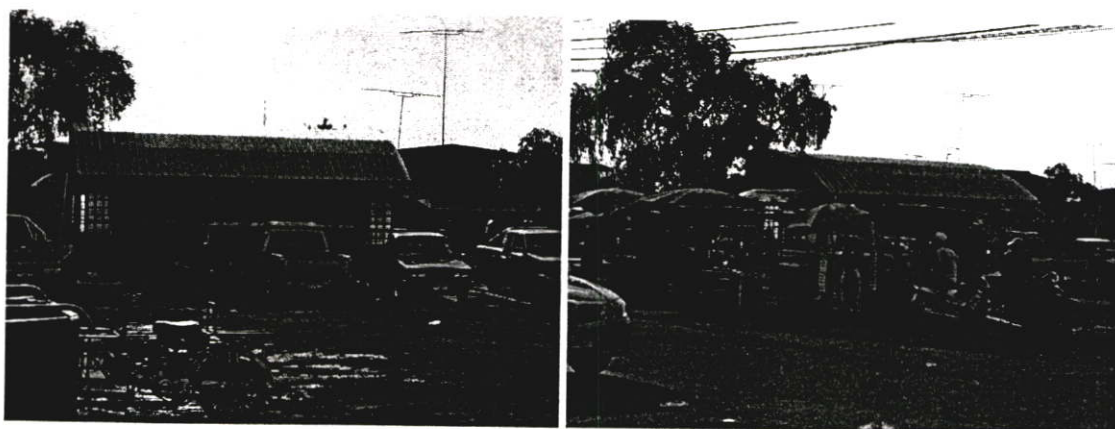
ร้านขายอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว บริเวณ สระหลวง พบเพียงร้านขายอาหารอีสาน
และร้านขายกล้วยเดี่ยว

ห้องน้ำบริการนักท่องเที่ยว จะอยู่บริเวณลานสระหลวง เพียงจุดเดียว บริเวณที่นั่งพักคอย ที่นัดพบ ไม่มีให้เห็นในพื้นที่

รูปที่ 4.32 แสดงสิ่งก่อสร้าง ศาลานักท่องเที่ยว

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.33 แสดงสิ่งก่อสร้าง ห้องน้ำบริเวณลานสระหลวง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

สิ่งประกอบบริเวณ

ม้านั่ง โต๊ะ เก้าอี้ พบเห็นน้อยมาก จะมีอยู่บริเวณหน้าอาคารพาณิชย์ ร้านค้า

ศาลาพักผ่อน โดยจะมีบริเวณหน้าโรงเรียน

ป้ายบอกชื่อร้านค้า ส่วนใหญ่เป็นของผู้ประกอบการขายผ้าไหมเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของแต่ละร้าน ไม่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง

ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร พบน้อยมาก ส่วนใหญ่ที่พบจะอยู่บริเวณย่านสถานที่ราชการเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลนโยบายและไม่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง ไม่มีป้ายบอกข้อมูลข่าวสารสำหรับนักท่องเที่ยว

ตู้บริการ ATM. มี จุดคือที่ด้านหน้า ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลผ้าไหม และธนาคารไทยพาณิชย์ เสาไฟส่องสว่าง

ป้ายบอกสถานที่ มี 2 จุดคือป้ายบอกชื่อชุมชนบ้านเขว้ามีลักษณะเล็กมองแล้วไม่เด่น ป้ายบอกชื่อชุมชนบ้านด่อน ลักษณะเด่นชัดก่อนเข้าชุมชน

ป้ายโฆษณา พบเห็นน้อยมากจะอยู่บริเวณริมถนนสาย 225 โดยไม่มีการกำหนดที่วาง บางป้ายบดบังทัศนียภาพร้านค้าผ้าไหม

ถังขยะ ขาดรูปแบบเฉพาะ โดยมากเป็นถังขยะสำเร็จรูป

ไฟฟ้าแสงสว่าง ส่วนใหญ่เป็นเสาไฟสำเร็จรูป

รถเข็นขายของ พบเห็นได้บริเวณหน้าวัดมิ่งขวัญมาวาส และลานจอดรถหน้าตลาดเทศบาล

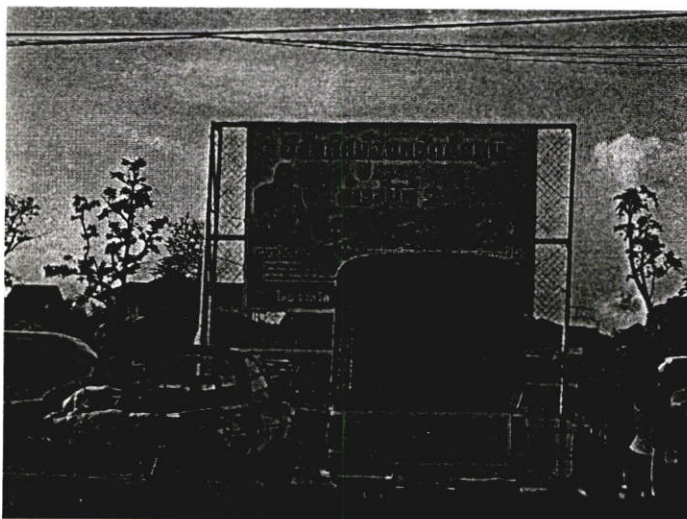

รูปที่ 4.34 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ม้านั่งพักผ่อน

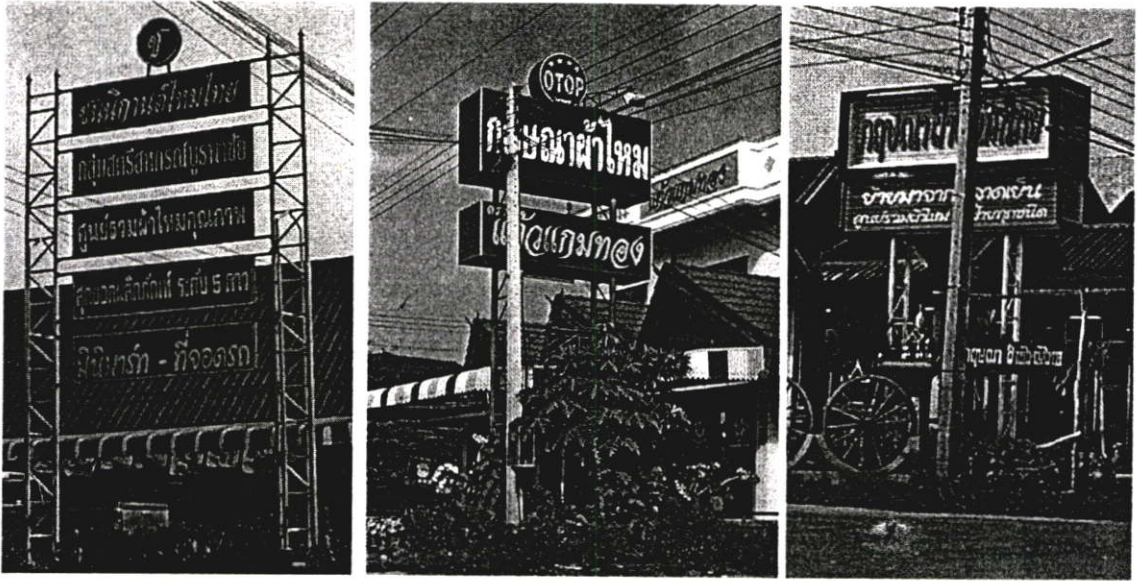
รูปที่ 4.35 แสดงสิ่งประกอบบริเวณและศาลาพักคอยรถหน้าโรงเรียนอนุบาลบ้านเขวาส

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

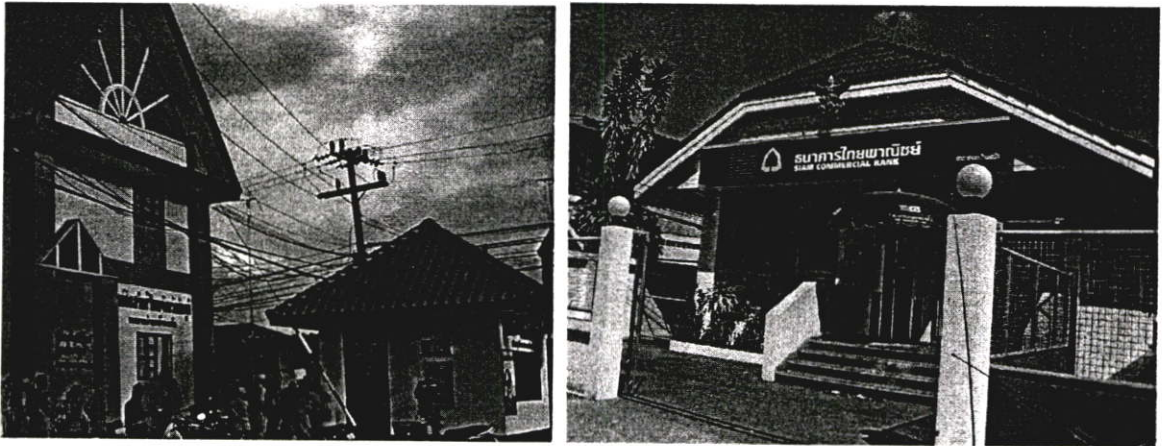
รูปที่ 4.36 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

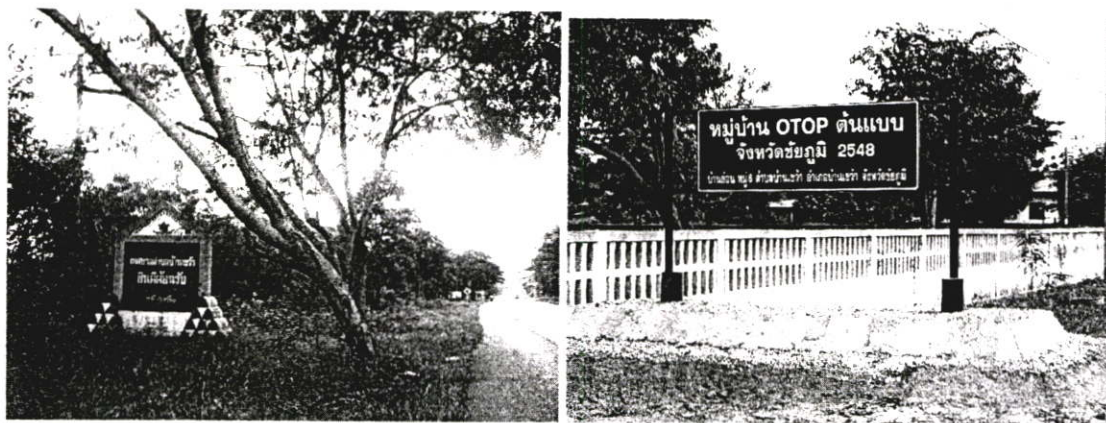
รูปที่ 4.37 แสดงป้ายแสดงชื่อร้านค้า

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

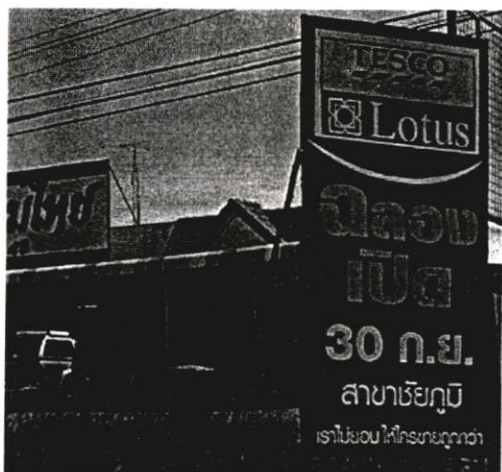
รูปที่ 4.38 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ตู้บริการ ATM. ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลผ้าไหม และธนาคารไทยพาณิชย์

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.39 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ป้ายบอกชื่อชุมชน

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

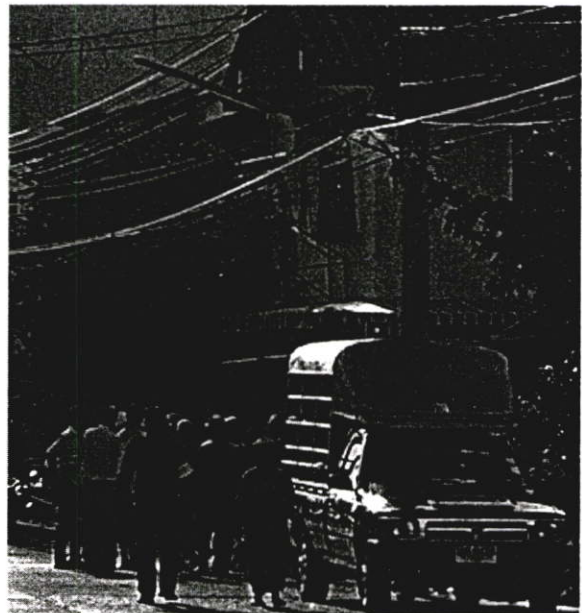
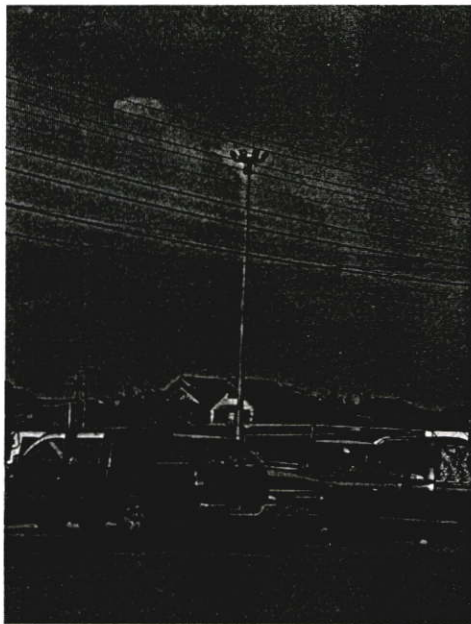
รูปที่ 4.40 แสดงสิ่งประกอบบริเวณป้ายโฆษณาริมถนนสาย 225 และหน้าสวนสาธารณะหนองบัว

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

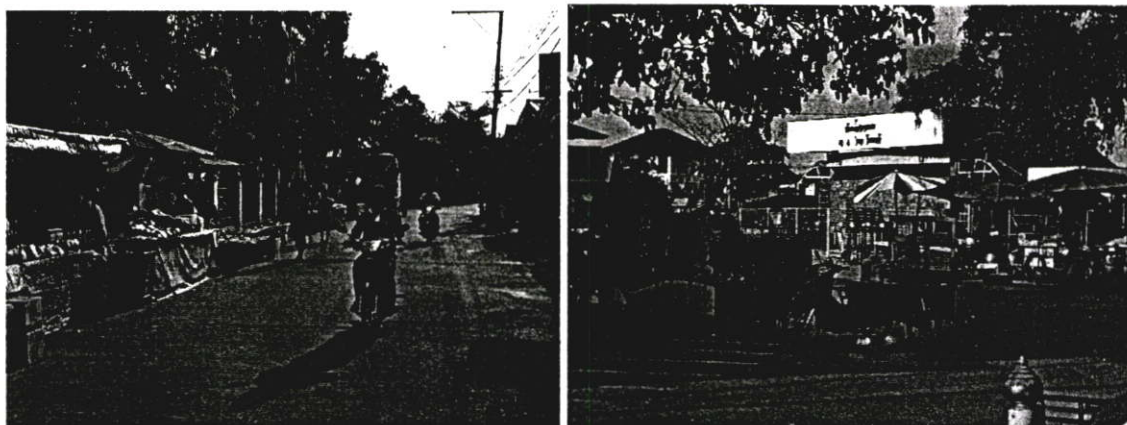
รูปที่ 4.41 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ดั้งขยะ โดยมากเป็นดั้งขยะสำเร็จรูป

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

รูปที่ 4.42 แสดงสิ่งประกอบบริเวณ ไฟฟ้าแสงสว่างถนนระหลวง

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

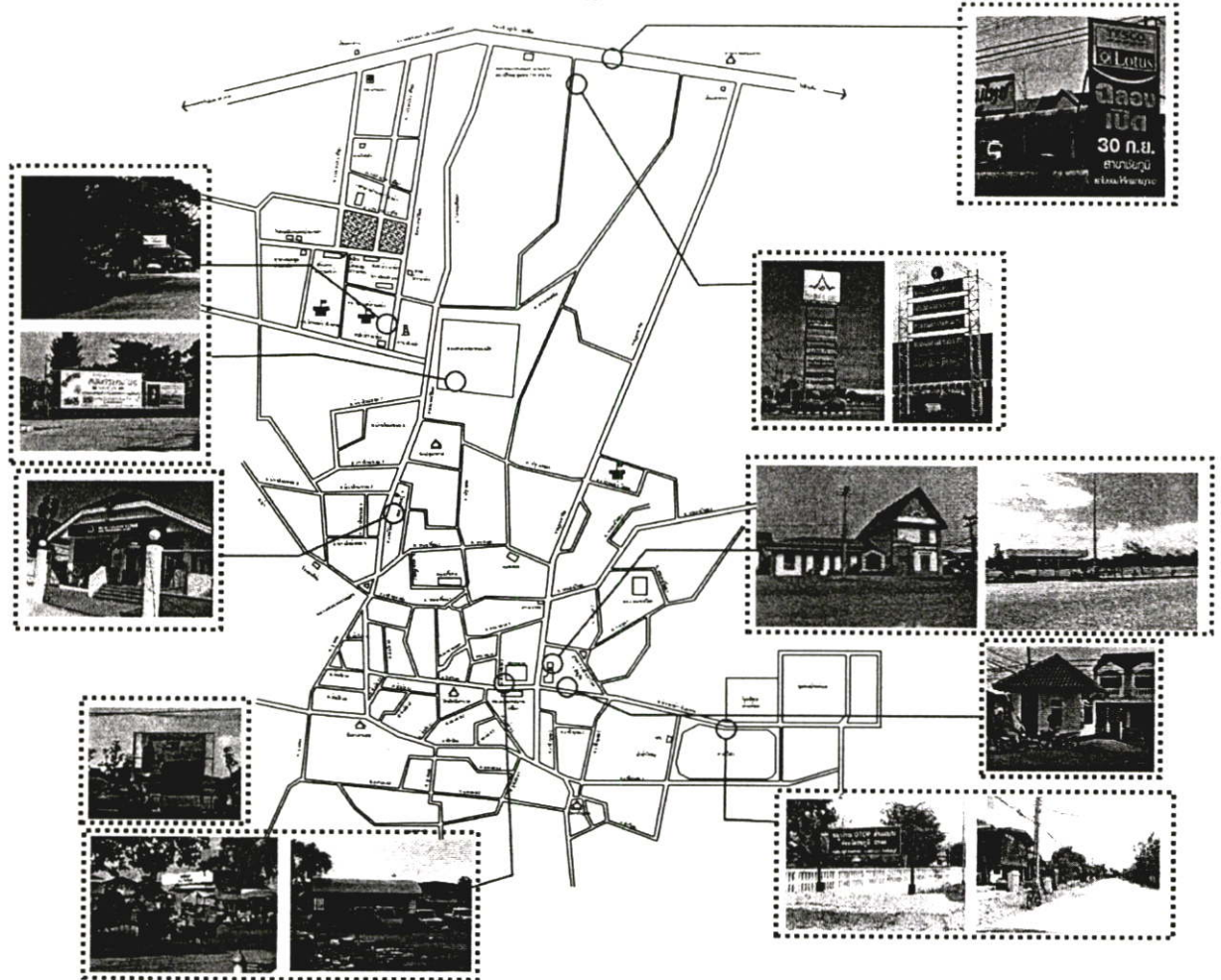
รูปที่ 4.43 แสดงสิ่งประกอบ บริเวณหน้าวัดมัชฌิมาวาส และลานจอดรถหน้าตลาดเทศบาล

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

○ สิ่งก่อสร้าง

○ สิ่งประกอบบริเวณ

รูปที่ 4.44 แสดงแผนที่แสดงการสำรวจสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

ที่มา : จากการสำรวจเดือนมกราคม 2549

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าความถี่ร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าความถี่ร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ในการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า 5 ด้าน ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ย่าน
2. ที่ว่างโล่ง
3. เส้นทางสัญจร
4. ที่หมายตา
5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าความถี่ร้อยละข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว บริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้าของกลุ่มประชาชนท้องถิ่น 5 ด้าน ดังหัวข้อต่อไปนี้

1. ย่าน
2. ที่ว่างโล่ง
3. เส้นทางสัญจร
4. ที่หมายตา
5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องต่างๆ ข้างต้นในรูปแบบตารางประกอบการสรุปผลความคิดเห็นของกลุ่มนักท่องเที่ยวและกลุ่มประชาชนในท้องถิ่น

4.3.2 ผลจากการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการศึกษาพฤติกรรม ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จำนวน 100 คน และกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นจำนวน 85 คน เป็นการศึกษาถึงสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ความต้องการของชุมชน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.1 การจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักท่องเที่ยว

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	100	100.00
ชาย	46	46.00
หญิง	54	54.00
2. อายุ	100	100.00
ต่ำกว่า 20 ปี	14	14.00
20 - 35 ปี	45	45.00
35 - 50 ปี	28	28.00
50 ปี ขึ้นไป	13	13.00
3. อาชีพ	100	100.00
รับราชการ	44	44.00
เจ้าของกิจการ	21	21.00
นักเรียน นักศึกษา	18	18.00
พนักงานบริษัทเอกชน	7	7.00
ชาวสวน ชาวไร่	10	10.00
4. การจะกลับมาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้าอีกครั้ง	100	100.00
1 ครั้ง	41	41.00
2 ครั้ง	32	32.00
3 ครั้ง	20	20.00
4 ครั้ง	7	7.00
5. จุดประสงค์หลักของท่านที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า	109	100.00
มาเลือกซื้อผ้าไหมบ้านเขว้า	36	33.03
ชมวัฒนธรรมการผลิตผ้าไหม	18	16.51
จับจ่ายซื้อของพื้นเมือง	46	42.20
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	9	8.26

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. การกลับมาเที่ยวอีกครั้ง	100	100.00
ไม่กลับมาอีก	9	9.00
กลับมาอีก	91	91.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.00 ส่วนใหญ่มีอายุ 20-35 ปี ร้อยละ 45.00 รองลงมา 35-50 ปี ร้อยละ 28.00 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ ร้อยละ 44.00 รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ ร้อยละ 21.00 ส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า 1 ครั้ง ร้อยละ 41.00 จุดประสงค์หลักที่มามีเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ จับจ่ายซื้อของพื้นเมือง ร้อยละ 42.20 รองลงมา คือ มาเลือกซื้อผ้าไหมบ้านเขว้า ร้อยละ 33.03

ตอนที่ 2 ข้อมูลวิเคราะห์ค่าร้อยละเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ปัญหา และอุปสรรคในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม

ย่าน	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ใดที่น่าสนใจเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)	160	160.00
บริเวณสวนสาธารณะ	34	34.00
บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า	68	68.00
บริเวณชุมชนพื้นบ้าน	58	58.00
2. การให้มีการส่งเสริมกิจกรรม เช่น จัดเทศกาล นิทรรศการงานเฉลิมฉลอง ต่าง ๆ	100	100.00
ควร โปรดตอบข้อ (2.1)	97	97.00
ไม่ควร	3	3.00
2.1 บริเวณควรให้มีการจัดเทศกาล นิทรรศการ และงานเฉลิมฉลองต่างๆ	60	60.00
สะพานและศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม	8	8.00
วัดปทุมมาวาส	12	12.00
สวนสาธารณะสระบัว	17	17.00
ตลาดนัดสินค้าพื้นบ้าน	0	0.00

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ย่าน	จำนวน	ร้อยละ
3. ปัญหาที่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมบริเวณชุมชนบ้านเขว้า	100	100.00
ความแออัดของย่านการค้า และย่านพักอาศัย	30	30.00
การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก	15	15.00
กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน	55	55.00
4. บริเวณใดที่ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	203	100.00
สะพาน	69	33.99
ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า	32	15.76
สวนสาธารณะสระบัว	60	60.00
ชุมชนผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า	42	20.69

จากตารางที่ 4.2 พบว่า สถานที่ที่นักท่องเที่ยวสนใจเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า ร้อยละ 42.50 รองลงมาคือ บริเวณชุมชนพื้นบ้าน ร้อยละ 36.25 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าควรจะมีการส่งเสริมกิจกรรม เช่น จัดเทศกาล นิทรรศการ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ ร้อยละ 60.63 และควรที่จะจัดที่บริเวณ สะพานและศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ร้อยละ 37.50 ส่วนปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน ร้อยละ 34.38 รองลงมาคือ ความแออัดของย่านการค้า และย่านพักอาศัย ร้อยละ 18.75 ส่วนบริเวณที่นักท่องเที่ยวคิดว่าควรมีการปรับปรุง คือบริเวณสะพาน ร้อยละ 33.99 รองลงมาคือ สวนสาธารณะสระบัว ร้อยละ 60.00 และบริเวณชุมชนผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า ร้อยละ 20.69

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

ที่ว่างโล่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. บริเวณใดที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อนใจ	100	100.00
บริเวณสระหลวง	21	21.00
สวนสาธารณะสระบัว	29	29.00
ตลาดนัดสินค้าพื้นบ้าน	20	20.00
ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม	30	30.00
2. ความเพียงพอของสวนสาธารณะต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว	100	100.00
เพียงพอ	65	65.00
ไม่เพียงพอ โปรดตอบข้อ (2.1)	35	35.00
2.1 บริเวณที่ควรจัดให้มีสวนสาธารณะ		
ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม	39	39.00
สวนสาธารณะหนองบัว	3	3.00
สระหลวง	22	22.00
โรงเรียนบ้านด่อน	1	1.00
3. ความคิดเห็นในการพัฒนาบริเวณ โดยรอบศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมให้เป็น ลานวัฒนธรรม ประจำชุมชนบ้านเขว้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม	100	100.00
เห็นด้วย	95	95.00
ไม่เห็นด้วย	5	5.00
4. ควรสิ่งประกอบบริเวณที่ควรจะมีเพิ่มสวนสาธารณะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	800	100.00
ป้ายบอกข้อมูล	90	11.25
ถังขยะ	91	11.38
ศาลาที่พัก	83	10.38
ไฟฟ้าและแสงสว่าง	93	11.63
โทรศัพท์สาธารณะ	90	11.25

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ที่ว่างโล่ง	จำนวน	ร้อยละ
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	84	10.50
มานั่งพักผ่อน	84	10.50
ป้ายบอกทาง	68	8.50
ชุ่มชื้น	67	8.38
ที่ค้ำน้ำบริการ	50	6.25

จากตารางที่ 4.3 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นใช้บริเวณศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม เป็นสถานที่สำหรับพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อนใจ ร้อยละ 30.00 รองลงมาคือบริเวณสวนสาธารณะหนองบัว ร้อยละ 29.00 และบริเวณสะพาน ส่วนใหญ่คิดว่าสวนสาธารณะเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 65.00 คิดว่า ควรจัดให้มีสวนสาธารณะที่บริเวณศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ร้อยละ 39.00 และเห็นด้วยถ้าจะพัฒนาบริเวณโดยรอบศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมให้เป็นลานวัฒนธรรมประจำชุมชนบ้านเขว้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้อยละ 95.00

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

เส้นทางสัญจร	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีเดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า	100	100.00
รถโดยสารประจำทาง	21	21.00
รถยนต์ส่วนตัว	72	72.00
รถรับจ้าง	7	7.00
2. ปัญหาที่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว	100	100.00
ถนนค่อนข้างคับแคบ	43	43.00
การจราจรติดขัด	8	8.00
ที่จอดรถไม่เพียงพอ	29	29.00
ขาดทางเท้าและจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว	20	20.00

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

เส้นทางสัญจร	จำนวน	ร้อยละ
3. สิ่งประกอบบริเวณเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวบริเวณ ชุมชนบ้านเขว้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	561	100.00
ป้ายบอกข้อมูล	46	8.20
ถังขยะ	45	8.02
ศาลาที่พัก	43	7.66
ไฟฟ้าและแสงสว่าง	88	15.69
โทรศัพท์สาธารณะ	38	6.77
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	43	7.66
ม้านั่งพักผ่อน	37	6.60
ป้ายบอกทาง	91	16.22
ต้นไม้	43	7.66
ทางรถจักรยาน	54	9.63
ฟุตบอล	33	5.88

จากตารางที่ 4.4 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้าโดยรถยนต์ ส่วนตัวร้อยละ 72.00 รองลงมาเป็นรถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 21.00 ปัญหาที่นักท่องเที่ยวประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวคือ ถนนค่อนข้างคับแคบ ร้อยละ 43.00 รองลงมาก็คือ ที่จอดรถไม่เพียงพอ ร้อยละ 29.00 และปัญหา ขาดทางเท้าและจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว ร้อยละ 20.00 โดย สิ่งประกอบบริเวณสำหรับเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าควรมี ป้ายบอกทาง มากที่สุด ร้อยละ 16.22 รองลงมาก็คือ ไฟฟ้าและแสงสว่าง คิดเป็น ร้อยละ 15.69

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

ที่หมายตา	จำนวน	ร้อยละ
1. มีสถานที่ที่สังเกตเห็นหรือที่หมายตา บริเวณชุมชนบ้านเขว้า	100	100.00
มี	23	23.00
ไม่มี	77	77.00
2. สิ่งที่เป็นคือสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน	100	100.00
อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า	34	34.00
สวนสาธารณะหนองบัว	11	11.00
ซุ้มประตูวัด	28	28.00
ป้ายบอกทางเข้าชุมชนบ้านเขว้า	27	27.00

จากตารางที่ 4.5 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้าไม่มีจุดสังเกตเห็นหรือที่หมายตาบริเวณชุมชนบ้านเขว้า ร้อยละ 77.00 และสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาคือ ซุ้มประตูวัด ร้อยละ 28.00

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน	ร้อยละ
1. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)	901	100.00
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	94	10.43
ตู้ ATM	59	6.55
ป้ายบอกข้อมูล	58	6.44
ถังขยะ	80	8.88
ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว	61	6.77
ป้อมยาม	83	9.21
โทรศัพท์สาธารณะ	65	7.21
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	56	6.22
ม้านั่ง	61	6.77
ซุ้มโฆษณา	64	7.10
ที่คั่นน้ำบริการ	60	6.66
ต้นไม้	57	6.33
เสาไฟ	36	4.00
ร้านขายอาหารประจำถิ่น	67	7.44
2. การปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่นสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า รวมทั้งสิ่งประกอบ บริเวณ เช่น ซุ้ม ป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯ	100	100.00
ควร	91	91.00
ไม่ควร	9	9.00

จากตารางที่ 4.6 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้อยละ 10.43 รองลงมาคือ ป้อมยาม ร้อยละ 9.21 ส่วนรูปแบบของสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่มีอยู่เดิมและสร้างขึ้นใหม่ ควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น ร้อยละ 91.00

ชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับประชาชนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.7 การจำแนกข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นประชาชนท้องถิ่น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	85	100.00
ชาย	48	56.47
หญิง	37	43.53
2. อายุ	85	100.00
ต่ำกว่า 20 ปี	7	8.24
20 - 35 ปี	30	35.29
35 - 50 ปี	30	35.29
50 ปี ขึ้นไป	18	21.18
3. วุฒิการศึกษา	85	100.00
ต่ำกว่าปริญญาตรี	42	49.41
สูงกว่าปริญญาตรี	12	14.12
อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า	25	29.41
ต่ำกว่ามัธยม	6	7.06
4. อาชีพ	85	100.00
รับราชการ,รัฐวิสาหกิจ	6	7.06
พนักงานบริษัทเอกชน	14	16.47
เจ้าของกิจการ	25	29.41
ทำไร่ทำสวน	19	22.35
นักเรียน,นักศึกษา	13	15.29
อื่น ๆ โปรดระบุ.....	8	9.41
5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้า	85	100.00
ต่ำกว่า 1 ปี	1	1.18
1-5 ปี	10	11.76
6-10 ปี	7	8.24
11-15 ปี	4	4.71

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 15 ปี	63	74.12
6. รายได้ต่อเดือน	85	100.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	30	35.29
5,001-10,000 บาท	28	32.94
10,001-15,000 บาท	14	16.47
มากกว่า 15,000 บาท	13	15.29

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.47 ส่วนใหญ่มีอายุ 20-35 ปี และ 35-50 ปี ร้อยละ 32.29 วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 49.41 รองลงมาคืออาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 29.41 อาชีพส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ ร้อยละ 29.41 รองลงมาคือ ทำไร่ทำสวน ร้อยละ 22.35 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้าเป็นระยะเวลา มากกว่า 15 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.12 รองลงมาคือ 1-5 ปี ร้อยละ 11.76 และ 6-10 ปี ร้อยละ 8.24 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 35.29 รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 32.94

ตอนที่ 2 ข้อมูลวิเคราะห์ค่าร้อยละเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรค
ในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม

ย่าน	จำนวน	ร้อยละ
1. บริเวณที่ใช้เป็นที่รวมกิจกรรม	85	100.00
วัด	12	14.12
สถานที่ราชการ	2	2.35
โรงเรียน	8	9.41
สวนสาธารณะ	62	72.94
อื่น ๆ ระบุ.....	1	1.18
2. ความหนาแน่นของย่านการค้าและที่พักนักท่องเที่ยวมีความหนาแน่นมาก	85	100.00
น้อยเพียงใด		
หนาแน่นน้อย	48	56.47
หนาแน่นปานกลาง	30	35.29
หนาแน่นมาก	7	8.24
3. ความคิดเห็นในการจัดระเบียบรูปแบบสถาปัตยกรรมให้กับร้านค้าผ้าไหม	85	100.00
บริเวณชุมชน บ้านเขว้า		0.00
เห็นด้วย	85	100.00
ไม่เห็นด้วย	0	0.00
4. ปัญหาที่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม	85	100.00
ความแออัดของย่านการค้า	16	18.82
การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก	50	58.82
กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน	19	22.35

จากตารางที่ 4.8 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ใช้สวนสาธารณะเป็นที่รวมกิจกรรมคิดเป็นร้อยละ 72.94 รองลงมาคือ วัด ร้อยละ 14.12 และโรงเรียน ร้อยละ 9.41 ส่วนใหญ่คิดว่าย่านการค้าและที่พักนักท่องเที่ยวมีความหนาแน่นน้อย ร้อยละ 56.47 ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการจัดระเบียบรูปแบบสถาปัตยกรรมให้กับร้านค้าผ้าไหม บริเวณชุมชน บ้านเขว้า คิดเป็นร้อยละ 100.00 ส่วน

ปัญหาที่ประชาชนส่วนใหญ่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมคือ การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 22.35

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

ที่ว่างโล่ง	จำนวน	ร้อยละ
1. ความเพียงพอของที่ว่างโล่งสำหรับพักผ่อนบริเวณชุมชนบ้านเขว้า	85	100.00
เพียงพอ	14	16.47
ไม่เพียงพอ	71	83.53
2. ความเพียงพอของลานกิจกรรมที่เป็นแหล่งบริการชุมชน	85	100.00
เพียงพอ	13	15.29
ไม่เพียงพอ	72	84.71
3. ความเพียงพอของสวนสาธารณะ	85	100.00
เพียงพอ	18	21.18
ไม่เพียงพอ	67	78.82
4. ความเพียงพอของสนามเด็กเล่น	85	100.00
เพียงพอ	12	14.12
ไม่เพียงพอ	73	85.88
5. ความคิดเห็นในการพัฒนาบริเวณโดยรอบสะพานเป็นลานกิจกรรม ลานค้าขาย สีนค้าพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และ แหล่งเผยแพร่วัฒนธรรม ประจำบ้านเขว้า	85	100.00
เห็นด้วย	82	96.47
ไม่เห็นด้วย	3	3.53

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ที่ว่างโล่ง	จำนวน	ร้อยละ
6. สิ่งประกอบบริเวณสวนสาธารณะที่ควรมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	654	100.00
ป้ายบอกข้อมูล	71	10.86
ถังขยะ	44	6.73
ศาลาที่พัก	81	12.39
ไฟฟ้าและแสงสว่าง	76	11.62
โทรศัพท์สาธารณะ	51	7.80
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	78	11.93
ม้านั่งพักผ่อน	79	12.08
ป้ายบอกทาง	74	11.31
ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	31	4.74
ที่คั่นน้ำบริการ	69	10.55

จากตารางที่ 4.9 พบว่าประชาชนบริเวณชุมชนบ้านเขว้าส่วนใหญ่คิดว่าที่ว่างโล่งสำหรับพักผ่อนบริเวณชุมชนบ้านเขว้าไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 83.53 ส่วนใหญ่คิดว่าลานกิจกรรมที่เป็นแหล่งบริการชุมชนไม่เพียงพอต่อความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 84.71 ส่วนใหญ่คิดว่าสวนสาธารณะไม่เพียงพอต่อความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 78.82 ส่วนใหญ่คิดว่าสนามเด็กเล่นไม่เพียงพอต่อความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 85.88 ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้าจะพัฒนาบริเวณโดยรอบสะพาน เป็นลานกิจกรรม ลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และแหล่งเผยแพร่วัฒนธรรมประจำบ้านเขว้า คิดเป็นร้อยละ 96.47 โดยสิ่งประกอบบริเวณที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีบริเวณสวนสาธารณะคือ ศาลาที่พัก ร้อยละ 12.39 รองลงมาคือ ม้านั่งพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 12.08

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

เส้นทางสัญจร	จำนวน	ร้อยละ
1. วิธีการเดินทางมาบริเวณชุมชนบ้านเขว้า	85	100.00
การเดินทางเท้า	2	2.35
รถจักรยานยนต์	17	20.00
จักรยาน	7	8.24
รถยนต์ส่วนตัว	53	62.35
รถโดยสารประจำทาง	6	7.06
รถสามล้อเครื่อง	0	0.00
2. ปัญหาที่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจร	85	100.00
ถนนค่อนข้างคับแคบ	66	77.65
การจราจรติดขัด	0	0.00
ที่จอดรถไม่เพียงพอ	6	7.06
ขาดทางเท้าและทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว	13	15.29
3. สิ่งประกอบบริเวณเส้นทางสัญจรบริเวณชุมชนบ้านเขว้าที่ควรมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	725	100.00
ป้ายบอกข้อมูล	71	12.07
ถังขยะ	45	7.65
ศาลาที่พัก	73	12.41
ไฟฟ้าและแสงสว่าง	76	12.93
โทรศัพท์สาธารณะ	44	7.48
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	67	11.39
ม้านั่งพักผ่อน	63	10.71
ป้ายบอกทาง	55	9.35
ซุ้มโฆษณา	64	10.88
ที่ค้ำน้ำบริการ	31	4.28
ต้นไม้	69	9.52
ทางรถจักรยาน	5	0.69
ฟุตบอล	62	8.55

จากตารางที่ 4.10 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทาง บริเวณชุมชนบ้านเขว้า คิดเป็นร้อยละ 62.35 รองลงมาคือ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 20.00 ปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรคือ ถนนค่อนข้างคับแคบ ร้อยละ 77.65 รองลงมาคือขาดทางเท้าและทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว ร้อยละ 15.29 และคิดว่าที่จอดรถไม่เพียงพอ ร้อยละ 7.06 ส่วนสิ่งประกอบบริเวณที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีสำหรับเส้นทางการสัญจรคือ ไฟฟ้าและแสงสว่าง ร้อยละ 12.93 รองลงมาคือ ศาลาที่พัก ร้อยละ 12.41 และป้ายบอกข้อมูล ร้อยละ 12.07

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

ที่หมายตา	จำนวน	ร้อยละ
1. มีสถานที่เป็นที่สังเกตหรือที่หมายตา บริเวณชุมชนบ้านเขว้า	85	100.00
มี	5	5.88
ไม่มี	80	94.12
2. สิ่งใดที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน	85	100.00
อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า	63	74.12
สวนสาธารณะหนองบัว	15	17.65
สระหลวง	7	8.24

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่มีจุดสังเกตหรือที่หมายตา บริเวณชุมชนบ้านเขว้า ร้อยละ 94.12 และสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า ร้อยละ 74.12 รองลงมาคือ สวนสาธารณะหนองบัว ร้อยละ 17.65

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก	จำนวน	ร้อยละ
1. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	947	100.00
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	75	7.92
ตู้ ATM	67	7.07
ป้ายบอกข้อมูล	83	8.76
ถังขยะ	52	5.49
ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว	77	8.13
ป้อมยาม	75	7.92
โทรศัพท์สาธารณะ	53	5.60
ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ	78	8.24
ม้านั่ง	74	7.81
ซุ้มโฆษณา	64	6.76
ที่คั่นน้ำบริการ	73	7.71
ต้นไม้	80	8.45
เสาไฟ	79	8.34
สโมสกรีกีฬา	17	1.80
2. การปรับปรุงสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า รวมทั้งสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ซุ้มป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯ ควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น	85	100.00
ควร	70	82.35
ไม่ควร	15	17.65

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคือ ป้ายบอกข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 8.76 รองลงมาคือ ต้นไม้ ร้อยละ 8.45 และ เสาไฟ ร้อยละ 8.34 ส่วนรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า รวมทั้งสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ซุ้มป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่นร้อยละ 82.35

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ผู้วิจัยขอเสนอขั้นตอนการศึกษาโดยสรุป ดังนี้

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ บริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

5.1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มประชากร อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านด่อน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชน และผู้ประกอบการค้าขายผ้าไหมบริเวณชุมชนบ้านเขว้าและ ชุมชนบ้านด่อน จำนวน 2,198 หลังคาเรือน ประชากรจำนวน 8,337 คน
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่เข้ามาซื้อผ้าไหม ชุมชนบ้านเขว้า ทั้งชาวไทยและต่างประเทศในช่วงเดือน มกราคม พ.ศ.2548 - เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นช่วงของการจัดงานเฉลิมฉลองอนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแลทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิมาก และผู้ที่มาดูกระบวนการผลิตผ้าไหมจำนวน 1,200 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามขึ้นเอง โดยสร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดในเครื่องมือ ดังต่อไปนี้แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 สำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ จำนวนครั้งที่เดินทางมาเที่ยว วัตถุประสงค์ของการเดินทางมาท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่แสดงถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ย่าน

ด้านที่ 2 ที่ว่างโล่ง

ด้านที่ 3 เส้นทางสัญจร

ด้านที่ 4 ที่หมายตา

ด้านที่ 5 สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

ชุดที่ 2 สำหรับประชาชนในท้องถิ่น

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพหลัก รายได้ จำนวนปีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่แสดงถึงความคิดเห็นที่เกี่ยวกับ วิถีชีวิต รวมถึง ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 ย่าน

ด้านที่ 2 ที่ว่างโล่ง

ด้านที่ 3 เส้นทางสัญจร

ด้านที่ 4 ที่หมายตา

ด้านที่ 5 สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

2. แบบสำรวจ ผู้วิจัยทำการสำรวจลักษณะทางกายภาพของพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านเขว้า โดยใช้เครื่องมือในการสำรวจ ดังนี้

1. กล้องถ่ายรูปและวิดีโอเทป เพื่อให้ทราบลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะชุมชนที่สามารถเข้าสำรวจถึงและถ่ายภาพได้

2. แผนที่ เพื่อให้สำรวจแหล่งชุมชนต่าง ๆ ของเขตพื้นที่ที่ทำการสำรวจ และเพื่อใช้ในการสำรวจเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือ ขอความอนุเคราะห์ ไปยังเทศบาลตำบลบ้านเขว้า อำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์และร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด รวมทั้ง แผนที่ต่าง ๆ บริเวณที่ทำการศึกษา

2. ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจภาคสนาม พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนท้องถิ่นและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยว จนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

5.1.5 สรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนบ้านเขว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

5.1.5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชนบ้านเขว้าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

1. ย่าน

จากการศึกษาพบว่าย่านในพื้นที่ที่ทำการศึกษาที่เห็นได้ชัดและมีลักษณะเฉพาะแบ่งได้เป็นประเภท ดังนี้

1.1 ย่านชุมชนผลิตผ้าไหม เป็นส่วนที่มีกลุ่มแม่บ้านรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าไหม ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอเส้น ทอเกี๋ ทอผ้า ตามวัฒนธรรมเดิมของชุมชน จะกระจายอยู่ที่ชุมชนบ้านเขว้าและชุมชนบ้านด่อน

1.2 ย่านพาณิชย์กรรม เป็นแหล่งค้าขายผ้าไหมโดยพ่อค้าคนกลางนำมาจำหน่ายในรูปแบบร้านค้า ส่วนตัว ที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวจะมีความหนาแน่นเป็นแนวยาวริมถนนบูรพาชัยและบริเวณถนนมัทธินา

1.3 ย่านสถานที่ราชการ จะเกาะกลุ่มอยู่ทางตอนเหนือ โดยเฉพาะบริเวณทางเข้าสู่ชุมชนตั้งแต่โรงพยาบาล การไฟฟ้า ไปรษณีย์ เทศบาลตำบล สาธารณสุข ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ โรงเรียนอนุบาล การประปา โดยทั้งหมดเข้าถึงได้จากถนนเปรมประชาชั้น 3

2. ที่ว่างโล่ง

จากการศึกษาพื้นที่ว่างโล่งประเภทสวนหย่อม ยังขาดการพัฒนาให้มีรูปแบบที่สวยงาม เช่นวงเวียนบริเวณศูนย์ราชการ ทางแยกหน้าสวนสาธารณะหนองบัว บริเวณทางเข้าสู่โครงการจากถนนสาย 255 ทั้ง 2 จุด

ที่ว่างโล่งประเภทลานกิจกรรม มีลานกิจกรรมที่สำคัญคือสวนสาธารณะหนองบัวที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนสำหรับพักผ่อน รูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายทั้ง สนามเด็กเล่น งานประเพณีลอยกระทงมีศาลานั่งพักที่มีสภาพขาดการดูแล ทางเดินปะปนกับคู่วิ่งและทางจักรยานยนต์ มีสวนหย่อมเฉพาะป้ายสวนสาธารณะด้านหน้า มีต้นไม้ขึ้นต้นปะปนกับลานพักผ่อน มีลานจอดรถรวมกันโดยไม่ได้แบ่งแยกประเภทรถ

ลานรอบสระหลวงมีลักษณะเป็นลานโล่ง มีสระน้ำตรงกลางลาน พื้นผิวหินคลุกสภาพกลางวันร้อนจัด มีห้องน้ำสาธารณะใกล้กับตลาดสดเทศบาล(ตลาดเย็น) ขาดการจัดเตรียมที่

จอร์รถังรถท่องเที่ยว รถส่งสินค้า รถจักรยานยนต์ ทางเดินเชื่อมต่อกับอาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม เชื่อมต่อกับตลาดสดเทศบาล(ตลาดเย็น) กิจกรรมที่จัดให้มีคือการส่งเสริมการขายสินค้าพื้นบ้าน ณ ลานสระหลวง และเป็นเวทีจัดแสดงแสง สี เสียง โดยใช้เวทีชั่วคราว

ลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม มีลานคอนกรีตเพื่อให้เช่าพื้นที่วางขายของในช่วงตอนเย็น ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณถนนสาย 225 จอร์รถยนต์ไม่มีระเบียบเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ ทางเดินไม่จัดให้ชัดเจน ขาดที่นั่งพักคอย ไม่มีชื่อสถานที่ ไม่มีการวางระบบไฟฟ้าแสงสว่างที่ดีทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการถูกไฟฟ้าดูด

3. เส้นทางสัญจร

จากการศึกษาเส้นทางหมายเลข 225 ที่นำนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า ยังขาดการพัฒนาให้เกิดความรู้สึกถึงการชักนำเข้าสู่โครงการ ถนนผ่านศูนย์ราชการไม่มีการแบ่งแยกทางเดินเท้าออกจากทางสัญจรรถยนต์ บริเวณป้ายเชื้อเชิญเข้าสู่โครงการ ไม่มีการจัดตกแต่งภูมิทัศน์และสวนหย่อม ถนนบูรพาชัยและถนนเปรมประชาไม่มีทางสัญจรด้วยเท้าที่ชัดเจนส่วนมากจะเดินบนถนน ถนนสายมัชฌิมาหน้าวัดมัชฌิมาไม่มีทางเท้าและมีแผงลอยขายของกีดขวางทางจราจร บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมขาดการจัดที่จอดรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถบัสทัศนจร ชุมชนบ้านดอนถนนก่อนเข้าสู่โครงการไม่มีการจัดปลูกต้นไม้ทำให้มีสภาพความแห้งแล้ง ภายในชุมชนบ้านดอนบางช่วงไม่มีทางเท้าให้คนสัญจร

4. ที่หมายตา

จากการศึกษาที่หมายตาที่ชัดเจนได้แก่ ป้ายบอกทางเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้าทั้ง 3 ทาง ชุมประดูทางเข้าวัดมัชฌิมาวาส วัดปทุมมาวาส ดึงเก็บน้ำสูงของการประปา ป้ายชื่อที่ทำกรรณาคารเพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

5. สิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการศึกษาสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชนช่วยเพิ่มสีสันและสร้างควมมีชีวิตชีวาให้กับเมือง

ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวบ้านเขว้าอำเภอบ้านเขว้ายังไม่มีอาคารบริการนักท่องเที่ยว ศาลานักท่องเที่ยว มีอยู่จุดเดียวคือด้านหน้าอาคารศูนย์เผยแพร่ผ้าไหม

ร้านขายอาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว บริเวณ สระหลวง พบเพียงร้านขายอาหารอีสาน และร้านขายกล้วยเดี่ยว

ห้องน้ำบริการนักท่องเที่ยว จะอยู่บริเวณลานสระหลวง เพียงจุดเดียว

บริเวณที่นั่งพักคอย ที่นัดพบ ไม่มีให้เห็นในพื้นที่

ม้านั่ง โต๊ะ เก้าอี้ พบเห็นน้อยมาก จะมีอยู่บริเวณหน้าอาคารพาณิชย์ ร้านค้า

ศาลาพักคอยรถ โดยจะมีบริเวณหน้าโรงเรียน

ป้ายบอกชื่อร้านค้า ส่วนใหญ่เป็นของผู้ประกอบการขายผ้าไหมเป็นรูปแบบเฉพาะตัวของแต่ละร้าน ไม่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง

ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร พบน้อยมาก ส่วนใหญ่ที่พบจะอยู่บริเวณย่านสถานที่ราชการเป็นป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลนโยบายและไม่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง ไม่มีป้ายบอกข้อมูลข่าวสารสำหรับนักท่องเที่ยว

ตู้บริการ ATM. มี จุดคือที่ด้านหน้า ศูนย์เผยแพร่ข้อมูลผ้าไหม และธนาคารไทยพาณิชย์เสาไฟส่องสว่าง

ป้ายบอกสถานที่ มี 2 จุดคือป้ายบอกชื่อชุมชนบ้านเขว้ามีลักษณะเล็กมอแล้วไม่เด่น ป้ายบอกชื่อชุมชนบ้านด่อน ลักษณะเด่นชัดก่อนเข้าชุมชน

ป้ายโฆษณา พบเห็นน้อยมากจะอยู่บริเวณริมถนนสาย 225 โดยไม่มีการกำหนดที่วาง บางป้ายบดบังทัศนียภาพร้านค้าผ้าไหม

ถังขยะ ขาดรูปแบบเฉพาะ โดยมากเป็นถังขยะสำเร็จรูป

ไฟฟ้าแสงสว่าง ส่วนใหญ่เป็นเสาไฟสำเร็จรูป

รถเงินขายของ พบเห็นได้บริเวณหน้าวัดมัชฌิมาวาส และลานจอดรถหน้าตลาดเทศบาล

5.1.5.2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

1. ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.00 ส่วนใหญ่มีอายุ 20-35 ปี รองลงมา 35-50 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ รองลงมาเป็นเจ้าของกิจการ ส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า 1 ครั้ง จุดประสงค์หลักที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ จับจ่ายซื้อของ รองลงมา คือ มาเลือกซื้อผ้าไหมบ้านเขว้า

2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับย่าน

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวสนใจเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า รองลงมาคือ บริเวณชุมชนพื้นบ้าน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าควรจะมีจัดให้มีการส่งเสริมกิจกรรม เช่น จัดเทศกาล นิทรรศการ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ และควรจะมีจัดที่บริเวณ สระหลวงและศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม ส่วนปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมบริเวณชุมชนบ้านเขว้า คือ กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน รองลงมาคือ ความแออัดของย่านการค้า และย่านพักอาศัย ส่วนบริเวณที่นักท่องเที่ยวคิดว่าควรมีการปรับปรุง คือบริเวณสระหลวง

รองลงมาคือ สวนสาธารณะสระบัว และบริเวณชุมชนผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้บริเวณศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหมเป็นสถานที่สำหรับพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อน รองลงมาคือ บริเวณสวนสาธารณะหนองบัว และบริเวณสระหลวง ส่วนใหญ่คิดว่าสวนสาธารณะเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวคิดว่าควรจัดให้มีสวนสาธารณะที่บริเวณ ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม และเห็นด้วยถ้าจะพัฒนาบริเวณโดยรอบศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมให้เป็นลานวัฒนธรรมประจำชุมชนบ้านเขว้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้าโดยรถยนต์ส่วนตัว รองลงมาเป็นรถโดยสารประจำทาง ปัญหาที่นักท่องเที่ยวประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวคือ ถนนค่อนข้างคับแคบ รองลงมาคือ ที่จอดรถไม่เพียงพอ และปัญหา ขาดทางเท้าและจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว โดยสิ่งประกอบบริเวณสำหรับเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าควรมี ป้ายบอกทาง มากที่สุด รองลงมาคือ ไฟฟ้าและแสงสว่าง

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า ไม่มีจุดสังเกตหรือที่หมายตาบริเวณชุมชนบ้านเขว้า และสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า รองลงมาคือ ชุมประตูดัก

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรที่จะเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคือ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ ป้อมยามส่วนรูปแบบของสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่มีอยู่เดิมและสร้างขึ้นใหม่ควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบ

5.1.5.3 ความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

1. ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในท้องถิ่น

ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.47 ส่วนใหญ่มีอายุ 20-35 ปี และ 35-50 ปี วุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี รองลงมาคือ อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า อาชีพส่วนใหญ่เป็นเจ้าของกิจการ รองลงมาคือ ทำไร่ทำสวน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้า เป็นระยะเวลา มากกว่า 15 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 1-5 ปี และ 6-10 ปี ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท

2. ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความต้องการของชุมชน ความต้องการ ปัญหา และอุปสรรค ในการพัฒนา ภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับย่าน

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้สวนสาธารณะเป็นที่รวมกิจกรรม รองลงมาคือ วัด และ โรงเรียน ส่วนใหญ่คิดว่าย่านการค้าและที่พักนักท่องเที่ยวมีความหนาแน่นน้อย ส่วนใหญ่เห็นด้วยในการจัดระเบียบรูปแบบสถาปัตยกรรมให้กับร้านค้าผ้าไหม บริเวณชุมชน บ้านเขวาสันปัญหาที่ประชาชนส่วนใหญ่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมคือ การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกัน ค่อนข้างมาก รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

ประชาชนบริเวณชุมชนบ้านเขวาสันใหญ่คิดว่าที่ว่างโล่งสำหรับพักผ่อนบริเวณชุมชนบ้านเขวาสันไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่คิดว่าลานกิจกรรมที่เป็นแหล่งบริการชุมชนไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนใหญ่คิดว่าสวนสาธารณะไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนใหญ่คิดว่าสนามเด็กเล่นไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่วนใหญ่เห็นด้วยถ้าจะพัฒนาบริเวณโดยรอบ สระหลวง เป็นลานกิจกรรม ลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และแหล่งเผยแพร่วัฒนธรรมประจำบ้านเขวาสัน โดยสิ่งประกอบบริเวณที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีบริเวณสวนสาธารณะคือ ศาลาที่พัก รองลงมาคือ ม้านั่งพักผ่อน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

ประชาชนส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทางบริเวณชุมชนบ้านเขวาสัน รองลงมาคือ รถจักรยานยนต์ ปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรคือ ถนนค่อนข้างคับแคบ รองลงมาคือ ขาดทางเท้าและทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว และคิดว่าที่จอดรถไม่เพียงพอ ส่วนสิ่งประกอบบริเวณที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้มีสำหรับเส้นทางสัญจรคือ ไฟฟ้าและแสงสว่าง รองลงมาคือ ศาลาที่พัก และป้ายบอกข้อมูล

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

ประชาชนในพื้นที่ไม่มีจุดสังเกตหรือที่หมายตาบริเวณชุมชนบ้านเขวาสัน และสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขวาสันที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนคือ อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขวาสัน รองลงมาคือ สวนสาธารณะหนองบัว

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก

ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่คิดว่าสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรที่จะเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคือ ป้ายบอกข้อมูล รองลงมาคือ ต้นไม้ และ เสาไฟ ส่วนรูปแบบของสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า รวมทั้งสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ชุมป์ป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯ ควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น

5.2 การอภิปรายผล

การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ โดยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ศึกษาพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวเพื่อเสนอเป็นแนวทางในการพัฒนาภูมิทัศน์ ประกอบกับทฤษฎีในบทที่ 2 จากผลการศึกษาและวิจัยพบว่า มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 รูปแบบของย่าน

จากการศึกษาพบว่า ย่าน ประสบปัญหา ดังนี้

1. ย่านชุมชนผลิตผ้าไหม เป็นส่วนที่มีกลุ่มแม่บ้านรวมกลุ่มเพื่อผลิตผ้าไหม จากการสำรวจบริเวณชุมชนบ้านด่อน การเดินทางเข้าถึงสะดวกแต่ไม่มีการจัดการที่จอดรถ ไม่มีทางเท้าที่ชัดเจน ขาดร่มทางเดินที่สามารถกำบังแดดได้ ขาดป้ายหรือจุดที่จะแสดงให้เห็นถึงการบ่งบอกให้มาชมหรือศึกษากับสถานที่นั้น ม้านั่งพักผ่อนระหว่างเดิน

2. ย่านพานิชยกรรมจะอยู่ริมถนนบูรพาชัยความหนาแน่นค่อนข้างน้อยการสัญจรสะดวก ไม่มีทางเดินเท้า มีการติดตั้งป้ายร้านค้า ขาดการควบคุมทำให้ทำลายจินตภาพของเมือง กิจกรรมมีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน

3. ย่านสถานที่ราชการ ไม่มีทางเดินเท้า ไม่มีต้นไม้เพื่อลดความร้อนจากแสงแดด ขาดการควบคุมเรื่องเอกลักษณ์ของสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ป้ายสถานที่ราชการ เสาไฟ รูปแบบถังขยะ

เดชา บุญคำ (2531-43, 44) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับปรุงสารูปของย่านเพื่อเสริมสภาพแวดล้อมของเมืองอาจใช้การควบคุมโดยการออกข้อบังคับมาควบคุมเฉพาะย่านได้เช่นควบคุมรูปแบบของป้ายการค้าและป้ายโฆษณาต่างๆจะต้องกำหนดความสูงตำแหน่งที่ตั้งและรูปแบบข้อความควบคุมรูปแบบของสิ่งก่อสร้างอื่นๆไม่ว่าจะเป็นรั้วกำแพงป้ายชื่อม้านั่งเสาไฟฟ้าจะต้องมีการออกแบบให้กลมกลืนกันและสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของย่านนั้นด้วยในการปรับปรุงย่านนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้อาศัยด้วยจึงจะประสบผลสำเร็จโดยชี้แจงให้ผู้อยู่อาศัยให้ทราบถึงผลดีและประโยชน์ที่เกิดขึ้น

5.2.2 รูปแบบของที่ว่างโล่ง

จากการศึกษาพบว่าที่ว่างโล่งประสบปัญหาดังนี้

ที่ว่างโล่งประกอบไปด้วยสวนหย่อม ลานกิจกรรม ลานเอนกประสงค์ บ่อน้ำ สระน้ำ ช่วยให้เมืองมีที่พักผ่อน สวนสาธารณะหนองบัวเป็นหนองน้ำขนาดใหญ่เพื่อใช้พักผ่อนหย่อนใจแต่ไม่มีศาลาพักผ่อน, ขาดระบบไฟฟ้า ระบบการจอดรถยังไม่มีความสะดวก สวนหย่อมและทางเดินยังขาดการดูแลเหมาะสมกับการใช้งานที่อยู่ตามธรรมชาติสวนหย่อมเป็นส่วนที่ตกแต่งเมืองที่สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นส่วนที่เพิ่มพื้นที่สีเขียวเพิ่มความร่มรื่น ให้กับถนนและทางเท้าบริเวณชุมชน

บ้านด่อนไม่มีการตกแต่งสวนหย่อมบริเวณทางเท้าหรือสี่แยกบริเวณด้านการค้าไม่มีการเว้นพื้นที่เปิดโล่งระหว่างอาคารเพื่อลดความแออัด

คู่มือพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกายภาพ (2540 : 22) ได้กล่าวถึงข้อพิจารณาปรับปรุงสวนหย่อม ดังนี้ความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม โดยรวมความกลมกลืนกับทางสัญจรของเมือง โดยพิจารณาในการใช้งานความสะดวกในการบำรุงรักษาบริเวณชุมชนบ้านเขว้ายังขาดพื้นที่ลานกิจกรรมสถานที่ที่พบปะสังสรรค์สวนสาธารณะสำหรับที่พักผ่อนหย่อนใจหรือเป็นที่รวมของผู้คนนักท่องเที่ยวหรือที่แสดงศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนสระหลวงเป็นที่ว่างโล่งตั้งอยู่ศูนย์กลางของอำเภอบ้านเขว้าแต่ยังขาดการพัฒนาไปในทิศทางที่เหมาะสมทำให้ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าไปใช้ประโยชน์กันอย่างเต็มที่ที่มีการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ

ลานกิจกรรม ค้าขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ คลองถม เป็นลานคอนกรีต โล่งเพื่อนำสินค้า มาวางขาย โดยไม่มีการแบ่งกิจกรรมและจัดสรรพื้นที่ทางเดิน ไม่มีการจัดระบบไฟฟ้าแสงสว่าง ไม่มีทางเดินที่มีหลังคาคลุมทำให้ประชาชนในท้องถิ่นใช้ประโยชน์ ได้เพียงแค่ช่วงเวลาเย็น-หัวค่ำ เพราะอากาศร้อนจัด

คู่มือการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกายภาพ (2540 : 22) ได้กล่าวถึงข้อพิจารณาในการปรับปรุงลาน กิจกรรมและลานเอนกประสงค์ ดังนี้แยกกิจกรรมและการสัญจรที่เหมาะสม การเลือกใช้วัสดุพื้น พิจารณาการเข้าถึงของรถบริการ จัดการที่จอดรถให้เหมาะสมกับการจราจร คำนึงถึงการระบายน้ำ การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ม้านั่ง น้ำดื่ม บ่อน้ำ ไฟแสงสว่าง

5.2.3 รูปแบบของเส้นทางสัญจร

จากการศึกษาพบว่าเส้นทางสัญจร ประสบปัญหาดังนี้

1. ถนน ชัยภูมิ-หนองบัวระเหว สาย225 ขาดการควบคุมการก่อสร้างอาคารสองฝั่งถนน ทำให้อาคารสร้างชิดเขตทางไม่มีระยะถอยร่น ใช้เขตทางเป็นที่จอดรถทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ถนน

มัชฌิมาจากหน้าวัดมัชฌิมาวาส ไปจนถึงชุมชนบ้านด่อน มีเขตทางแคบ และขาดการควบคุมการก่อสร้างบริเวณริมถนนทั้งสองด้านเป็นที่ขายของหาบเร่ และจอดรถจักรยานยนต์ทำให้จราจรติดขัดมากโดยเฉพาะในช่วงค่ำประชาชนมาจับจ่ายซื้ออาหารที่ตลาดสดเทศบาลจำนวนมากคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวด้านกายภาพ

คู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ (2540 : 27)กล่าวว่า การสร้างทัศนียภาพเข้าสู่เมืองอาจทำได้โดยการใช้วัสดุพืชพันธุ์ การใช้ป้ายแสดงการต้อนรับการทำมุมประตูเป็นคันการมีขนาดของถนนที่เหมาะสมกับปริมาณการสัญจรคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยความสวยงามในแนวของถนนเดชาบุญคำ (2531 : 6, 76, 9) ได้กล่าวถึงการให้ข้อมูลข่าวสารในเส้นทางจะต้องมี

การประชาสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวตลอดทางสม่ำเสมอด้วยระบบป้าย หรือด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อบอกทิศทางและระยะทางให้กับนักท่องเที่ยว

2. ที่จอดรถ มีบริเวณที่จอดรถน้อยมาก ลานจอดรถบริเวณสระหลวงไม่ได้รับการพัฒนาเป็นลานหินคลุก โถงร้อนไม่มีต้นไม้ ปกคลุมนักท่องเที่ยวไม่นิยมมาจอดรถบริเวณนี้ ชุมชนบ้านด่อนไม่มีการเตรียมพื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว เส้นทางสัญจรของนักท่องเที่ยวตั้งแต่บุรพาชัย ที่ตั้งร้านขายผ้าไหมถึงศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม ต่อเนื่องไปส่วนศูนย์ราชการ ไม่มีทางเท้าที่ชัดเจน อีกทั้งยังขาดต้นไม้ใหญ่ตลอดเส้นทางทำให้สภาพถนนมีบรรยากาศร้อนถนนภายในชุมชนบ้านด่อนมีถนนคอนกรีต 2 เลน แต่ไม่มีทางเดินเข้าและต้นไม้ใหญ่ข้างทางเพื่อลดความร้อนตอนกลางวัน

คู่มือการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวด้านกายภาพ(2540.113) สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการจัดที่จอดรถ การจัดวางแนว และตำแหน่งของการจอดรถ การ จัดทางเข้าออก วัสดุผิวลานจอดรถ เช่น คอนกรีต แอสฟัลท์บล็อก เป็นต้น

5.2.4 รูปแบบของที่หมายตา

จากการศึกษาพบว่าที่หมายตาประสบปัญหาดังนี้

ขาดที่หมายตาที่เป็นเอกลักษณ์เด่นของชุมชน โดยมากที่หมายตา เป็นป้ายบอกเข้าชุมชน ขาดความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมเป็นอาคารที่สามารถเป็นที่หมายตาได้เพราะมีสภาพดี สวยงาม แต่ขาดการส่งเสริมที่หมายตาให้สวยงาม

เดชา บุญคำ (2531.7,3) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมที่หมายตาให้ชัดเจนด้วยการพยายามไม่ให้มีสิ่งก่อสร้างหรือต้นไม้มาปิดบังที่หมายตาควรทำการตัดแต่งกิ่งก้าน รูปทรงของต้นไม้ และการส่งเสริมให้ชัดเจนด้วยการเพิ่มฉากหลังด้วยการปลูกต้นไม้ด้านหลัง เป็นกรอบของภาพการช่วยนำสายตาไปสู่จุดสนใจด้วยแนวต้นไม้ หรือทางเดิน

5.2.5 รูปแบบของสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

จากการศึกษาพบว่าสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ ประสบปัญหาดังนี้

ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว บริเวณสระหลวง มีสภาพทรุดโทรมไม่ได้รับการดูแลสิ่งประกอบบริเวณ ม้านั่ง โต๊ะ เก้าอี้ ส่วนใหญ่ เป็นของเอกชน ป้ายบอกสถานที่ บางแห่งชำรุด ไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง ซึ่งควรที่จะปรับปรุงให้มีรูปแบบและมาตรฐานเดียวกัน

คู่มือการพัฒนาและการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (2541.68) ได้กล่าวว่า ป้ายบอกสถานที่ควรเน้นที่ความเรียบง่าย มีความเป็นเอกลักษณ์ของคนในท้องถิ่น ใช้วัสดุที่หาได้ง่ายในพื้นที่และทนทานต่อสภาพอากาศ บำรุงรักษาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ เดชา บุญคำ (2531.12, 11-12, 12) กล่าวถึงหน้าที่หลักของป้าย คือ การสื่อสารข้อมูลการออกแบบ

ควรมีความชัดเจน เห็นชัด ตัวป้ายควรมีลักษณะเรียบง่าย เป็นตัวอักษรโครงสร้างของป้ายอาจมีรายละเอียดให้แสดงถึงลักษณะและวัฒนธรรมของสถานที่ก็ได้

ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร ขาดการดูแลรักษามีสภาพทรุดโทรม รูปแบบไม่มีความเป็นเอกลักษณ์ของเมือง มีรูปแบบที่หลากหลายอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ เศชา บุญค้ำ (2531.12,13) ได้กล่าวถึงการติดตั้งป้ายควรคำนึงถึงตำแหน่ง หรือจากป้ายนั้น ควรมองเห็นภาพอะไรบ้างและควรคำนึงถึงความแข็งแรงคงทนต่อสภาพอากาศ และไม่ขัดแย้งต่อสภาพพื้นที่โดยรวม ป้ายโฆษณามีการติดตั้งป้ายโฆษณาต่างๆ ตามทางเดินพบมากในย่านพานิชยกรรมติดตั้งไม่เป็นระเบียบรกรุงรังขาดการควบคุมที่ดี

เศชา บุญค้ำ (2531.8,12-8,13) กล่าวได้ว่าการออกกฎหมายข้อบังคับในการติดตั้งป้ายเพื่อแก้ปัญหาความรกตาของป้ายโฆษณาในภูมิทัศน์เมือง เช่น การหาติดตั้งบริเวณย่านประวัติศาสตร์ และควบคุมขนาดลักษณะของป้ายที่ทำการติดตั้ง และกำหนดรูปแบบตำแหน่งที่ตั้งป้ายโฆษณาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมถึงขยะไม่เพียงพอต่อความต้องการรูปแบบไม่มีเอกลักษณ์ของเมือง ควรทำการปรับปรุงรูปแบบและเพิ่มจำนวนทั้งขยะ เศชา บุญค้ำ (2531.12,15) ได้กล่าวถึงเกณฑ์ในการออกแบบถึงขยะควรมีรูปแบบที่กลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของทางเดินเป็นสิ่งประดับสวยงาม ออกแบบให้เข้ากับสิ่งประกอบภูมิทัศน์อื่นๆ วัสดุทนทานต่อการใช้งานการจัดวางต้องไม่เกะกะ กีดขวางการจราจรและต้องเข้าถึงได้ง่ายสะดวกด้วยไฟฟ้าแสงสว่างรูปแบบของโคมไฟไม่มีเอกลักษณ์ของเมืองบางแห่งชำรุด ทรุดโทรมมากควรมีการปรับปรุงรูปแบบของโคมไฟให้มีเอกลักษณ์เข้ากับเมืองสอดคล้องกับ เศชา บุญค้ำ (2531.12,27) ได้กล่าวถึงการเลือกใช้โคมไฟต้องคำนึงถึงระดับความสูงต่ำของโคมรูปร่างลักษณะต่างๆ ต้องคำนึงถึงการใช้งานความกลมกลืนของสิ่งประกอบภูมิทัศน์ความทนทานการดูแลรักษาอายุการใช้งานและราคา

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า อำเภอ บ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของย่าน

ย่านพานิชยกรรม ให้ควบคุมแนวอาคารและระยะต่าง ๆ โดยยึดถือตามกฎกระทรวงฉบับที่ 22 (2532) และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 กฎข้อบังคับห้ามตั้งขายของรुक้าบริเวณทางเดิน ห้ามติดตั้งป้ายโฆษณา และควบคุมติดตั้งป้ายร้านค้า เพิ่มสิ่งประกอบบริเวณ ได้แก่ ถังขยะ ป้ายบอกตำแหน่ง ป้ายบอกระยะทาง

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของที่ว่างโล่ง ปรับปรุงพื้นที่บริเวณสระหลวง ให้เป็นสวนสาธารณะและลานกิจกรรมกลางแจ้ง ให้มีที่นั่งพักผ่อนเพียงพอ ปลูกต้นไม้ให้ร่มเงา เพิ่มความเป็นเอกลักษณ์ของบ้านเขว้า เพิ่มสิ่งประกอบบริเวณ ได้แก่ ถังขยะ ป้ายบอกตำแหน่ง ป้ายบอกระยะทาง

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของเส้นทางสัญจร พัฒนาภูมิทัศน์บนถนนสายรอง สาย 225 ให้มีความกว้างเขตทาง 16-20 เมตร สามารถปลูกต้นไม้ริมถนนใหญ่ เพื่อเน้นความสำคัญ และเน้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวสร้างความต่อเนื่องระหว่างภูมิทัศน์ของพื้นที่ต่าง ๆ มีต้นไม้ให้ร่มเงา ลดความแข็งกระด้างถนนสายย่อย เพิ่มทางเท้าคนเดินตลอดข้างทาง เพื่อลดความร้อน มีม้านั่งข้างทางบริการนักท่องเที่ยว

ปรับปรุงที่จอดรถบริเวณสระหลวงและที่จอดรถหน้าตลาดสดเทศบาล ปรับปรุงให้มีที่จอดรถ บริเวณลานขายสินค้าพื้นบ้าน บ้านหม้อ-คลองถม ให้มีรูปแบบที่ชัดเจนและเข้าถึงง่าย

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของที่หมายตา ปรับปรุงบริเวณทางเข้าทางเข้าชุมชนบ้านเขว้าทั้ง 2 จุด จากถนนสาย 225 เข้าชุมชนบ้านเขว้าปรับปรุงบริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหม โดยให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และปรับปรุงบริเวณสระหลวงเป็นที่หมายตาของศูนย์กลางชุมชน บริเวณสวนสาธารณะหนองบัว เพิ่มประติมากรรมเป็นที่หมายตาบริเวณกลางสระ

5. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวในรูปแบบของสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

สิ่งก่อสร้างเสนอสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพิ่มจำนวนห้องน้ำสาธารณะ บริเวณศูนย์บริการนักท่องเที่ยว บริเวณลานสระหลวง จัดตั้งร้านขายสินค้าพื้นบ้าน ผ้าขายผ้าไหม เพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการเลือกซื้อ และจัดให้มีศูนย์อาหารเพื่อบริการนักท่องเที่ยว

สิ่งประกอบบริเวณ รูปแบบของม้านั่ง ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม มีความแข็งแรงและมีจำนวนเพียงพอ ควรจัดวางบริเวณสวนสาธารณะหนองบ่อ ลานชุมชนสระหลวงทางเดินเท้า โดยตั้งไว้ใต้ต้นไม้

ป้ายบอกสถานที่ควรเน้นที่ความเรียบง่าย มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ใช้วัสดุที่ทำได้ง่ายในพื้นที่และทนทานต่อสภาพอากาศและบำรุงรักษาได้ง่ายป้ายสื่อสารข้อมูล การออกแบบควรมีความชัดเจน เห็นง่าย ตัวป้ายมีลักษณะเรียบง่าย แสดงถึงรายละเอียดและลักษณะ และวัฒนธรรมของสถานที่อย่างชัดเจน ทนต่อสภาพอากาศ ไม่ขัดแย้งกับสภาพแวดล้อมโดยรวมที่ตั้งควรมองเห็นได้ชัดเจน ป้ายโฆษณา ควรออกกฎข้อบังคับในการติดตั้งป้าย เพื่อแก้ไขปัญหาความรกตาของป้ายโฆษณาในภูมิทัศน์เมือง ควรกำหนดรูปแบบตำแหน่งที่ตั้งป้ายโฆษณาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ถังขยะ ควรมีรูปแบบที่กลมกลืนและเป็นรูปแบบของทางเดิน เป็นสิ่งประดับดูสวยงาม ออกแบบให้เข้ากับสิ่งประกอบภูมิทัศน์อื่น ๆ ทนทานต่อการใช้งาน การจัดวางต้องไม่

เกาะกีดขวางทางจราจร การเข้าถึงต้องจ่ายไฟฟ้าแสงสว่าง การเลือกใช้โคมไฟ ต้องคำนึงถึงระดับความสูงค่าของดวงโคม รูปร่างลักษณะต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงการใช้งาน ความกลมกลืนของสิ่งประกอบภูมิทัศน์ ความทนทาน การดูแลรักษา อายุการใช้งาน และราคา

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ยังมีประเด็นและตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจอีกหลายประการซึ่งไม่สามารถศึกษาได้ทั้งหมด เนื่องจากระยะเวลาที่มีจำกัด จึงขอเสนอแนะแนวทางสำหรับการศึกษาในโอกาสต่อไป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่บริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ดังต่อไปนี้

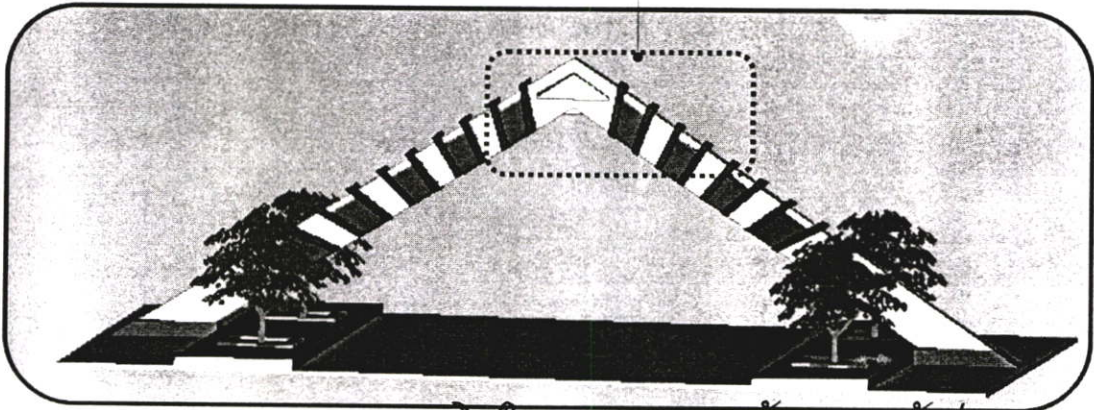
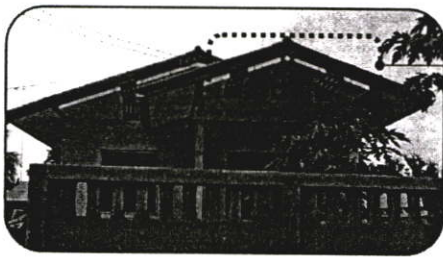
1. ควรศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น บ้านเรือนพื้นถิ่นของชุมชนบ้านเขว้า ชุมชนบ้านด่อน เพื่อนำมาเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และสามารถนำรูปแบบไปใช้กับชุมชนอื่น ๆ จังหวัดชัยภูมิ อีกด้วย
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรอบจังหวัดชัยภูมิ เพื่อให้มีการเชื่อมต่อกันของกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้เกิดจุดดึงดูดขนาดใหญ่สำหรับนักท่องเที่ยว
3. ควรศึกษาศักยภาพของพื้นที่เพื่อจัดการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในรูปแบบของการพักแบบ Home Stay เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจในวิถีชีวิตของชุมชน
4. ควรศึกษาประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ในการดำรงชีวิต รวมถึงศิลปวัฒนธรรมของชาวชุมชนบ้านเขว้า เพื่อจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ของชุมชน

แนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

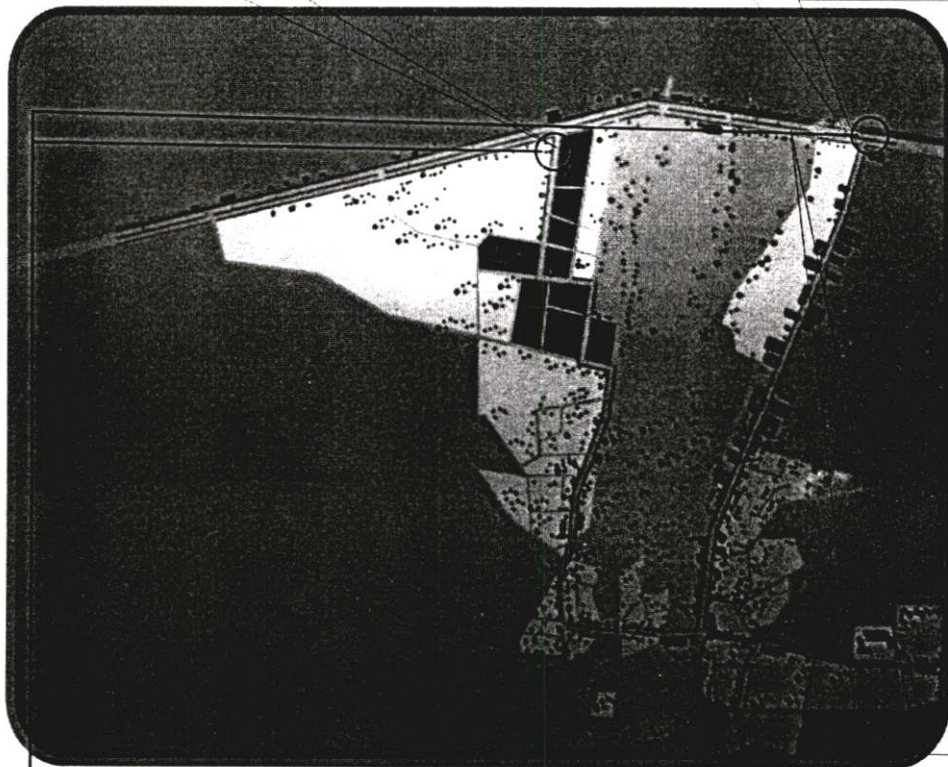
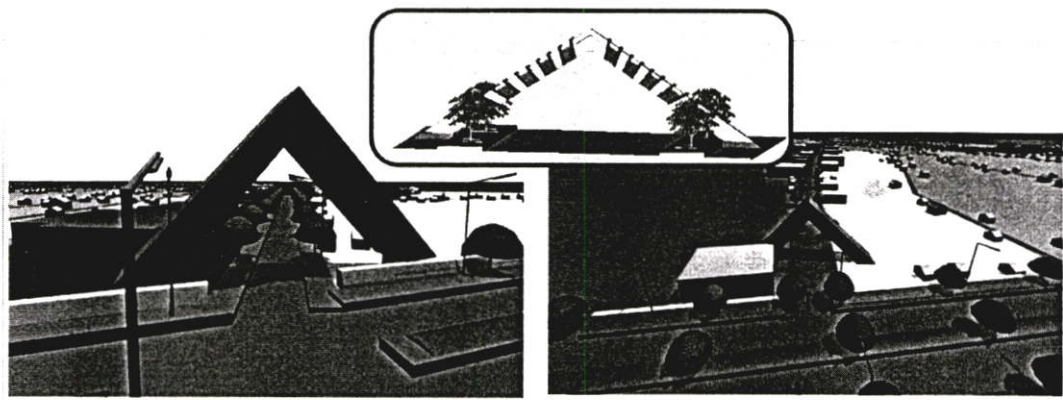

นำแนวความคิดพื้นถิ่น ผสมกับความศรัทธาต่อฟ้าไหม ของชาวบ้าน
 สิ่งที่ได้ชัดเจนที่สุดเมื่อได้สำรวจคือ
 หน้าจั่วบ้านมีการนำลวดลายการดักทอฟ้าไหม
 มาประยุกต์ให้อยู่บนยอดสูงสุด เหมือนจะบ่งบอกถึงที่มาของวิถีชีวิต
 การเติบโต และความรักผูกพันกับฟ้าไหมมานาน

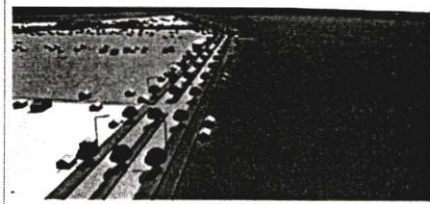
แนวความคิดในการออกแบบชุมชนประตูเข้าสู่ชุมชน

รูปที่ 5.1 แสดงแนวความคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

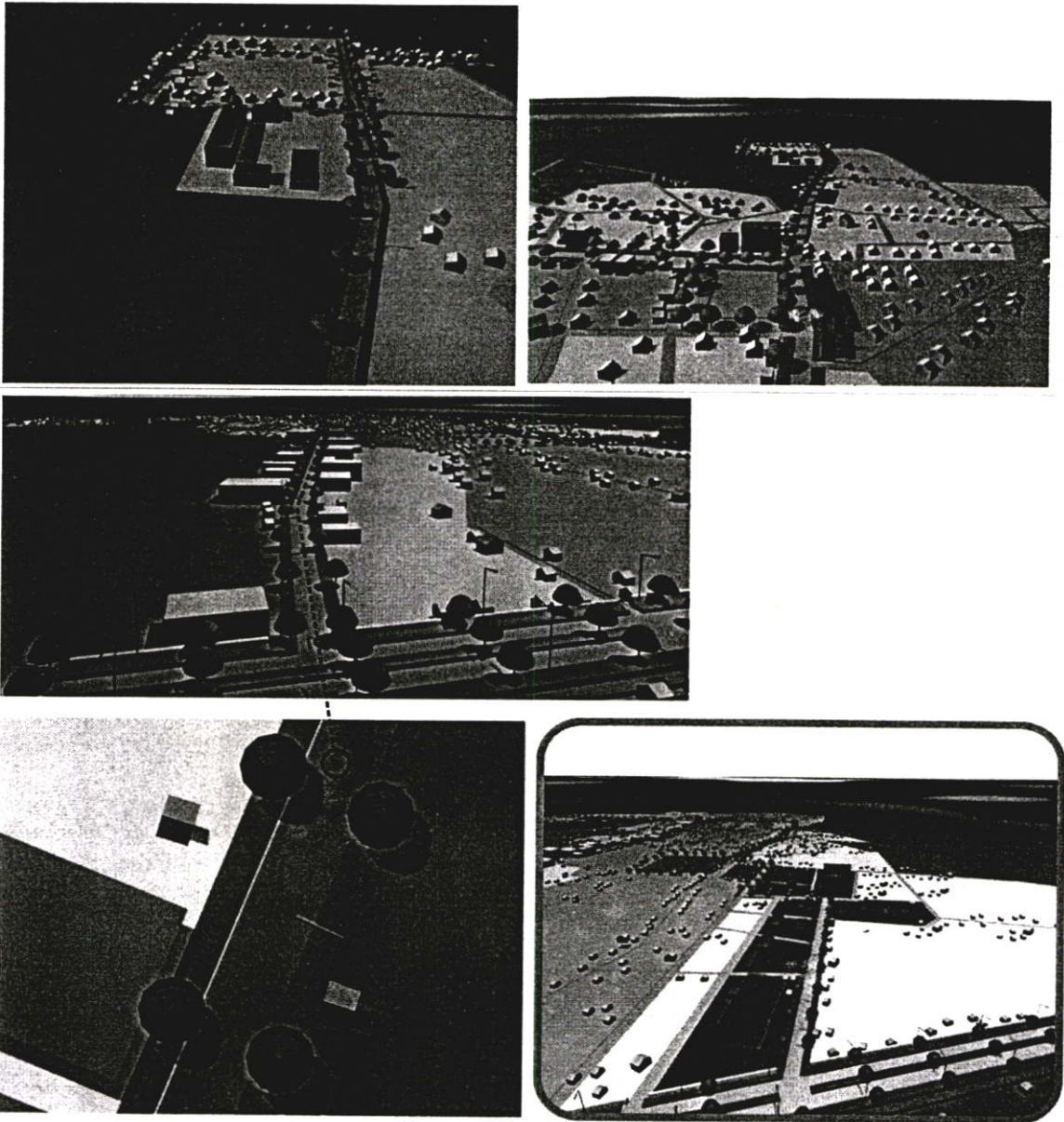

แนวความคิดในการวางผัง

- 1. แนวถนนสายหลัก เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยการพัฒนาไม้ข้างทาง โดยมีทางเดินเท้าทั้ง 2 ข้างทาง ทำซุ้มประตูทางเข้า ทั้ง 2 ทาง เพื่อชักนำสายตาสู่โครงการ ถนนที่มุ่งเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า ทำทางเดินเท้าและปลูกต้นไม้ริมทางเพื่อให้เกิดแนวนำสายตา (AXIS)

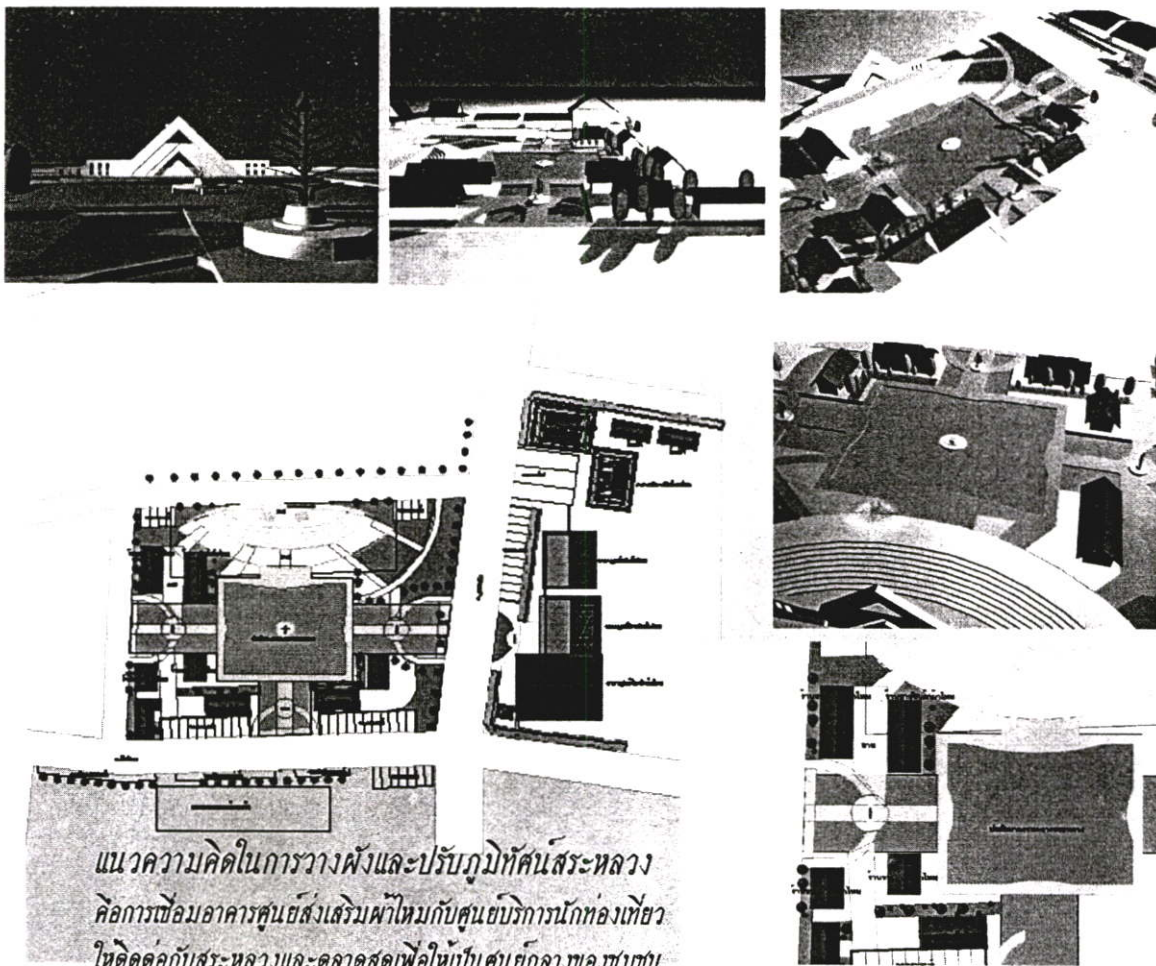
รูปที่ 5.2 แสดงแนวความคิดในการวางผัง

แนวความคิดในการวางผัง
2.ถนนที่มุ่งเข้าสู่ชุมชนบ้านเขว้า ทำทางเดินเท้าและ
ปลูกต้นไม้ริมทางเพื่อให้เกิดแนวนำสายตา (AXIS)

แนวความคิดในการปรับแนวถนน

รูปที่ 5.3 แสดงแนวความคิดในการวางผังถนนและการเข้าถึงโครงการ

แนวความคิดในการวางผังและปรับภูมิทัศน์สระหลวง
 คือการเชื่อมอาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
 ให้ติดต่อกับสระหลวงและตลาดสดเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน

1. ทำเวทีกลางและลาน เพื่อรองรับกิจกรรมชุมชน
2. จัดวางอาคาร ร้านอาหารและร้านค้าขายผ้าไหมโดยเชื่อมต่อกับศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
3. จัดทำสระน้ำให้มีสภาพที่โอรับกับสภาพสวนมากที่สุด ช่วยให้พื้นที่เย็นขึ้น
4. จัดพื้นที่จอดรถโดยรอบ

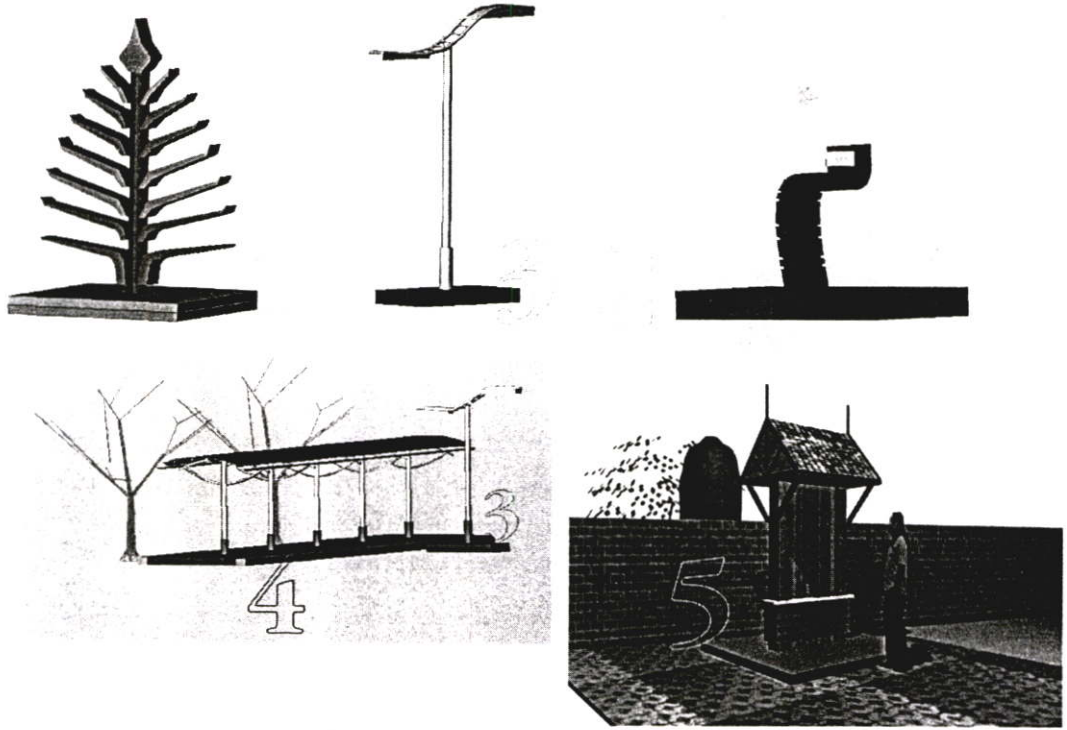
รูปที่ 5.4 แสดงแนวความคิดในการวางผังสระหลวง

สิ่งก่อสร้างเพิ่มเติม

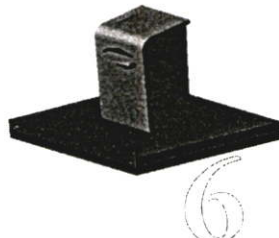
อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ห้องน้ำบริการนักท่องเที่ยว

รูปที่ 5.5 แสดงแนวความคิดในการออกแบบศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

สิ่งประกอบบริเวณ

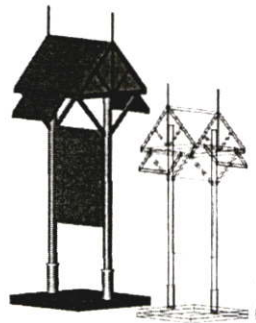
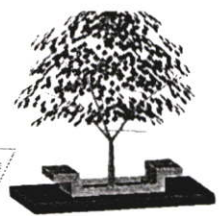
1. ประติมากรรม
2. ที่ค้ำน้ำ
3. เสาไฟ
4. ชุมหลังคาคลุมทางเดิน
5. ป้ายบอกข้อมูลข่าวสาร
6. ตู้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการท่องเที่ยว
7. ม้านั่งไม้
8. ป้ายชี้หน้ร้านค้าพิใหม่
9. ป้อมยาม

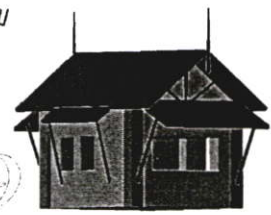
6

7

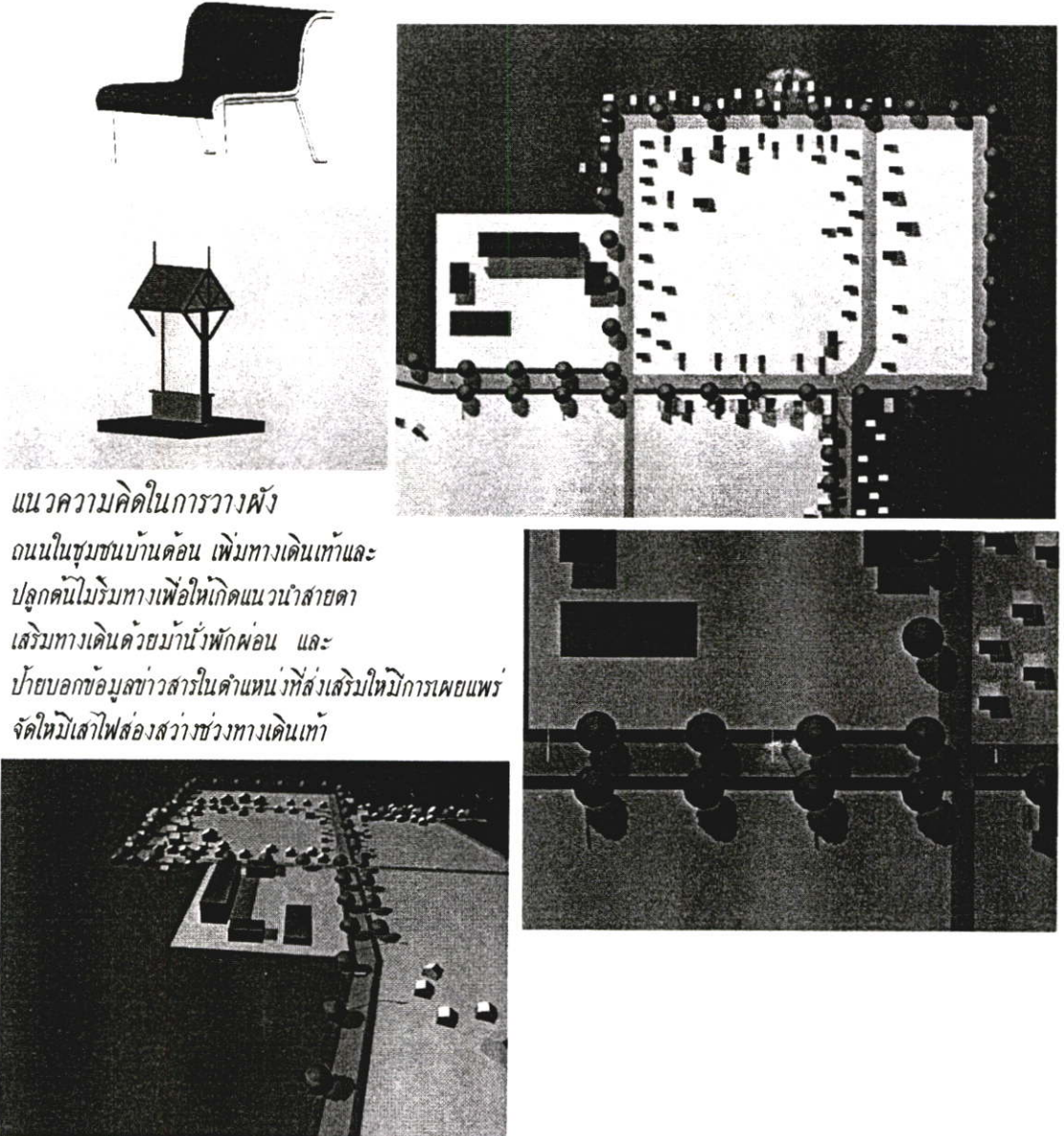

8

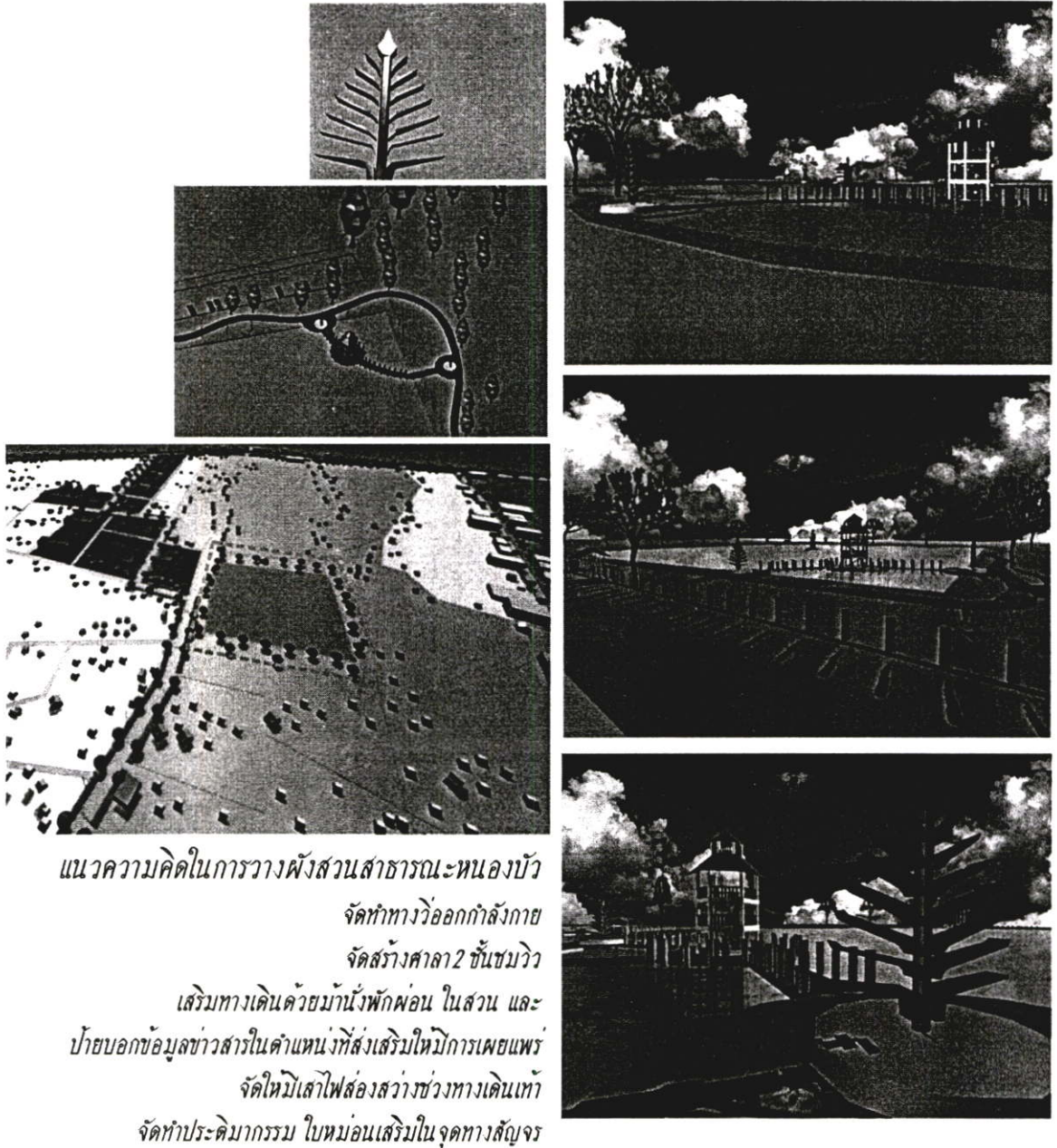

9

รูปที่ 5.6 แสดงแนวความคิดในการออกแบบสิ่งประกอบบริเวณ

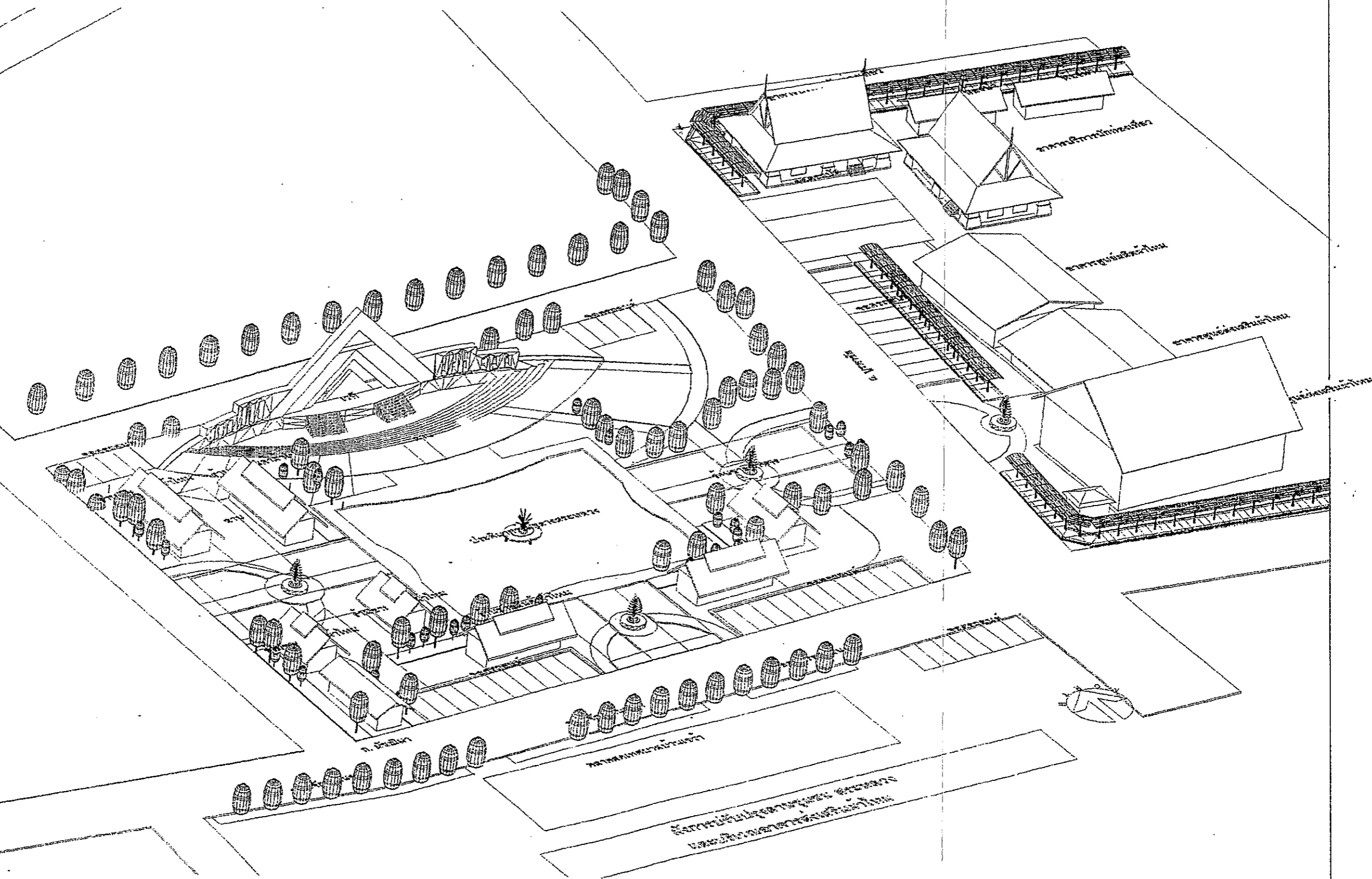

รูปที่ 5.7 แสดงแนวความคิดในการวางผังชุมชนบ้านด่อน

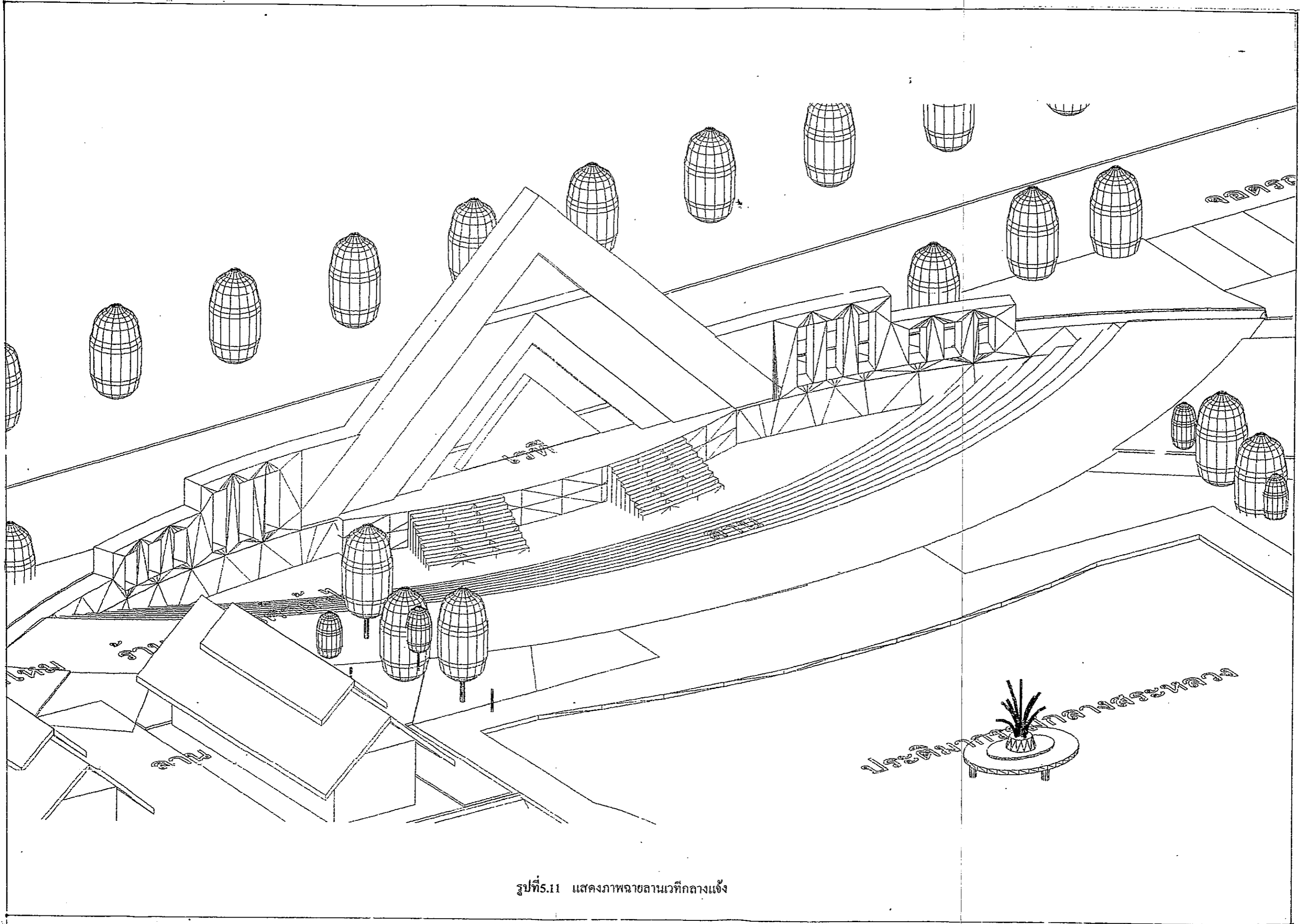

รูปที่ 5.8 แสดงแนวความคิดในการวางผังสวนสาธารณะสระบัว

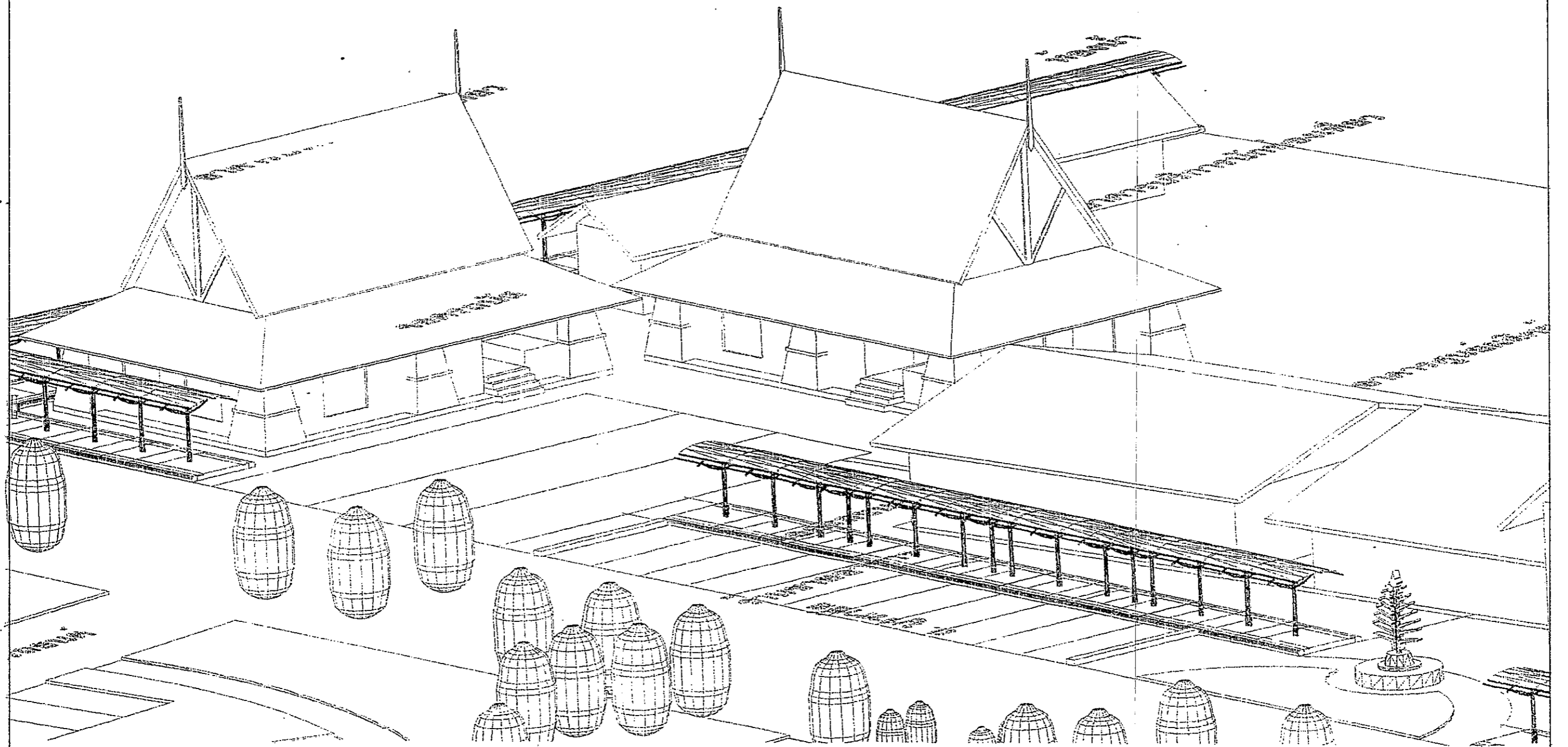

รูปที่ 5.10 แสดงภาพฉายลานชุมชนสระหลวง

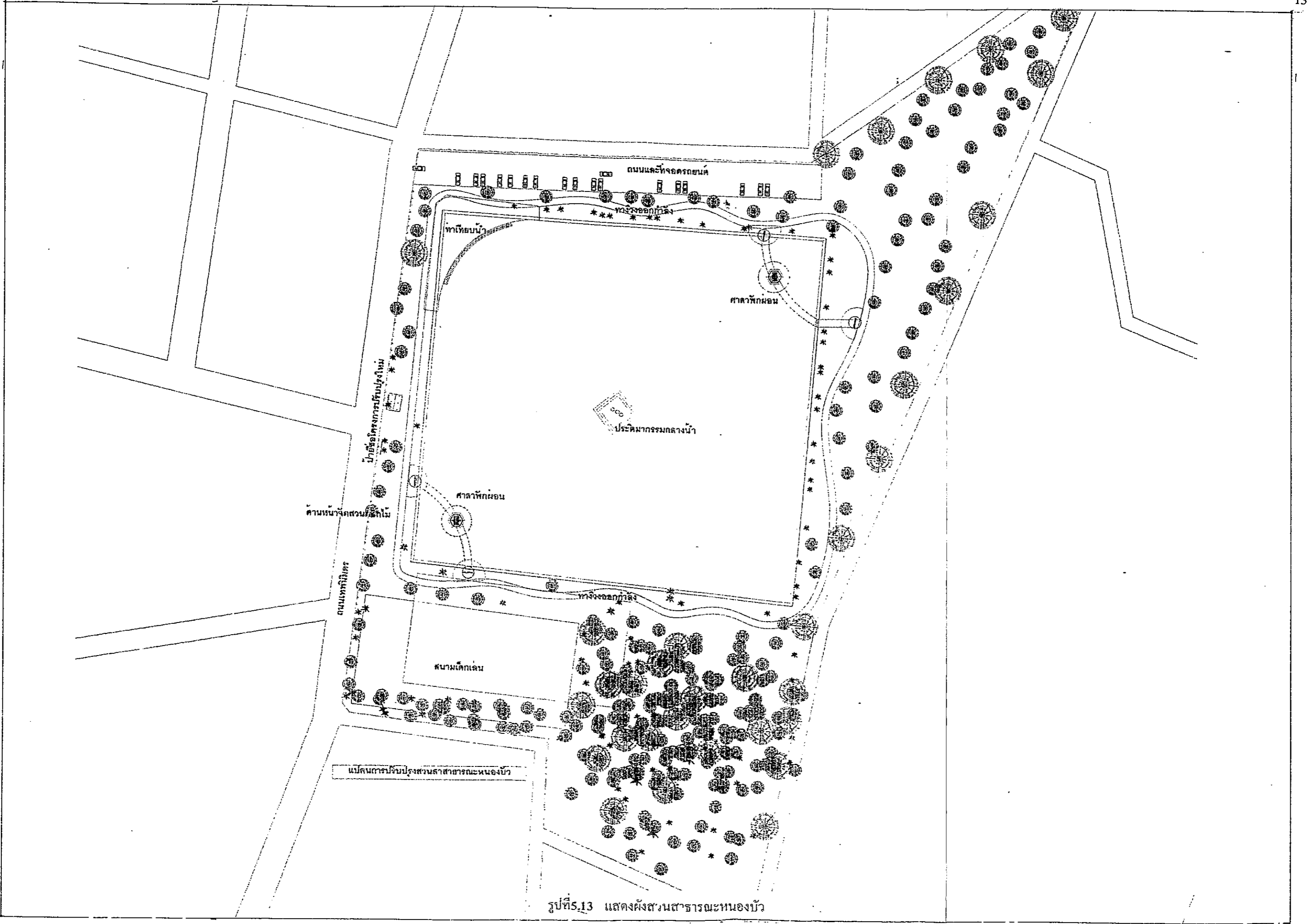

รูปที่ 5.11 แสดงภาพฉายลานเวทีกลางแจ้ง

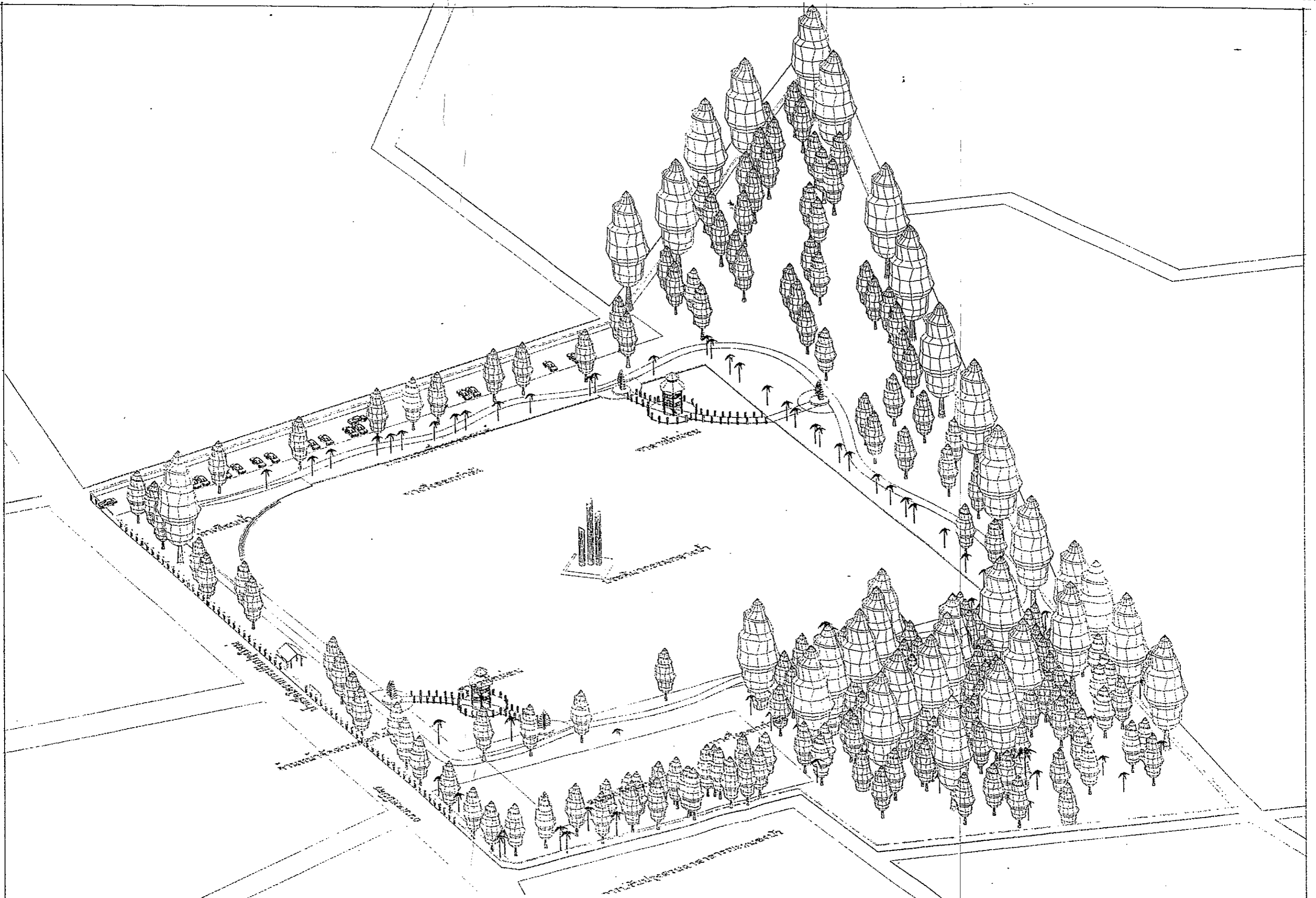
ประติมากรรมกลางแจ้ง

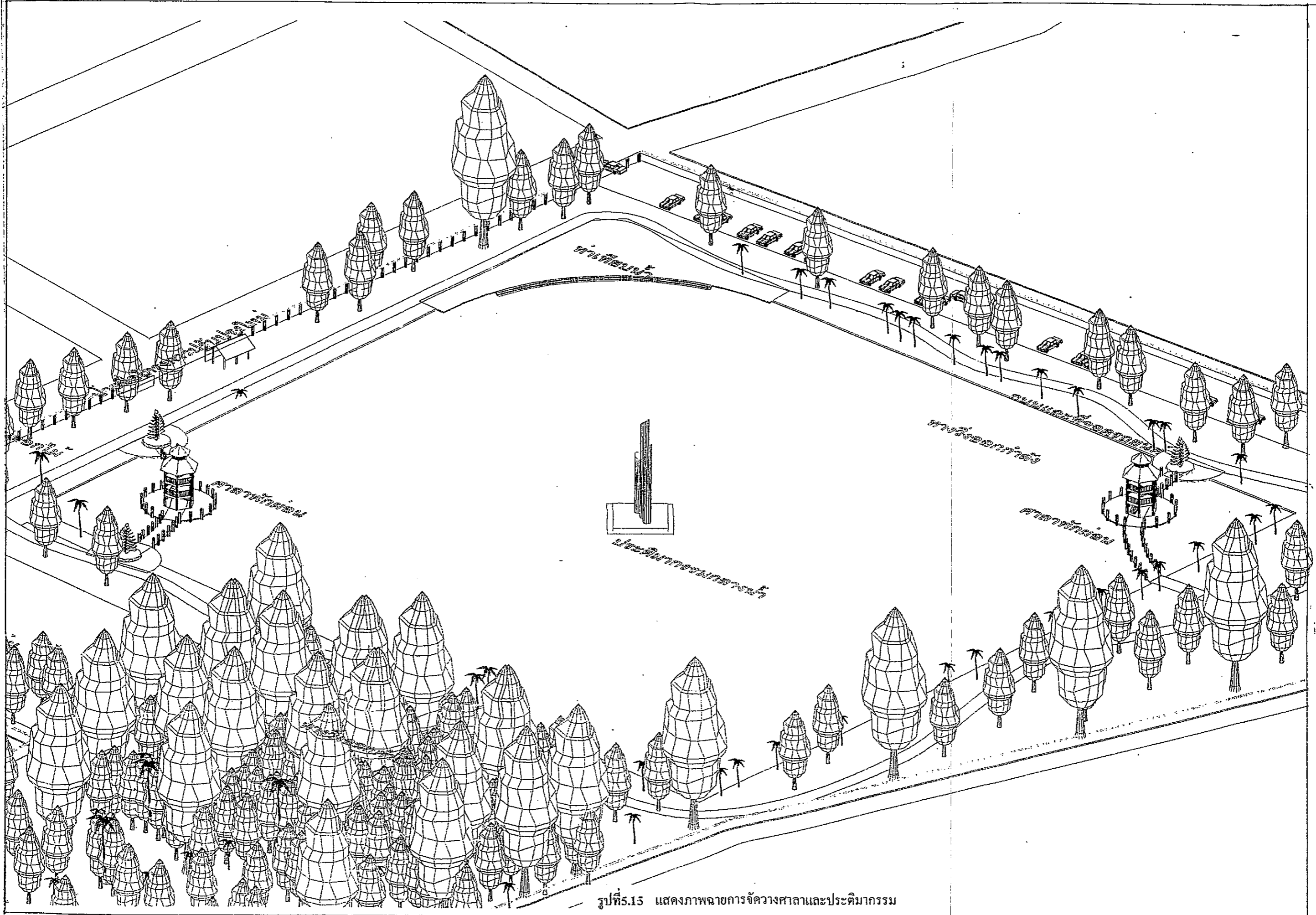
รูปที่ 5.12 แสดงภาพายศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

รูปที่ 5.13 แสดงผังสวนสาธารณะหนองบัว

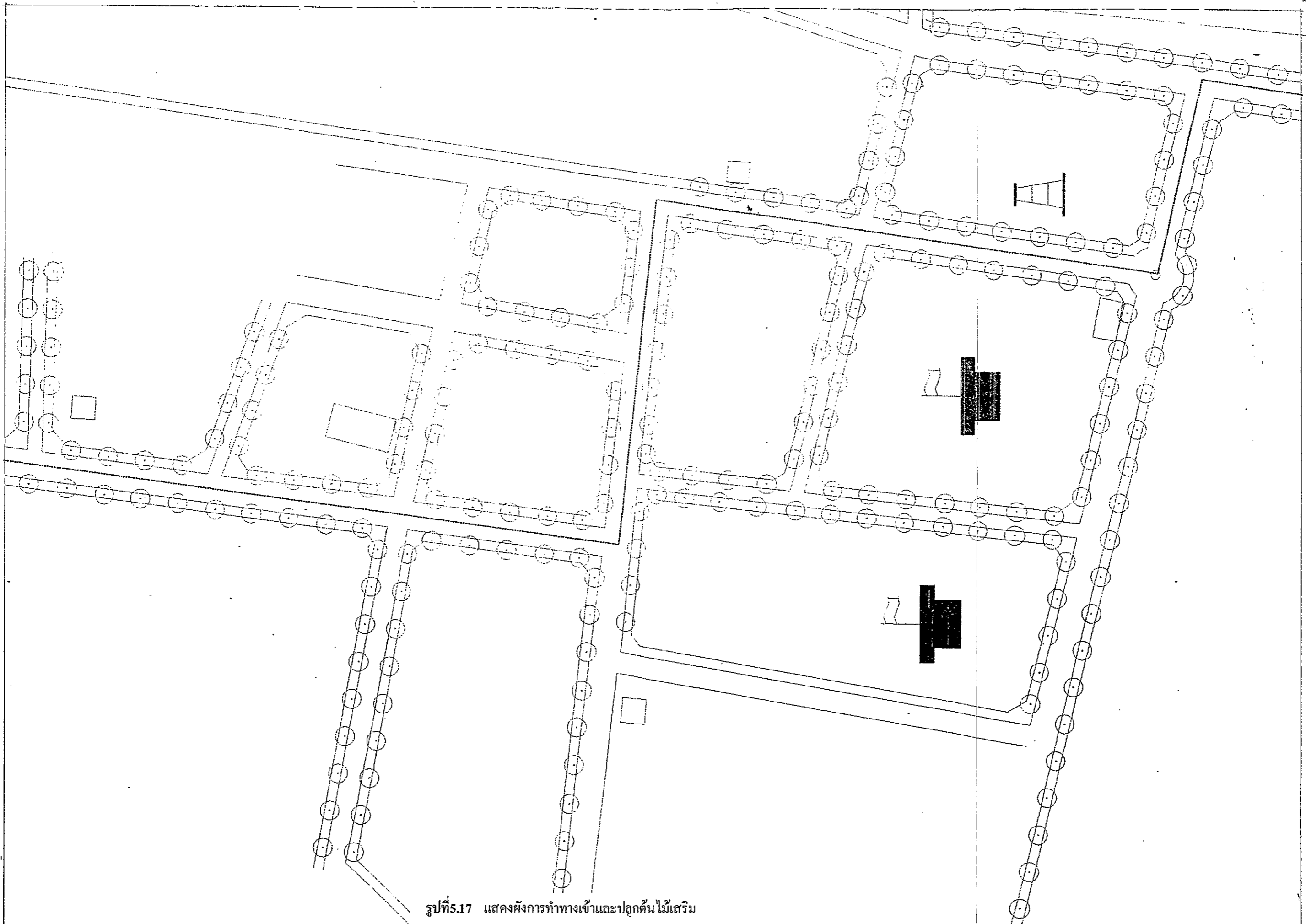

รูปที่ 5.14 แสดงภาพสวนสาธารณะหนองบัว

รูปที่ 15 แสดงภาพการจัดการจัดวางศาลาและประติมากรรม

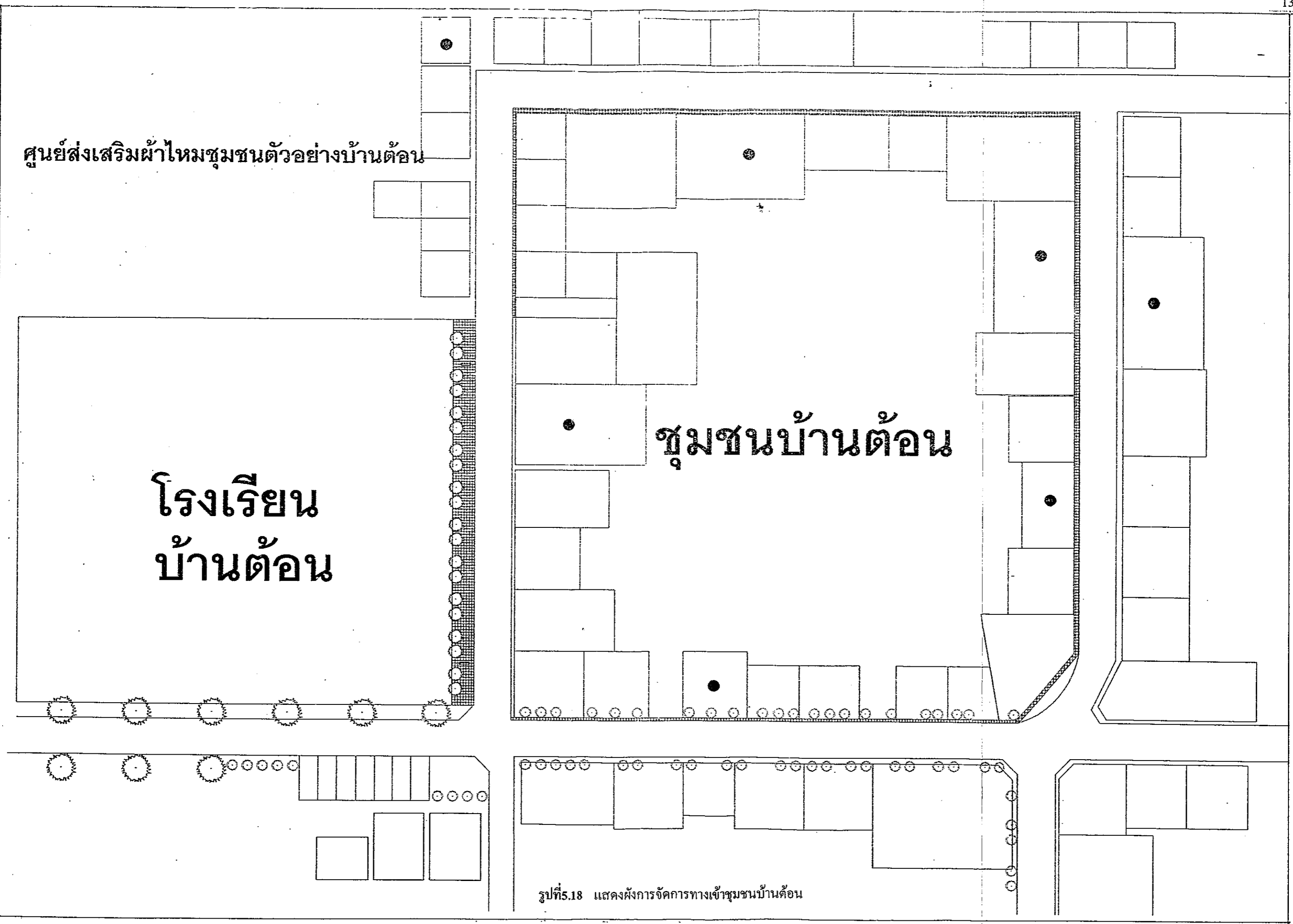
รูปที่ 5.17 แสดงผังการทำทางเข้าและปลูกต้นไม้เสริม

ศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมชุมชนตัวอย่างบ้านต๋อน

โรงเรียน
บ้านต๋อน

ชุมชนบ้านต๋อน

รูปที่ 5.18 แสดงผังการจัดการทางเข้าชุมชนบ้านต๋อน

บรรณานุกรม

- กองวิชาการและแผนงาน. แผนพัฒนาเทศบาลเมืองชัยภูมิ ปี พ.ศ. 2547. ชัยภูมิ : กองวิชาการและแผนงาน งานวิเคราะห์นโยบายและแผน.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2538. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2531. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- รูปณี รัตนถาวร. 2545. “แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เดชา บุญค้ำ และคณะ. 2531. คู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เทศบาลตำบลบ้านเขว้า. 2548. แผนพัฒนาสามปี. ชัยภูมิ : เทศบาลตำบลบ้านเขว้า.
- วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. 2544. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธยา พลศรี. 2533. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สมชาติ วินิจธนกิจ. 2547. “แนวความคิดในการออกแบบชุมชนริมฝั่งลำตะคองเพื่อการท่องเที่ยวในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- สมพล ดำรงเสถียร. 2545. “เอกสารประกอบการสอนวิชาการออกแบบชุมชนเมือง.” ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เอี่ยม อนันตสานต์. 2539. การออกแบบบริเวณ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร วิสมหมาย. 2547. หลักการจัดสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- American Association of State Highway and Transportation Officials (ASSHTO). 1991. Guide For the Development of Bicycle Facilities. Washington, D.C. : ASSHTO.

- Derek Lovejoy. 1992. Landuse and Landscape Planning. Greatbritain: Pitman, 1973. Directorate General of Fisheries Indonesia. The Integrated Management Plan for Segra Anakan Cilacap, Central Java, Indonesia. Manila, Philipphines.
- Pearce D.C and Kirk P.M. Carrying Capacities for Coastal Tourism. UNEP, Industry and Vol 9 No.1 (January-March,1986).P.3.
- Travis A.S. 1980. Managing the Environment and Cultural Impacts of Tourism and Leisure Development. Tourism Management. 3(4)
- United Nations department of international economic and social affairs. 1984. Coastal Area Management and Development. UK:Pergamon.
- [Http://www.yes.wedo.com/dreambank/article/rodma.htm](http://www.yes.wedo.com/dreambank/article/rodma.htm)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เรื่อง
การพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ
คำชี้แจงประกอบแบบสอบถาม

โครงการวิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว
 พุทธกรรม นกท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลที่
 ได้มาวิเคราะห์ และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า
 อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

โดยการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต
 สาขาสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวม
 รวบรวมข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และพฤติกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวบริเวณชุมชน
 บ้านเขว้า

ผู้วิจัยจึงขอความกรุณาจากท่านที่ทราบถึงปัญหาและความต้องการเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่
 เป็นจริงไปสู่กระบวนการในการออกแบบโดยคำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา
 เท่านั้น ซึ่งจะไม่เป็นผลเสียดต่อบทบาทสัมพันธแต่อย่างใด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับ
 ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายชฎิลกุล ไชยภักดี
 นักศึกษาปริญญาโท ค.อ.ม.
 (สาขาสถาปัตยกรรม)
 ผู้วิจัย
 พ.ศ.2549

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เรื่องการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

สำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในบริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. อาชีพ

☐ รับราชการ,รัฐวิสาหกิจ	☐ พนักงานบริษัทเอกชน
☐ เจ้าของกิจการ	☐ ทำไร่ทำสวน
☐ นักเรียน,นักศึกษา	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. การจะกลับมาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้าอีกกี่ครั้ง

- 1 ครั้ง
- มากกว่า 1 ครั้ง จำนวน.....ครั้ง

5. จุดประสงค์หลักของท่านที่มาเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

☐ มาเลือกซื้อผ้าไหมบ้านเขว้า	☐ ชมวัฒนธรรมการผลิตผ้าไหม
☐ จับจ่ายซื้อของพื้นเมือง	☐ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

6. การกลับมาเที่ยวอีกครั้ง

- ไม่ สาเหตุ.....
- กลับมาอีกครั้งเพราะ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมนักท่องเที่ยวปัญหาและอุปสรรคในการท่องเที่ยว

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม

1. สถานที่ใดที่น่าสนใจเกี่ยวกับบริเวณชุมชนบ้านเขว้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บริเวณสวนสาธารณะ บริเวณศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า
 บริเวณชุมชนพื้นบ้าน อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. การให้มีการส่งเสริมกิจกรรม เช่น จัดเทศกาล นิทรรศการ งานเฉลิมฉลองต่าง ๆ

- ควร โปรดตอบข้อ (2.1)
 ไม่ควร เพราะเหตุใด.....

2.1 บริเวณควรให้มีการจัดเทศกาล นิทรรศการ และงานเฉลิมฉลองต่าง ๆ

- สระหลวงและศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม วัดปทุมवास
 สวนสาธารณะสระบัว ตลาดนัดสินค้าพื้นบ้าน
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ปัญหาที่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรมบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

- ความแออัดของย่านการค้า และย่านพักอาศัย
 การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก
 กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. บริเวณที่ควรมีการปรับปรุง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- สระหลวง ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า
 สวนสาธารณะสระบัว ชุมชนผลิตผ้าไหมบ้านเขว้า
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

---

1. บริเวณใดที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับพบปะสังสรรค์และพักผ่อนหย่อนใจ

☐ บริเวณสระหลวง	☐ สวนสาธารณะสระบัว
☐ ตลาดนัดสินค้าพื้นบ้าน	☐ ศูนย์ส่งเสริมการผลิตผ้าไหม
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. ความเพียงพอของสวนสาธารณะต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

- เพียงพอ
- ไม่เพียงพอ โปรดตอบข้อ (2.1)

2.1 บริเวณที่ควรจัดให้มีสวนสาธารณะ

☐ ศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า	☐ สวนสาธารณะหนองบัว
☐ สระหลวง	☐ โรงเรียนบ้านด่อน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

3. ความคิดเห็นในการพัฒนาบริเวณโดยรอบศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมให้เป็นลานวัฒนธรรม

ประจําชุมชนบ้านเขว้าเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย เพราะเหตุใด.....

4. ควรสิ่งประกอบบริเวณที่ควรจะมีเพิ่มสวนสาธารณะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ป้ายบอกข้อมูล	☐ ถังขยะ
☐ ศาลาที่พัก	☐ ไฟฟ้าและแสงสว่าง
☐ โทรศัพท์สาธารณะ	☐ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ
☐ ม้านั่งพักผ่อน	☐ ป้ายบอกทาง
☐ ชุมนโชมณา	☐ ที่คิมน้ำบริการ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

 ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

---

1. วิธีเดินทางมายังชุมชนบ้านเขว้า

 รถโดยสารประจำทาง รถยนต์ส่วนตัว รถรับจ้าง อื่น ๆ โปรดระบุ.....

2. ปัญหาที่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

 ถนนค่อนข้างคับแคบ การจราจรติดขัด ที่จอดรถไม่เพียงพอ ขาดทางเท้าและจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว

3. สิ่งประกอบบริเวณเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนบ้านเขว้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

 ป้ายบอกข้อมูล ถังขยะ ศาลาที่พัก ไฟฟ้าและแสงสว่าง โทรศัพท์สาธารณะ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ ม้านั่งพักผ่อน ป้ายบอกทาง ต้นไม้ ทางรถจักรยาน พุดบาท อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

---

1. มีสถานที่ที่สังเกตเห็นหรือที่หมายตา บริเวณชุมชนบ้านเขว้า

 มี โปรดระบุ..... ไม่มี

2. สิ่งที่เป็นคือสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน

 อาคารศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า สวนสาธารณะหนองบัว ชุมประคูวัด ป้ายบอกทางเข้าชุมชนบ้านเขว้า อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

---

1. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรที่จะเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	☐ ตู้ ATM
☐ ป้ายบอกข้อมูล	☐ ถังขยะ
☐ ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว	☐ ป้อมยาม
☐ โทรศัพท์สาธารณะ	☐ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ
☐ ม้านั่ง	☐ ชุมนโชมณา
☐ ที่คิมน้ำบริการ	☐ ร้านขายอาหารประจำถิ่น
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. การปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่นสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า รวมทั้งสิ่งประกอบบริเวณ เช่น ชุมน
ป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯ

- ควร
- ไม่ควร เพราะเหตุใด.....

แบบสอบถามประกอบการวิจัย
เรื่องการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านเขว้า
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

สำหรับประชาชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในบริเวณชุมชนบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
 อาชีวศึกษาหรือเทียบเท่า
 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพ

รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 เจ้าของกิจการ ทำไร่ทำสวน
 นักเรียน, นักศึกษา อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านเขว้า

ต่ำกว่า 1 ปี 1-5 ปี
 6-10 ปี 11-15 ปี
 มากกว่า 15 ปี

6. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท
 10,001-15,000 บาท มากกว่า 15,000 บาท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ปัญหาและอุปสรรคในการ
พัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว

กรุณาใส่เครื่องหมาย / ลงในช่อง และเติมข้อความลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม

1. บริเวณที่ใช้เป็นที่รวมกิจกรรม

☐ วัด	☐ สถานที่ราชการ
☐ โรงเรียน	☐ สวนสาธารณะ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. ความหนาแน่นของย่านการค้าและที่พักนักท่องเที่ยวมีความหนาแน่นมากน้อยเพียงใด

☐ หนาแน่นน้อย	☐ หนาแน่นปานกลาง
☐ หนาแน่นมาก	

3. ความคิดเห็นในการจัดระเบียบรูปแบบสถาปัตยกรรมให้กับร้านค้าค้าใหม่บริเวณชุมชนบ้านเขว้า

☐ เห็นด้วย
☐ ไม่เห็นด้วย เพราะ.....

4. ปัญหาที่พบเห็นเกี่ยวกับย่านและที่รวมกิจกรรม

☐ ความแออัดของย่านการค้า
☐ การใช้วัสดุของอาคารมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก
☐ กิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกกันอย่างชัดเจน
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่ว่างโล่ง

---

1. ความเพียงพอของที่ว่างโล่งสำหรับพักผ่อนบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

- เพียงพอ
 ไม่เพียงพอ

2. ความเพียงพอของลานกิจกรรมที่เป็นแหล่งบริการชุมชน

- เพียงพอ
 ไม่เพียงพอ

3. ความเพียงพอของสวนสาธารณะ

- เพียงพอ
 ไม่เพียงพอ

4. ความเพียงพอของสนามเด็กเล่น

- เพียงพอ
 ไม่เพียงพอ

5. ความคิดเห็นในการพัฒนาบริเวณโดยรอบสระหลวง เป็นลานกิจกรรม ลานค้าขายสินค้าพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูล การท่องเที่ยว สวนสาธารณะ และแหล่งเผยแพร่วัฒนธรรมประจำบ้านเขว้า

- เห็นด้วย
 ไม่เห็นด้วย เพราะเหตุใด.....

6. สิ่งประกอบบริเวณสวนสาธารณะที่ควรมี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ป้ายบอกข้อมูล	☐ ถังขยะ
☐ ศาลาที่พัก	☐ ไฟฟ้าและแสงสว่าง
☐ โทรศัพท์สาธารณะ	☐ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ
☐ ม้านั่งพักผ่อน	☐ ป้ายบอกทาง
☐ ร้านขายอาหาร เครื่องดื่ม	☐ ที่คิมน้ำบริการ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

 ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเส้นทางสัญจร

---

1. วิธีการเดินทางมาบริเวณชุมชนบ้านเขว้า

☐ การเดินเท้า	☐ รถจักรยานยนต์
☐ จักรยาน	☐ รถยนต์ส่วนตัว
☐ รถโดยสารประจำทาง	☐ รถสามล้อเครื่อง
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. ปัญหาที่ประสบเกี่ยวกับการใช้เส้นทางสัญจร

☐ ถนนค่อนข้างคับแคบ	☐ การจราจรติดขัด
☐ ที่จอดรถไม่เพียงพอ	☐ ขาดทางเท้าและทางจักรยานเพื่อการท่องเที่ยว

3. สิ่งประกอบบริเวณเส้นทางสัญจรบริเวณชุมชนบ้านเขว้าที่ควรมี(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ป้ายบอกข้อมูล	☐ ถังขยะ
☐ ศาลาที่พัก	☐ ไฟฟ้าและแสงสว่าง
☐ โทรศัพท์สาธารณะ	☐ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ
☐ ม้านั่งพักผ่อน	☐ ป้ายบอกทาง
☐ ชุมโคมฉาย	☐ ที่คืมน้ำบริการ
☐ ต้นไม้	☐ ทางรถจักรยาน
☐ พุดบาท	☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่หมายตา

---

1. มีสถานที่เป็นที่สังเกตหรือที่หมายตา บริเวณชุมชนบ้านเขว้า

- มี โปรดระบุ.....
- ไม่มี

2. สิ่งใดที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนบ้านเขว้าที่มองเห็นได้อย่างชัดเจน

☐ ศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมบ้านเขว้า	สวนสาธารณะหนองบัว
☐ พระหลวง	อื่น ๆ โปรดระบุ.....

 ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณ

---

1. สิ่งก่อสร้างและสิ่งประกอบบริเวณที่ควรเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	☐ ตู้ ATM
☐ ป้ายบอกข้อมูล	☐ ถังขยะ
☐ ศาลาที่พักนักท่องเที่ยว	☐ ป้อมยาม
☐ โทรศัพท์สาธารณะ	☐ ห้องน้ำ-ส้วมสาธารณะ
☐ ม้านั่ง	☐ ชุมนโชมณา
☐ ที่คั่นน้ำบริการ	☐ คันไม้
☐ เสาไฟ	☐ สโมสรกีฬาทางน้ำ
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. การปรับปรุงสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารร้านค้า ... สิ่งประกอบบริเวณ เช่น ชุมนป้าย เสาไฟ ม้านั่ง ฯลฯ ควรมีการปรับปรุงให้เข้ากับรูปแบบท้องถิ่น

- ควร
- ไม่ควร เพราะเหตุใด.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายชฎิลกุล ไชยภิตติ
วัน เดือน ปี เกิด	15 เมษายน 2519
สถานที่เกิด	นครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	295/1 หมู่ 3 ตำบลจอหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30310
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคนิคชัยภูมิ แผนกวิชาสถาปัตยกรรม จังหวัดชัยภูมิ
ประวัติการศึกษา	ปีการศึกษา 2542 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง ปีการศึกษา 2549 สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง